

1736-02

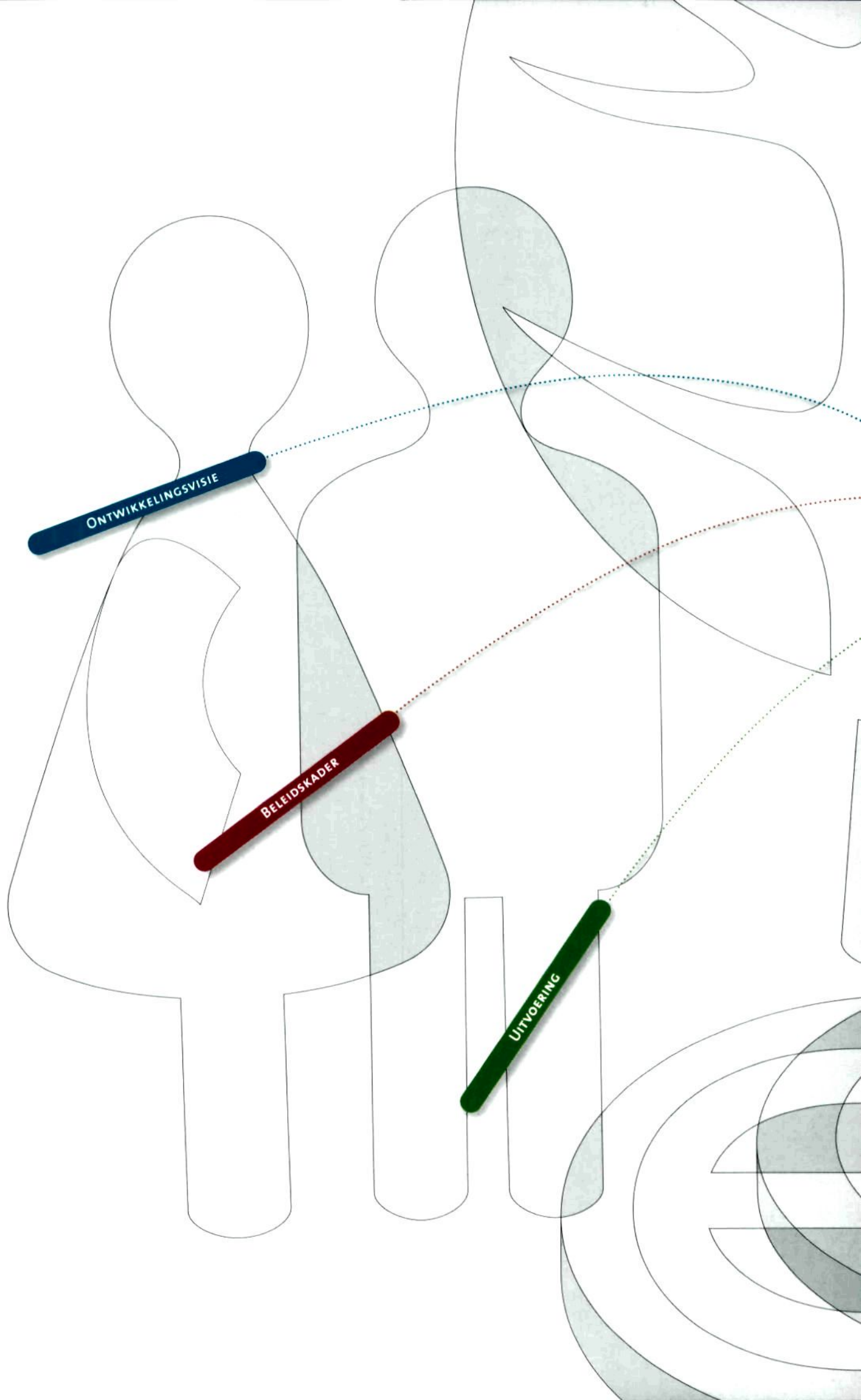
PROVINCIE FLEVOLAND

OMGEVINGSPLAN FLEVOLAND 2006

Ontwerp

OMGEVINGSPLANFLEVOLAND

Vastgesteld bij besluit van Gedeputeerde Staten van 28 februari 2006 nr. CS/06.030130

Ontwerp

VOORWOORD

Dit ontwerp is op 28 februari 2006 door Gedeputeerde Staten van Flevoland vastgesteld en is het resultaat van een intensieve voorbereidingsprocedure voor het Omgevingsplan Flevoland 2006. In de voorbereidingsperiode hebben Gedeputeerde Staten met vertegenwoordigers van overheden en belangenorganisaties van gedachten gewisseld over de toekomst van Flevoland en het gewenste provinciale beleid. Provinciale Staten hebben tussentijds met kaderstellende uitspraken richting gegeven aan het nieuwe omgevingsbeleid, daarin onder meer gesteund door adviezen van een drietal burgerjury's. Deze burgerjury's waren samengesteld als een representatieve afspiegeling van de Flevolandse bevolking.

De voorbereiding van het Omgevingsplan is in augustus 2004 gestart met een Contourennota, waarin Gedeputeerde Staten 22 opgaven voor actualisatie van het provinciale beleid presenteerden. Om vast te stellen of medeoverheden, belangenorganisaties en instellingen zich hierin konden herkennen, zijn de opgaven in een aantal thematische en gebiedsgerichte werkbijeenkomsten met deze gebiedspartners besproken. Vervolgens zijn de opgaven uitgewerkt in een Hoofddlijnnnota, die in juni 2005 is gepresenteerd. De Hoofddlijnnnota was een verandernotitie ten opzichte van het Omgevingsplan 2000 en bevatte de denkrichtingen voor de belangrijkste ambities. Deze denkrichtingen zijn opnieuw met de gebiedspartners en de burgerjury's besproken, waarna ze zijn uitgewerkt in het concept ontwerp Omgevingsplan.

Het concept ontwerp is voor advies voorgelegd aan de Provinciale Omgevingscommissie Flevoland, het Vervoerberaad en de Statencommissie Omgevingsplan alvorens Gedeputeerde Staten het ontwerp Omgevingsplan Flevoland 2006 hebben vastgesteld.

Het jaar 2006 wordt een belangrijk jaar voor de provincie Flevoland. Het kabinet zal in 2006 duidelijk moeten maken wat de verstedelijkingsopgave voor Almere wordt en welke investeringen in onder meer de infrastructuur het rijk zal doen om die opgave mogelijk te maken. In dit ontwerp Omgevingsplan probeert de provincie Flevoland zo goed mogelijk om te gaan met de huidige onzekerheden, vooruitlopend op de nog komende kabinetsbesluiten. Het ontwerp Omgevingsplan biedt voldoende ruimte om op termijn een volledige doorgroei van Almere naar 350.000 inwoners mogelijk te maken. De plantekst anticipeert op een besluit van het rijk om deze groeiopgave te faciliteren met voldoende ontsluitende infrastructuur en met een overtuigend pakket aan maatregelen om het tekort aan voorzieningen en werk terug te dringen. Mocht in de periode tot aan het vaststellen van het Omgevingsplan blijken dat dit geen realistische veronderstelling is, dan is het ter beoordeling van Provinciale Staten om te bepalen in hoeverre het plan wordt aangepast ten aanzien van de te verwachten omvang en het tempo van groei.

Bij de voorbereiding van het ontwerp Omgevingsplan is ook aan een tweetal wettelijke verplichtingen voldaan: de watertoets en de strategische milieubeoordeling (SMB). De wateradviezen die Gedeputeerde Staten van het Waterschap Zuiderzeeland en Rijkswaterstaat IJsselmeergebied hebben ontvangen, evenals het milieuraapport dat in opdracht van de provincie is opgesteld, worden als afzonderlijke bijlagen bij het ontwerp Omgevingsplan ter visie gelegd. In de waterparagraaf en de SMB-paragraaf behorende bij het ontwerpplan wordt ingegaan op de adviezen en het milieuraapport en de overwegingen van de provincie daarover. Het ontwerp Omgevingsplan wordt na een periode van tervisielegging en inspraak op 2 november 2006 ter vaststelling aan Provinciale Staten van Flevoland aangeboden.

Het Omgevingsplan Flevoland 2006 komt in de plaats van het Omgevingsplan 2000, de partiële herziening van oktober 2004 en de partiële herziening "Tijdelijke stop plaatsing windmolens" uit juli 2005. Met de inwerkingtreding van het Omgevingsplan Flevoland 2006 vervallen de eerdere omgevingsplannen. Het nieuwe beleid geldt vanaf de datum van publicatie van het Omgevingsplan Flevoland 2006. Vergunningaanvragen die voor die datum zijn ingediend bij de daarvoor bevoegde instantie (vaak een gemeente), worden in principe afgehandeld conform het oude beleid. Als een aanvraag past binnen het Omgevingsplan Flevoland 2006 kan deze aanvraag conform dat beleid worden afgehandeld na de inwerkingtreding van het Omgevingsplan Flevoland 2006.

ANTICIPEREN OP HET OMGEVINGSPLAN FLEVOLAND 2006

In een aantal gevallen is het Omgevingsplan Flevoland 2006 een verruiming van het oude beleid. Wanneer het gaat om ontwikkelingen die onder het oude beleid niet zijn toegestaan, maar na in werking treden van het Omgevingsplan Flevoland 2006 wel mogelijk worden, kan de provincie in voorkomende gevallen anticiperen door binnen de kaders van het Omgevingsplan Flevoland 2006 af te wijken van het Omgevingsplan 2000 door het doorlopen van een afwijkingsprocedure.

LEESWIJZER

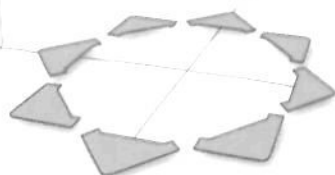
In deel I van dit plan (hoofdstuk 2) zijn de ambities voor de langere termijn beschreven: hoe moet Flevoland er wat de provincie betreft in 2030 uitzien? In deel II (hoofdstuk 3 t/m 5) worden deze ambities vertaald naar te realiseren doelen die in de periode tot 2015 haalbaar zijn. Deel III van dit plan bevat de uitvoeringsagenda.

CONTEMPORARY DESIGN

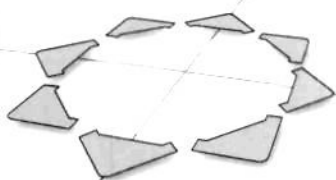

Ontwerp

INHOUDSOPGAVE

Ontwerp

	Voorwoord	3
1	Inleiding	11
DEEL I	ONTWIKKELINGSVISIE	13
2	Ontwikkelingsvisie	15
2.1	Opgave	15
2.2	Visie en ambitie	16
2.2.1	Provinciebrede ambities	16
2.2.2	Stedelijk Gebied	21
2.2.3	Landelijk gebied	24
2.3	Sturen op resultaat	26
DEEL II	BELEIDSKADER	29
3	Omgevingskwaliteit	31
3.1	Provinciale Hoofdstructuur	31
3.2	Procesmatige uitwerking van de omgevingskwaliteit	32
3.3	Instrumenten voor omgevingskwaliteit	33
3.4	Provinciebrede beleidsuitgangspunten	36
3.4.1	Verkeer en vervoer	36
3.4.2	Water	47
3.4.3	Milieu: ontkoppeling	52
4	Beleidskader voor het stedelijk gebied	55
4.1	Stedelijke ontwikkeling	55
4.1.1	Wonen	56
4.1.2	Bedrijventerreinen en overige werklocaties	59
4.1.3	Mobiliteit in steden en dorpen	62
4.1.4	Water in steden en dorpen	62
4.1.5	Milieu in steden en dorpen	65
4.1.6	Stedelijke profielen	70
4.2	Sociale ontwikkeling	75
4.2.1	Sociale samenhang	75
4.2.2	Voorzieningen	77
4.2.3	Zorg	78
4.2.4	Onderwijs	81
4.2.5	Cultuur	82
4.2.6	Sport	84
4.3	Economische ontwikkeling	84
4.3.1	Algemeen	84
4.3.2	Innovatiebevordering	85
4.3.3	Internationalisering	86
4.3.4	Arbeidsmarktbeleid	87
5	Beleidskader voor het landelijk gebied	91
5.1	Vitaliteit van het landelijk gebied	91
5.2	Landbouw en visserij	93
5.3	Recreatie en toerisme	97
5.4	Natuur	102
5.5	Landschap, cultuurhistorie, archeologie en aardkunde	107
5.6	Water in het landelijk gebied	114
5.6.1	Wateroverlast door extreme neerslag	114

5.6.2	Bodemdaling en beperkte drooglegging	115
5.6.3	Watertekort	116
5.6.4	Waterkwaliteit: de Europese Kaderrichtlijn Water	119
5.6.5	Zwemwater	121
5.6.6	Afstemming waterbeheer en functies	121
5.6.7	Drinkwatervoorziening	122
5.6.8	Grondwaterbeheer	124
5.7	Milieu in het landelijk gebied	126
5.7.1	Duurzame energie	126
5.7.2	Bodemkwaliteit en (water-)bodemsanering	128
5.7.3	Nazorg stortplaatsen	129
5.7.4	Ontgrondingenbeleid (binnendijs)	130
5.8	Grote Wateren	130
DEEL III	UITVOERING	133
6	Speerpuntgebieden	135
6.1	Almere	135
6.2	OostvaardersWold	135
6.3	Luchthaven Lelystad	136
6.4	Markermeer/IJmeer	137
6.5	Oostrand van Flevoland	138
6.6	West-Oost as	139
6.7	Noordelijk Flevoland	140
7	Sturing en doorwerking	145
7.1	Rollen en sturingsfilosofie	145
7.2	Grondbeleid en verevening	150
7.3	Doorwerking, bezwaar en beroep, essentiële elementen	151
7.3.1	Juridische doorwerking van het Omgevingsplan	151
7.3.2	Beroepsmogelijkheden	152
7.3.3	Uitwerkingen en afwijken van het Omgevingsplan	153
7.3.4	Essentiële elementen van dit Omgevingsplan	153
7.3.5	<i>Inspelen en anticiperen op ontwikkelingen</i>	156
8.	Uitvoeringsagenda	159
8.1	Speerpuntgebieden	159
8.2	Belangrijkste sectorale maatregelen	166

In de legenda van de kaarten is aangegeven welke status de legenda-eenheid heeft:

- ----- Dit betreft onderdelen voor toetsing van plannen en vergunningen.
- ----- Dit zijn onderdelen van de provinciale visie, waar niet op getoetst wordt en geen beperkingen voor andere functies uit voortvloeien.
- ----- Dit zijn informerende kaarten met veelal een toestandbeschrijving.

INLEIDING

In dit plan is het integrale omgevingsbeleid van de provincie Flevoland voor de periode 2006-2015 neergelegd, met een doorkijk naar 2030. Het Omgevingsplan is een samenbundeling van de vier wettelijke plannen op provinciaal niveau: Streekplan, Milieubeleidsplan, Waterhuishoudingsplan en Provinciaal Verkeer- en Vervoerplan. Door de vier plannen in één integraal plan samen te voegen, zijn de hoofdlijnen van het beleid van de provincie Flevoland compact en is de samenhang tussen de diverse beleidsterreinen het best gewaarborgd. Het Omgevingsplan bevat tevens de hoofdlijnen van het economische, sociale en culturele beleid.

In dit Omgevingplan worden normen en kaders die in Europese en nationale regelgeving zijn vastgelegd niet herhaald wanneer dit niet expliciet is voorgeschreven. Wel wordt waar nodig een doorvertaling gemaakt naar de Flevolandse situatie.

GELDIGHEIDSDUUR

Volgens de huidige wettelijke regelingen heeft het Milieubeleidsplan van de vier plannen de kortste geldigheidsduur, namelijk van vier jaar, met de mogelijkheid van een eenmalige verlenging met twee jaar. Met de ervaringen van het Omgevingsplan 2000 in het achterhoofd, kiest de provincie Flevoland op voorhand voor een verlenging van de geldigheidsduur in 2010. De dynamiek in Flevoland is groot, maar ook weer niet zo groot dat al na vier jaar een actualisatie van het omgevingsbeleid noodzakelijk is. Dit betekent dat het Omgevingsplan Flevoland 2006 in ieder geval tot ultimo 2012 van kracht zal zijn. De beleidsperiode van het plan is echter 2006-2015, omdat de provincie van mening is dat dit een realistische tijdsperiode is voor het behalen van de in dit plan gestelde doelen.

HERZIENING WET OP DE RUIMTELIJKE ORDENING

Tijdens de planperiode 2006-2015 zal de Wet op de Ruimtelijke Ordening (WRO) worden gewijzigd. Naar het zich laat aanzien, zal het Streekplan dan vervallen en zal de provincie haar ambitie kunnen vastleggen in een structuurvisie. Die structuurvisie heeft geen juridische doorwerking naar derden, maar bindt slechts de provincie zelf. Als de provincie standpunten heeft waarvan zij vindt dat die moeten doorwerken in het beleid of gedrag van anderen, dan zullen deze standpunten kenbaar worden gemaakt in het kader van de planprocedures van andere overheden en zonodig worden vastgelegd in een verordening of een beleidsregel. De goedkeurende taak van de provincie bij bestemmingsplannen zal verdwijnen. De aandacht van de provincie zal meer naar de voorkant van het proces verschuiven (advisering en samenwerking) en daarom zal de provincie in de structuurvisie helder moeten maken wat voor haar van belang is. In dit Omgevingsplan heeft de provincie Flevoland getracht al op de nieuwe WRO te anticiperen door een onderscheid te maken tussen visie (deel I van het plan) en beleidskader (deel II) en door in de beoogde doorwerking van het beleid niet langer te leunen op alleen de toetsende rol van de provincie.

In haar werkzaamheden zal het zwaartepunt bij de provincie Flevoland verschuiven van

toetser naar medeontwikkelaar. Samen met de partners gaat de provincie werken aan realisatie van gezamenlijke ambities. Het Omgevingsplan Flevoland 2006 is om die reden nadrukkelijk op de uitvoering gericht. De provincie heeft haar doelen en focus uitgedrukt in zeven speerpuntgebieden, aanvullend aan provinciebrede doelen. Die speerpuntgebieden worden in deel I kort beschreven en in deel III uitgewerkt. Aansluitend op dit Omgevingsplan zal de provincie een Uitvoeringsprogramma presenteren.

DEEL

I

ONTWIKKELINGSVISIE

2

ONTWIKKELINGSVISIE

1

2

ONTWIKKELINGSVISIE

2.1 Opgaven

In de afgelopen decennia heeft de provincie Flevoland zich stormachtig ontwikkeld. Nieuwe steden en dorpen zijn verzezen op de voormalige zeebodem, met aantrekkelijke woongebieden en moderne bedrijventerreinen. Daar omheen ligt een gebied met een hoogwaardig agrarisch productiemilieu. De aanvankelijk monotone populierenbossen langs de randmeren hebben zich in hoog tempo ontwikkeld tot waardevolle natuur en aantrekkelijke recreatiegebieden.

Maar de snelle ontwikkeling heeft ook een schaduwzijde. De werkgelegenheid kan het hoge tempo van de bevolkingsgroei niet volgen. Omdat het aantal verbindingen met het vaste land beperkt is, leidt de grote uitgaande pendel dagelijks tot steeds meer files. Verbetering van de bereikbaarheid van Flevoland is essentieel voor de verdere economische en ruimtelijke ontwikkeling. Het voorzieningenniveau blijft achter bij de hoeveelheid inwoners: te weinig zorgvoorzieningen, te weinig politieagenten, te weinig onderwijsinstellingen, te weinig uitgaansgelegenheden. Hoewel de ontwikkeling van dit voorzieningenniveau ook snel gaat, wordt de achterstand nog niet ingelopen.

De jonge provincie Flevoland en haar zes gemeenten hebben geen eigen kapitaal kunnen opbouwen om de problemen zelf te kunnen oplossen. Mede dankzij subsidies van de Europese Unie is Flevoland al jarenlang koploper op het gebied van economische groei. De subsidies worden echter afgebouwd. Vanwege de specifieke omstandigheden, zoals de jonge natuur, een afwijkende bevolkingsopbouw, samenstelling van de woningvoorraad en groei past Flevoland over het algemeen niet goed in de reguliere nationale subsidieregelingen. Gevolg hiervan is dat Flevoland veelal op eigen kracht en via innovatief werken de ontwikkelingen gestalte moet geven.

De komende decennia wordt van de provincie Flevoland opnieuw een bijdrage verwacht in het leveren van ruimte voor de oplossing van een aantal belangrijke nationale opgaven. Naast een nieuwe verstedelijkingsopgave worden ook op het gebied van water, milieu en natuur vanuit het rijk en de EU forse inspanningen gevraagd. Internationale ontwikkelingen in de landbouwsector vereisen ondernemerschap om zowel de sector als het landelijk gebied vitaal te houden. De sanering in de visserijsector maakt nieuwe economische impulsen noodzakelijk. Flevoland heeft nieuwe wegen en spoorwegen nodig. Achterstanden in het voorzieningenniveau mogen niet verder toenemen en moeten gaandeweg worden weggewerkt. De werkgelegenheid in de regio moet zeer sterk toenemen. Er is voldoende ruimte voor het bouwen van veel woningen, maar het realiseren van aantrekkelijke steden en dorpen met toekomstwaarde omvat veel meer dan dat.

De provincie Flevoland wil aan al deze ontwikkelingen een bijdrage leveren en streeft

daarbij naar behoud en verdere ontwikkeling van kwaliteit. De provinciale overheid kan dat echter niet alleen. Voor de verdere ontwikkeling van Flevoland is een goede samenwerking tussen alle betrokken partijen nodig, zowel overheden, belangenorganisaties, ondernemers als de inwoners van de provincie. De neuzen moeten dezelfde kant op staan. Flevoland heeft durf en creativiteit nodig. Dit is een jong gebied dat nog lang niet volgroeid is. Het gaat niet alleen om bescherming en behoud, waarop veel Europese richtlijnen zich focussen, maar ook om ontwikkeling: Flevoland kan nog beter worden dan het nu al is. Er zijn grote potenties op het gebied van hoogwaardig wonen, werken, recreëren en natuur. De ontwikkelingsgerichte benadering van de Nota Ruimte past daarom goed bij Flevoland.

2.2 Visie en ambitie

2.2.1 Provinciebrede ambities

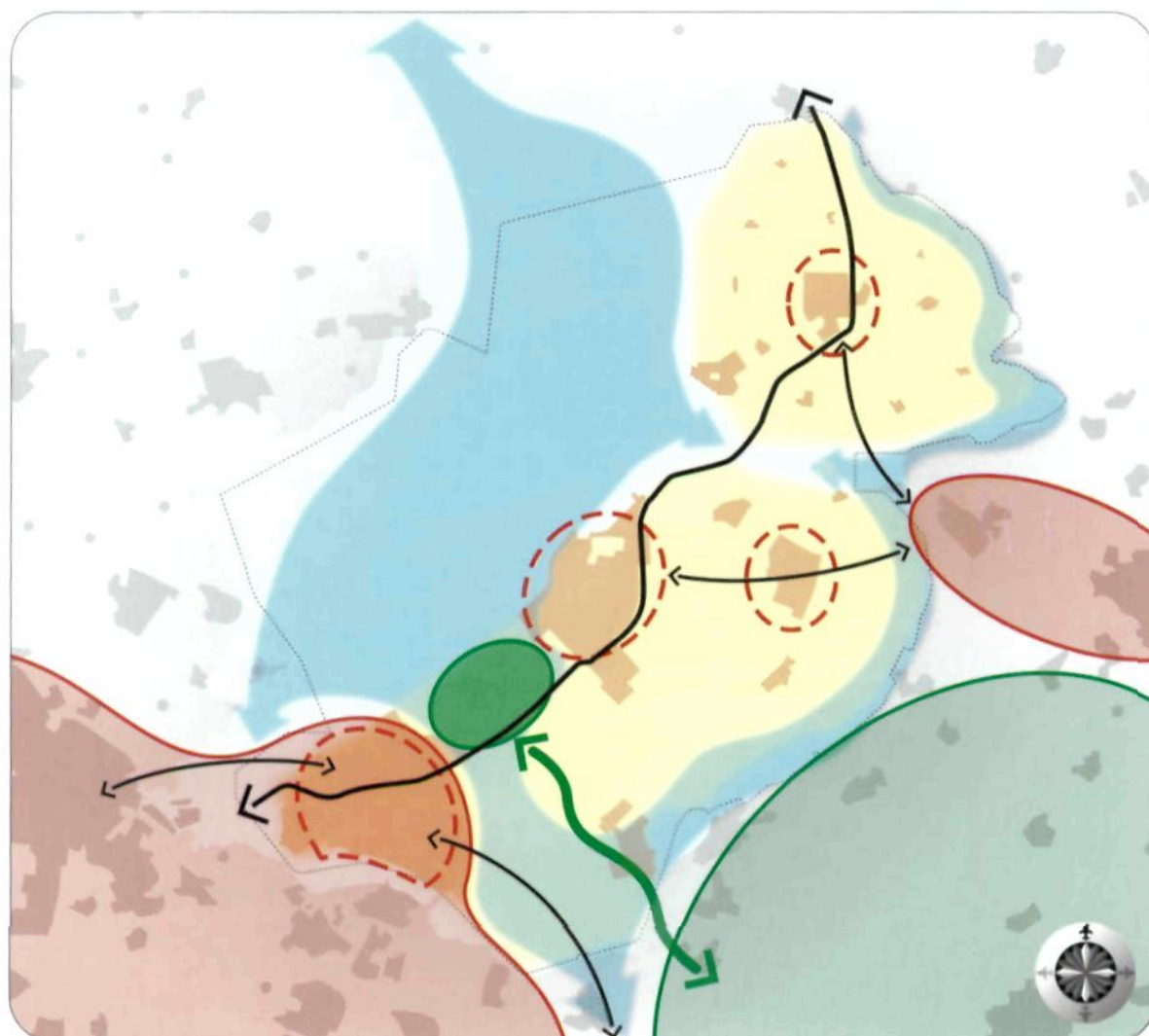
De provincie wil in Flevoland verdere grootschalige ontwikkelingen mogelijk maken en deze deels zelf, samen met partners, ter hand nemen. De provincie is bereid om ruimte te reserveren voor functies waarvoor in omliggende regio's onvoldoende ruimte is. De voorwaarde daarvoor is een evenwichtige ontwikkeling. Samen met partners binnen en buiten het gebied moet zicht geboden worden op het oplossen van maatschappelijke vraagstukken die samengaan met het tempo van de ruimtelijke ontwikkelingen in Flevoland, zoals achterblijvende bereikbaarheid, voorzieningenniveau en werkgelegenheid.

Het belangrijkste doel van de provincie is het creëren van een goede woon-, werk- en leefomgeving in heel Flevoland. De verstedelijking moet ingepast worden in een hoogwaardige landelijke omgeving en moet passen bij de gerealiseerde en geplande infrastructuur. De creatie van aantrekkelijke woongebieden in een groenblauwe omgeving maakt Flevoland concurrerend met andere gebieden. Zo is niet alleen sprake van overloop uit de drukke en dure Randstad naar een ruimer en goedkoper Flevoland (push factor), maar kiezen mensen bewust voor het attractieve woonmilieu van Flevoland (pull factor).

SCHAKELFUNCTIE

Flevoland vormt een verbindende schakel tussen de Randstad en het noorden en oosten van Nederland. Op termijn strekt deze schakelfunctie zich uit naar de omringende landen. De functie van Flevoland als verbindende schakel is van provinciale betekenis en vereist daarom bemoeienis van de provinciale overheid. Flevoland is sociaal, economisch en maatschappelijk georiënteerd op de omliggende regio's. Dit geldt niet alleen in geografisch, economisch en infrastructureel opzicht, het geldt ook in ecologische zin. De ontwikkelingskansen die de schakelfunctie biedt, zijn vertaald in de provinciale hoofdstructuur. Onderscheiden worden een stedelijke en een groenblauwe hoofdstructuur (figuur 1).

De stedelijke hoofdstructuur in de provincie Flevoland is gekoppeld aan twee ontwikkelingsassen: de Noordelijke Ontwikkelingsas tussen Schiphol en Groningen en de West-Oost as, van Alkmaar tot Zwolle. Voor Flevoland is van de West-Oost as vooral de relatie met de netwerkstad Zwolle-Kampen van belang. Met de verdere ontwikkeling

- i**
- STEDELIJKE HOOFDSTRUCTUUR
 - ONTWIKKELINGSSASSEN
 - GROENBLAUWE HOOFDSTRUCTUUR
 - STEDELIJK NETWERK
 - ROBUUSTE ECOLOGISCHE VERBINDING OOSTVAARDERSPLASSEN - VELUWE
 - PROVINCIEGREN

0 25 km

van deze assen zal op economisch terrein de schakelfunctie van Flevoland tussen de Randstad en Noord- en Oost-Nederland belangrijker worden. De opgaven voor wonen, werken en recreëren worden in belangrijke mate bepaald op bovenregionale schaal.

De Flevolandse polders en wateren nemen een centrale plaats in binnen de (inter-) nationale ecologische hoofdstructuur, het Natura 2000-netwerk. De groenblauwe hoofdstructuur van Flevoland wordt gevormd door een noord-zuid georiënteerde Natte As (IJsselmeer, Markermeer en IJmeer) en een noord-zuid gerichte as van de randmeren aan de oostrand van Flevoland in samenhang met de op het land aanwezige natuur- en recreatiegebieden. De belangrijkste opgave is om een robuuste ecologische verbinding te realiseren tussen Oostvaardersplassen en de Veluwe waardoor deze twee assen met elkaar worden verbonden.

In samenhang met deze provinciale hoofdstructuur heeft elk van de drie Flevolandse polders zijn eigen dynamiek en daarmee ook een eigen profiel. In figuur 2 is de visie op de ontwikkeling van de provincie tot 2030 weergegeven.

Zuidelijk Flevoland, en dan vooral de stad Almere, is onderdeel van het stedelijk netwerk van de Noordvleugel van Randstad Holland. Dit gebied zal ruimte bieden aan functies vanuit de Randstad. Met name Almere heeft een bijzondere relatie met Amsterdam. In het kader van het zogenaamde Noordvleugelprogramma ligt de nadruk op de ontwikkeling van de verstedelijking aan de westzijde van Almere in combinatie met verbetering van de bereikbaarheid. Naderhand zal ook verstedelijking aan de oostzijde aan de orde komen, waarmee de samenhang met het economisch kerngebied van de regio Utrecht wordt versterkt en de meerzijdige ontsluiting verder wordt vormgegeven. De groeitaakstelling van Almere moet worden gecombineerd met ecologische functies, bijvoorbeeld aan de westzijde bij het IJmeer en aan de noordoostzijde met de robuuste ecologische verbinding tussen Oostvaardersplassen en de Veluwe. Hier is ook een combinatie met waterberging, landelijk wonen en met toeristisch-recreatieve voorzieningen gewenst. Deze voorzieningen kunnen van (boven-) regionale betekenis zijn.

Oostelijk Flevoland is een intermediaire zone waar naast stedelijke functies agrarische, recreatieve en natuurfuncties de ruimte hebben. Oostelijk Flevoland oriënteert zich niet alleen op de Randstad. Minstens zo belangrijk is de relatie naar Oost-Nederland (netwerkstad Zwolle-Kampen en Veluwe/Gelderland) op bijvoorbeeld het gebied van onderwijs, recreatie en economie. De provinciale inspanning is onder meer gericht op de ontwikkeling van de West-Oost as, luchthaven Lelystad en de verweving van functies in de oostrand van de polder.

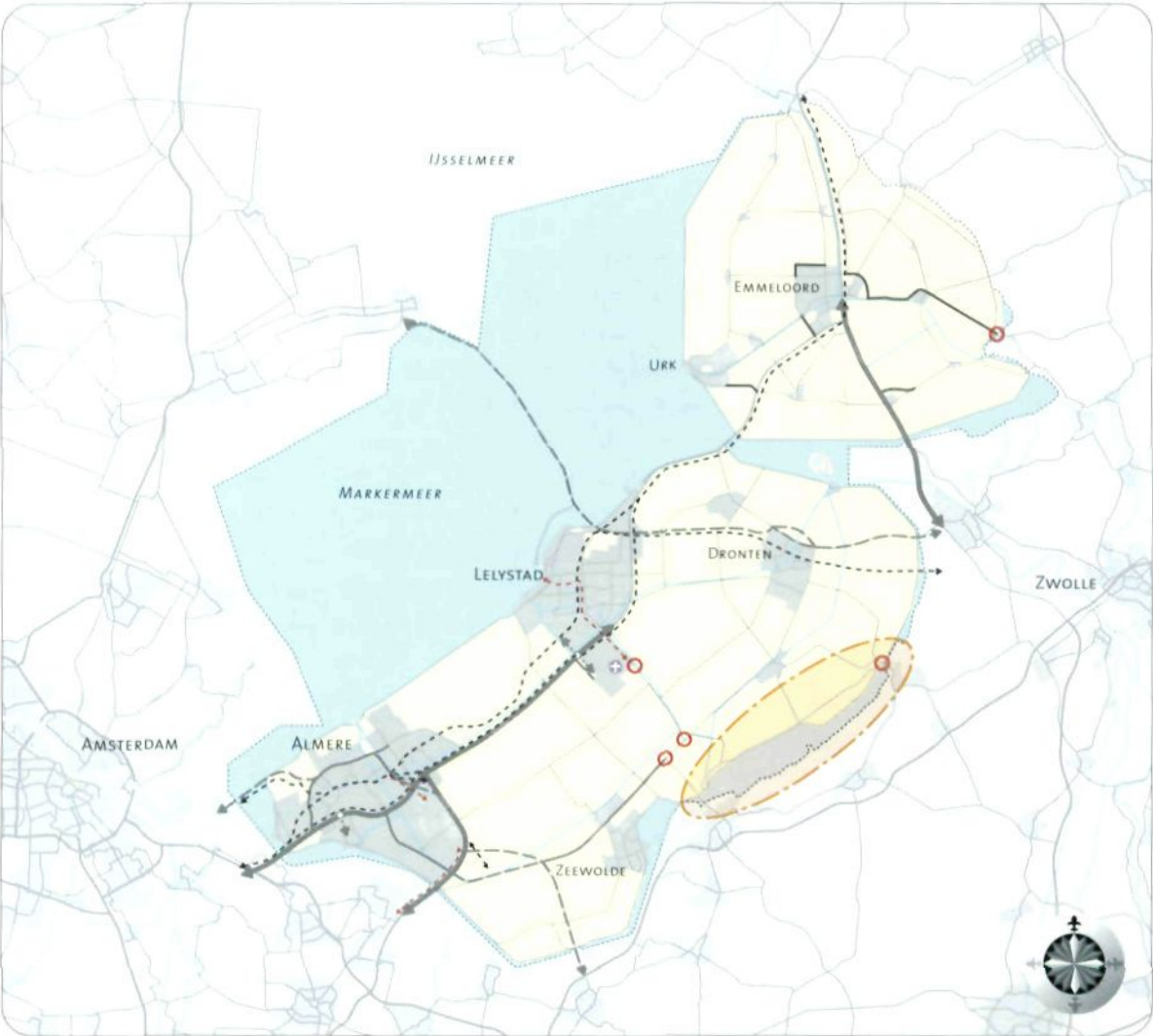
Voor Noordelijk Flevoland wordt het profiel bepaald door de dynamiek van de regio en nabije omgeving. Economisch gezien is de landbouwsector in Noordelijk Flevoland meer bepalend dan in de andere gebieden van Flevoland. Er is op het gebied van wonen, werken en onderwijs een sterke relatie met Friesland en de netwerkstad Zwolle-Kampen. Noordelijk Flevoland profiteert niet vanzelfsprekend van de aanwezigheid van de Noordelijke Ontwikkelingsas. Voor dit deel van Flevoland zijn nieuwe impulsen nodig om de gewenste ontwikkeling mogelijk te maken. De Zuiderzeelijn

ONTWIKKELINGSVISIE 2030

FIGUUR 2

- STEDELIJK GEBIED 2015
- NIEUWE NATIONALE- OF REGIONALE STROOMWEG
- NIEUWE AANSLUITING NATIONALE STROOMWEG
- UITBREIDING NATIONALE STROOMWEG
- UITBREIDING REGIONALE STROOMWEG
- SPOORLIJN (BESTAAND EN NIEUW)
- HOOGWAARDIGE OV-VERBINDING
- AANDACHTSGEBIED VERBETERING ONTSluiting WEG EN OPENBAAR VERVOER
- UITBREIDING STEDELIJK GEBIED
- LUCHTHAVEN LELYSTAD
- ZOEKGEBIED BEDRIJVENTERREINEN (BOVEN) REGIONAAL BELANG
- WEST-OOST AS
- NOORDELIJKE ONTWIKKELINGSAS
- ZOEKGEBIED ROBUUSTE ECOLOGISCHE VERBINDING
- ZOEKGEBIED COMBINATIE NATUUR, RECREATIE EN WONEN
- PROVINCIAAL ARCHEOLOGISCH KERNGEBIED (PARK)
- ZOEKGEBIED COMBINATIE DAGRECREATIE EN ATTRACTIES INCLUSIEF LANDGOEDEREN
- VERSTERKING RECREATIEF UITLOOPGEBIED
- NATUURGEBIED EN NATUURONTWIKKELING
- BODEMDALINGSGEBIED
- TE ONTWIKKELLEN BIJZONDERE WATERKWALITEIT
- ZOEKGEBIED BUITENDIJKSE NATUURCOMPENSATIE
- WATERFRONTONTWIKKELING
- PROVINCIEGREN

STEDELIJK GEBIED 2015

PROVINCIEGREN

NIEUWE NATIONALE- OF REGIONALE STROOMWEG

NIEUWE AANSLUITING NATIONALE STROOMWEG

UITBREIDING NATIONALE STROOMWEG

UITBREIDING REGIONALE STROOMWEG

UITBREIDING GEBIEDSONTSLUITINGSWEG

UITBREIDING BRUGGEN/AANSLUITINGEN

SPOORLIJN (BESTAAND EN NIEUW)

HOOGWAARDIGE OV-VERBINDING

AANDACHTSGEBIED VERBETERING ONTSLUITING WEG EN OPENBAAR VERVOER

0 25 km

kan een sterke impuls voor Noordelijk Flevoland betekenen. Het provinciale ontwikkelingsbeleid is vooral gericht op het verbreden van het economische draagvlak en het formuleren van integrale oplossingen voor de wateroverlast en waterkwaliteit.

HOOFDINFRASTRUCTUUR

De Noordelijke Ontwikkelingsas langs de A6 moet maximaal ondersteund worden door capaciteitsuitbreidingen van weg en openbaar vervoer. Hiervoor zijn nu al ruimtelijke reserveringen noodzakelijk, zoals voor verbreding van de A6 en voor nieuwe aansluitingen. Vooral in de corridor Almere - Amsterdam moeten knelpunten worden opgelost. De wegverbinding in deze corridor moet bij voorkeur verbeterd worden door middel van doortrekking van de rijksweg A6 naar de A9 of door het verbreden van de bestaande rijkswegen A6-A1-A9, mits dit een voldoende robuuste oplossing biedt voor de toekomst. In samenhang daarmee en vanwege de groei van Almere moet ook rekening worden gehouden met capaciteitsuitbreiding van de provinciale stadsautowegen in Almere. De openbaar vervoerverbinding met Amsterdam moet verbeterd worden door aanleg van de IJmeerlijn en op middellange termijn (voor 2020) capaciteitsuitbreiding van de Flevoliijn. De beoogde aanleg van de Zuiderzeeliijn als snelle verbinding met het noorden moet ook een belangrijke bijdrage leveren. Op lange termijn zijn ook openbaar vervoerverbindingen met Het Gooi/ Utrecht en Amersfoort van belang in verband met de meerzijdige oriëntatie van Almere. In dat kader wordt ook de aansluiting van de A30 op de A27 voorzien, waarbij de A27 moet worden opgewaardeerd. Ter versterking van de West-Oost as, wordt ter aanvulling op de aanleg van de Hanzeliijn de N23 gerealiseerd. Voor de korte termijn is aanpassing door het rijk van de N50 tot 2x2 autoweg noodzakelijk, terwijl voor de langere termijn opwaardering van de N50 tot autosnelweg (A50) het streefbeeld is. Om infrastructuuruitbreidingen niet onmogelijk te maken, dienen gemeenten in hun bestemmingsplannen rekening te houden met ruimtelijke reserveringen voor (nieuwe) nationale en regionale stroomwegen, capaciteitsuitbreidingen voor bruggen en aansluitingen en gebiedsontsluitingswegen. Ook moet rekening gehouden worden met reserveringen voor uitbreiding van spoorlijnen en hoogwaardig openbaar vervoer. In figuur 3 staan de reserveringen voor de hoofdinfrastructuur weergegeven die de provincie verwacht tot 2030.

OMGEVINGSKWALITEIT EN ONTWIKKELING

Een goede kwaliteit van de omgeving is een noodzakelijke voorwaarde voor een sterke (internationale) concurrentiepositie en draagt bij aan een duurzame ontwikkeling. Het gaat om zaken als veiligheid, onderwijs, de aanwezigheid van sociale netwerken, voorzieningen, een goede multimodale ontsluiting, milieukwaliteit (bodem, lucht, water) en sociaal-culturele cohesie. De opgave voor Flevoland is om bij de voortgaande sterke ontwikkeling de goede omgevingskwaliteit te handhaven en waar mogelijk te verbeteren. Het gaat om de afweging tussen ecologische, economische en sociaal-culturele aspecten, met aandacht voor lange termijneffecten en effecten elders in de wereld. In het Omgevingsplan worden integrale afwegingen gemaakt met het oog op duurzaam provinciaal beleid. Daarbij zal het voorkomen dat gewenste ontwikkelingen op gespannen voet staan met te beschermen waarden, bijvoorbeeld op het gebied van natuur-, water- en milieukwaliteit. Het beschermen van dergelijke waarden is geen statisch proces, vanwege de ontwikkelingsdoelstelling. Het is ook een

belangrijk provinciaal doel om te investeren in dergelijke waarden. Ten aanzien van natuur gaat het zowel om realisatie van nieuwe natuurgebieden als om investeringen in de kwaliteit van de bestaande natuur.

De klimaatverandering, de bodemdaling en de waterkwaliteitseisen maken dat er met een andere blik naar water moet worden gekeken. Voor waterkwantiteit en waterkwaliteit wordt in de huidige situatie de goede toestand niet bereikt. Meer ruimte voor het watersysteem, een andere inrichting en een andere wijze van waterbeheer zijn de belangrijkste opgaven. Bij het vormgeven van ruimtelijke ontwikkelingen wordt rekening gehouden met de eisen die watersystemen stellen. Het waterbeleid is gericht op:

- het voorkomen van overlast door overschot of tekort aan water, waarbij de gebieden waar de bodem daalt bijzondere aandacht vragen (figuur 2);
- een goede ecologische toestand voor alle wateren ongeacht de bestemming, alsmede de ontwikkeling van de bijzondere waterkwaliteit in een deel van de provincie (figuur 2);
- de bescherming tegen buitendijks overstromingsgevaar en overlast van extreme neerslag.

De provincie wil deze doelen bereiken door ontwikkeling en behoud van duurzame en robuuste watersystemen met inbegrip van het grondwater, waarmee een verantwoord gebruik van water gegarandeerd blijft. Er wordt gebruik gemaakt van de kansen die de watersystemen bieden voor verschillende functies. Onomkeerbare effecten zijn ongewenst. In het waterbeleid worden de volgende inrichtingsprincipes gevolgd: toepassing van de tritsen voor wateroverlast (vasthouden, bergen, afvoeren), water tekort (vasthouden, bergen, aanvoeren) en waterkwaliteit (schoonhouden, scheiden, schoonmaken), het reserveren van voldoende ruimte voor waterberging en ecologisch functioneren, naast uitmalen en dijkenbouw en het daarbij ontwikkelen van meer- of minderomvattend ruimtegebruik.

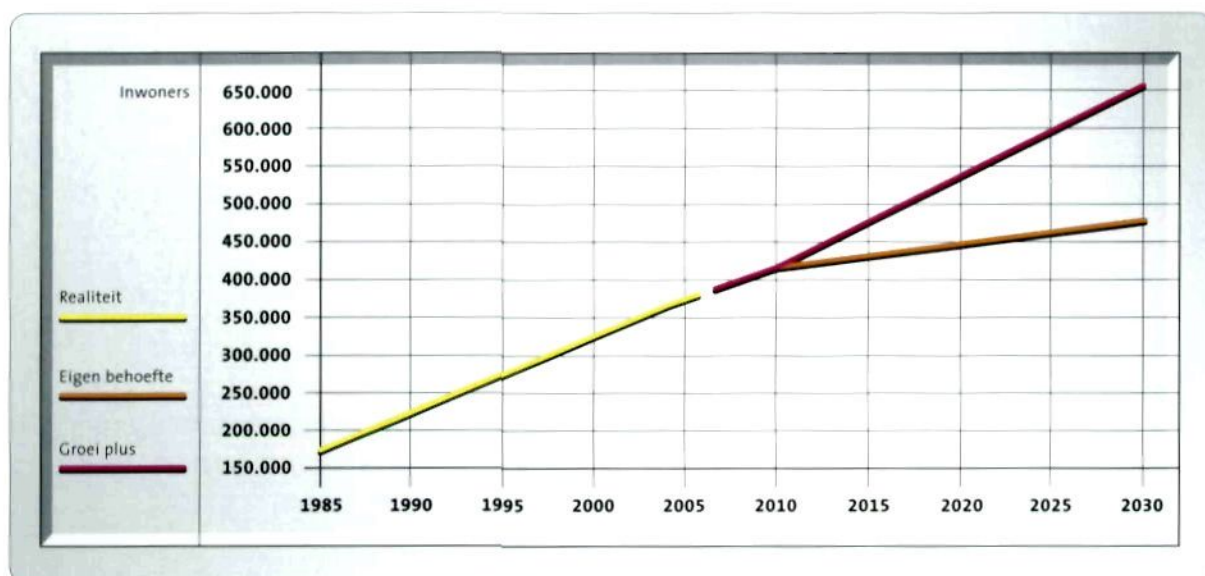
2.2.2 Stedelijk Gebied

Delen van Flevoland raken steeds meer betrokken bij de stedelijke netwerken op het 'oude land'. Het gaat bij een stedelijk netwerk om één arbeidsmarkt, één woningmarkt en één voorzieningenmarkt. Daarvoor is een compleet aanbod nodig van woon- en werkmilieus, goede onderlinge bereikbaarheid en aanbod van voorzieningen voor de wisselende en gevarieerde vraag van bewoners en ondernemers. De verplechting van Flevoland met de omgeving is niet alleen van belang voor een evenwichtige ontwikkeling van Flevoland in relatie tot de omliggende gebieden. Dit heeft ook betekenis voor het goed en beter functioneren van het 'oude land', omdat daar gebrek is aan ruimte voor wonen, werken en recreëren.

Het verstedelijkingsbeleid in Flevoland is gericht op de versterking van de bestaande steden en dorpen. De ontwikkeling en identiteit van de steden en dorpen wordt in toenemende mate ontleend aan de positie binnen de stedelijke en groenblauwe hoofdstructuren. Stedelijke differentiatie in sociale, economische en ruimtelijke kenmerken is gewenst. Daardoor ontstaat meer ruimtelijke samenhang tussen steden en dorpen in Flevoland en omliggende regio's.

Het doel is om op regionale schaal te voorzien in behoeften aan gevarieerde huisves-

ting, werkgelegenheid en het sociaal-cultureel voorzieningenniveau. Daarbij hoort onder meer het benutten van de ligging aan het water van Lelystad en Almere voor daaraan gerelateerde woonmilieus, werkgelegenheid en recreatie. Nieuwe bebouwing zal gebundeld worden in of aansluitend aan het bestaande bebouwde gebied. De stedelijke gebieden in figuur 12 bieden binnen de planperiode voldoende ruimte om de verstedelijkingsopgaven te accommoderen. De provincie geeft ruimte voor doorgroei van de verstedelijking tot ongeveer 650.000 inwoners in 2030. Almere heeft bijna 350.000 inwoners als tussen 2010-2030 70.000 woningen worden gebouwd. Het hierbij behorende provinciale groeitempo van gemiddeld 5.600 woningen per jaar hangt af van economische en demografische ontwikkelingen. Binnen de provincie zal tenminste gebouwd worden voor eigen behoefte met een jaarlijkse groei van het woningbestand van ruim 2.000. Daarmee wordt een inwonertal van maximaal 500.000 inwoners bereikt in 2030 (grafiek 1).

GRAFIEK 1

Bevolkingsgroei bij hoogste
en laagste groeiscenario

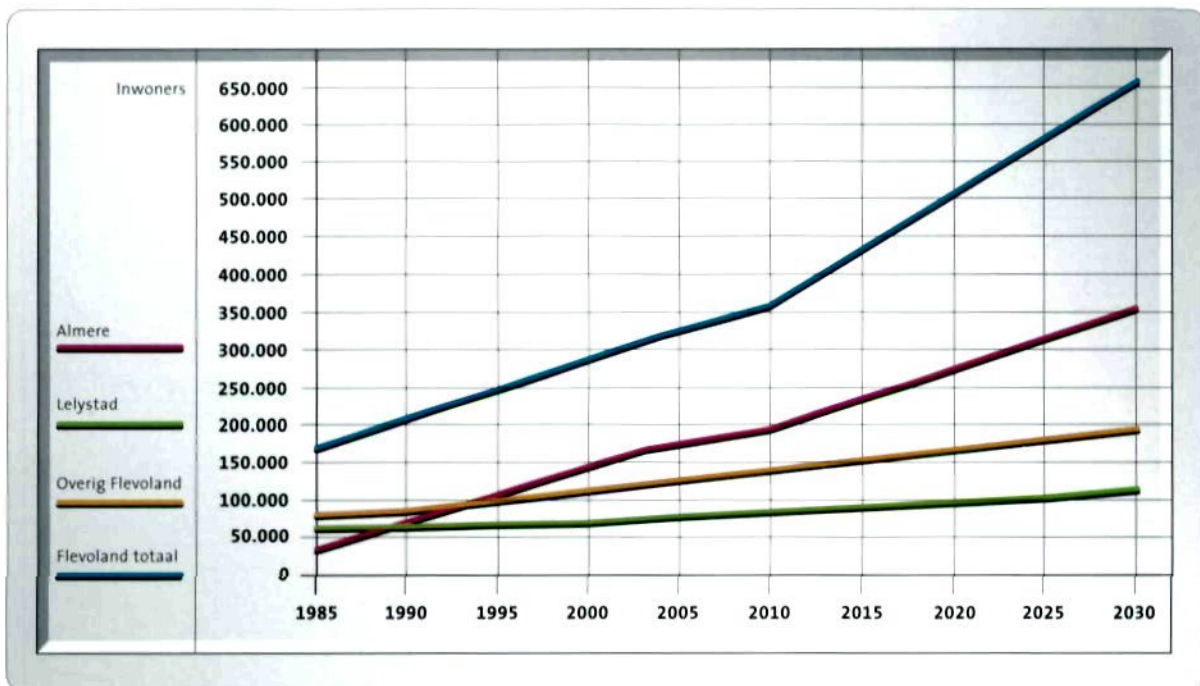
Het uitgangspunt van de provincie Flevoland is dat, los van het daadwerkelijke groeitempo, in alle gevallen sprake moet zijn van een evenwichtige ontwikkeling.

IJkpunten zijn (te maken afspraken over) bereikbaarheid, werkgelegenheid, de fysieke inrichting van de woonomgeving en de beschikbaarheid van voorzieningen. In figuur 2 zijn de mogelijke groeirichtingen voor de hoofdkernen aangegeven voor de periode na 2015.

Almere vormt een steeds meer geïntegreerd onderdeel van het stedelijk netwerk in de Noordvleugel van Randstad Holland. De voortgaande ruimtelijke integratie van Almere in dit netwerk en de betekenis van Almere voor de overige delen van de provincie vragen om een meerzijdige oriëntatie, als onderdeel van het lange termijn ontwikkelingsperspectief. Voor de korte en middellange termijn ligt de zoekrichting van Almere in westelijke richting, om de specifieke samenhang met de grootstedelijke regio Amsterdam te kunnen versterken. Lelystad vormt het hart van het intermediaire gebied tussen de Randstad en het noorden en oosten van het land. Deze positie is bepalend voor de verdere ontwikkeling, in samenhang met een ruimtedruk, zowel vanuit de Amsterdamse regio als vanuit de netwerkstad Zwolle-Kampen. Mede gezien

de gewenste bundeling van de verstedelijking langs de hoofdinfrastructuur ligt de nadruk van verdere stedelijke ontwikkelingen op Almere en vervolgens op Lelystad. Dronten en Emmeloord, die aan één van de beide ontwikkelingsassen liggen, hebben ook een (kleinere) opvangtaak. De overige kernen in Flevoland voorzien primair in de opvang van de eigen woningbehoefte, hoewel Zeewolde de eerstkomende jaren nog sterker zal groeien dan voor de eigen woningbehoefte nodig is.

Realisatie van verstedelijking is primair een gemeentelijke taak. Provinciale aandacht is nodig voor de onderlinge afstemming tussen gemeenten over de omvang en de zoekrichting van de reservering van ruimte voor stedelijke ontwikkeling.

GRAFIEK 2
Bevolkingssomvang Flevoland,
1985-2030 bij het hoogste
groeienscenario

Voorts richt de provincie zich op de afstemming op hoofdlijnen tussen de verschillende woon- en werkmilieus. De provincie speelt bij de verstedelijking vooral een rol als het gaat om de stimulering van de economie en het bevorderen van de sociale kwaliteit. Bij de voorzieningen liggen accenten op jeugdzorg, cultuur en het hoger onderwijs. Voor de economische ontwikkeling liggen de accenten op innovatie, de internationalisering van het bedrijfsleven en het starters- en arbeidsmarktbeleid.

De provincie heeft de ambitie dat de verhouding tussen beroepsbevolking en arbeidsplaatsen in de periode tot 2030 moet groeien naar het Nederlandse gemiddelde. In dit Omgevingsplan wordt een ruimtelijke reservering voor stedelijk gebied aangegeven met voldoende ruimte voor woon- en werklocaties in de periode tot 2015. De ontwikkelingstaak voor deze locaties ligt primair bij gemeenten en private partijen, maar de provincie ziet voor zichzelf een taak weggelegd bij de planning en monitoring van werklocaties op provinciaal niveau en bij de afstemming met ontwikkelingen in omliggende regio's. Tevens is er een provinciale rol weggelegd bij de ontwikkeling van thema- en scienceparken met een meer dan gemiddeld ontwikkelingsrisico. De provincie vindt de ontwikkeling van de bedrijventerreinen A6/A27 en Luchthaven

Lelystad/Larserpoort (zie figuur 2) van (boven-)regionaal belang en kiest daarom bij deze terreinen voor een actievere betrokkenheid.

De achterstand in het voorzieningenniveau op het gebied van jeugdzorg, onderwijs, recreatie, cultuur, sport en welzijn moet worden weggewerkt. Voorzieningen moeten beter bereikbaar zijn en meer worden afgestemd op de specifieke behoeften van diverse groepen in de samenleving. De provincie wil een goede verdeling binnen de provincie van de sociale voorzieningen bereiken, waarbij voor Almere en Lelystad een regionale rol is weggelegd op het gebied van hoger onderwijs en andere hoogwaardige voorzieningen. Speciale aandachtspunten voor actief provinciaal beleid zijn jeugdzorg, versterking van het hoger onderwijs, versterking van de culturele infrastructuur, sport en recreatie en toerisme.

De voortgaande verstedelijking kan de leefbaarheid in de woonomgeving onder druk zetten op het gebied van geluidsoverlast en luchtkwaliteit. Door locatiekeuze en stedelijke inrichting moeten knelpunten zoveel mogelijk worden voorkomen. De provincie wil bij de ontwikkeling van Flevoland volop gebruik maken van kansen voor energiebesparing en toepassing van innovatieve duurzame energie als onderdeel van stedelijk ontwerp. In 2030 moet 50% van de Flevolandse energiebehoefte (exclusief mobiliteit) duurzaam opgewekt worden. De provincie ziet mogelijkheden voor meer water in de stedelijke omgeving ter vergroting van de woonkwaliteit en ter voorkoming van wateroverlast mits de lokale natuurlijke omstandigheden bijdragen aan een goede waterkwaliteit

2.2.3 Landelijk gebied

De provincie wil de vitaliteit van het landelijk gebied vergroten en de gebruiksmogelijkheden ervan meer afstemmen op de maatschappelijke behoeften. De inrichting en het gebruik zullen daardoor in bepaalde gebieden wijzigen. Dit hangt samen met schaalvergroting en verbreding in de landbouw, de groeiende ruimtevrage van de sector recreatie en toerisme, de beoogde versterking van de ecologische structuur en de noodzakelijke ingrepen in het watersysteem. Er zijn groeiende kansen voor combinaties en uitruil van functies. De strikte functiescheiding in het landelijk gebied is niet langer overal wenselijk. De provincie wil de unieke Flevolandse landschappelijke en cultuurhistorische karakteristieken behouden, onder meer door ze in te zetten als ruimtelijke kwaliteit ter versterking van nieuwe ontwikkelingen.

De landbouwsector verandert in een hoog tempo. Dit uit zich in schaalvergroting, een verschuiving van activiteiten, specialisatie en intensivering en verbreding van de bedrijfsvoering. De provincie wil ruimte bieden aan deze ontwikkelingen, zodanig dat er een duurzame, vitale marktgeoriënteerde landbouwsector ontstaat en dat meer ruimte ontstaat voor andere functies.

De natuurwaarden van Flevoland zijn groot. De grote wateren en moerasgebieden zijn belangrijke schakels in het internationale natuurnetwerk Natura 2000 en herbergen veel zeldzame en strikt beschermde soorten en habitats. Deze gebieden vormen samen met de omvangrijke vochtige en natuurrijke bosgebieden het Flevolandse deel van de nationale ecologische hoofdstructuur (EHS). De provincie wil deze ecologische

hoofdstructuur versterken tot een robuust en gedifferentieerd systeem, dat karakteristiek is voor Flevoland. Op deze wijze ontstaat een duurzame en samenhangende structuur van natuurgebieden die veel kwaliteit biedt voor mens, plant en dier.

Er zijn meer recreatieve voorzieningen nodig voor de inwoners van Flevoland en de provincie wil de bijdrage vergroten die het toerisme levert aan de economische ontwikkeling van Flevoland en aan de vitaliteit van het platteland. Flevoland ziet goede mogelijkheden om dit te combineren met de behoefte aan ruimte in de Noordvleugel van de Randstad Holland en op de Veluwe.

Binnen Flevoland verschilt de potentie van de watersystemen aanzienlijk. Sommige delen van de polders worden belast door vuil kwelwater terwijl andere delen gevoed worden door schone kwel. Tot nu toe gelden in heel Flevoland dezelfde ecologische normen. De Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) stelt als minimum eis behoud van de waterkwaliteit anno 2000. Om op een maatschappelijk acceptabele wijze aan de KRW-eisen te kunnen voldoen, ligt een gebiedsdifferentiatie van ecologische normen in de rede. Indien de kwaliteit in gebieden met een gunstige Ausgangssituatie wordt behouden en versterkt, kunnen toekomstige generieke (provinciebrede) maatregelen worden beperkt of voorkomen. Vanaf 2009 zullen daarom naar verwachting strengere ecologische doelstellingen gaan gelden in schone gebieden dan in gebieden die van nature minder schoon zijn. De schone gebieden zijn weergegeven op de Ontwikkelingsvisie (figuur 2) als te ontwikkelen bijzondere waterkwaliteit. De landbouwsector moet er rekening mee houden dat in bepaalde gebieden de drooglegging vermindert om de voortgang van de bodemdaling te vertragen.

De door de provincie gewenste toeristisch-recreatieve ontwikkelingen zijn vooral kansrijk in en om natuurgebieden en in combinatie met goede waterkwaliteit. Binnen de verder te ontwikkelen natuurfunctie lijkt er op basis van een uitruilprincipe en differentiatie ruimte te zijn voor functiecombinaties mits de kwaliteit per saldo gelijk blijft of verbetert (de saldobenadering). Dit biedt tevens kansen voor een robuustere structuur van de natuur en van het watersysteem. Er ontstaat ruimte voor het vasthouden en bergen van water en voor behoud en verbetering van de waterkwaliteit. De provincie ziet goede mogelijkheden voor geïntegreerde gebiedsgerichte oplossingen van deze opgaven in de vorm van verweving van functies, vooral aan de oostzijde van de provincie. Deze ontwikkelingen moeten zorgvuldig worden ingepast in het landschap.

Voordat de Zuiderzee ontstond, is het grondgebied van de provincie Flevoland ook al bewoond geweest. Duizenden jaren geleden hebben deze eerste inwoners van Flevoland sporen achtergelaten, die bewaard zijn gebleven in de bodem van Flevoland. Deze archeologische waarden zijn uniek. De provincie wil in haar beleid meer de nadruk leggen op het vergroten van het maatschappelijk rendement van de archeologische monumentenzorg (bijvoorbeeld educatie en recreatie) en daartoe de waarden behouden en ontsluiten. Dit sluit aan bij de verplichting uit het Verdrag van Malta om archeologische waarden zoveel mogelijk in de bodem te behouden. In het archeologiebeleid onderscheidt de provincie vier Provinciale Archeologische Kerngebieden (PARK-en), te weten Rivierduingebied Swifterbant, Schokland, Urk en Omgeving Kuinderschans en Kuinderburchten.

2.3 Sturen op resultaat

De nieuwe opgaven voor de provincie vragen om een nieuwe ontwikkelingsstrategie waarin de provincie nieuwe rollen wil vervullen, variërend van gebiedsregisseur tot gebiedsontwikkelaar. Voorop staat een geïntegreerde gebiedsaanpak in samenwerking met betrokken partijen, waarbij ook publiek private samenwerking als uitvoeringsinstrument niet wordt uitgesloten. De provincie heeft vooral in het landelijk gebied een positie en zal daar samen met gebiedspartners en marktpartijen ruimtelijke ontwikkelingen stimuleren en zonodig zelf oppakken. De provincie richt zich daarbij nadrukkelijk op de Provinciale Hoofdstructuur. Binnen deze hoofdstructuur worden de volgende speerpuntgebieden onderscheiden (figuur 4).

1. ALMERE

Door de bouwopgave ontwikkelt Almere zich in een fors tempo tot een grote stad. Dit is een uitzonderlijke opgave waarvoor bijzondere steun nodig is van het rijk, de partners in de Noordvleugel en de provincie. De provincie wil een bijdrage leveren op basis van een investeringsprogramma, in aanvulling op het vigerende provinciale beleid. Het programma vormt tevens de concrete invulling van de brede erkenning van de betekenis van Almere voor de Noordvleugel van de Randstad Holland en daarmee voor Nederland. De provincie wil een multipliereffect genereren door het programma te koppelen aan bijdragen van andere overheden die worden aangesproken op een extra ondersteuning van Almere en aan private investeringen. Het investeringsprogramma heeft een looptijd van 10 á 15 jaar en wordt periodiek op basis van bestuurlijke prioriteiten van invulling voorzien.

2. OOSTVAARDERSWOLD

In het gebied ten noordoosten van Almere wordt een groenblauw casco aangelegd, waarin een robuuste ecologische verbinding tussen de Oostvaardersplassen en de Veluwe gecombineerd kan worden met een aantrekkelijk woon- en recreatiegebied. Er kunnen nieuwe natuurwaarden van internationale betekenis gecreëerd worden die elders in Flevoland onvoldoende ruimte vinden. Aantrekkelijke combinaties van waterberging, natuur, recreatie en aantrekkelijke vormen van landelijk wonen nabij de stad zijn in dit gebied gewenst.

3. LUCHTHAVEN LELYSTAD

De luchthaven heeft goede kansen om zich binnen de grenzen van de door het rijk vastgestelde Planologische Kernbeslissing te ontwikkelen. De provincie Flevoland wil de luchthavenontwikkeling mogelijk maken en stimuleren en combineren met een optimale economische ontwikkeling van het gebied Larserpoort bij luchthaven Lelystad. Hierbij kunnen enkele duizenden nieuwe arbeidsplaatsen ontstaan.

4. MARKERMEER/IJMEER

Het schrappen van de reservering voor de Markerwaard vraagt om een herbezinning op de inrichting van het Markermeer. De provincie vindt het van groot belang dat Almere en Lelystad een aantrekkelijk waterfront kunnen ontwikkelen, in combinatie met de aanleg van verbindende infrastructuur. Dit kan alleen met respect voor de instandhoudingdoelstellingen die voor de natuur gelden. De provincie Flevoland wil

-   1 ALMERE
- 2 OOSTVAARDERWOLD
- 3 LUCHTHAVEN LELYSTAD
- 4 MARKERMEER/IJMEER
- 5 OOSTRAND VAN FLEVOLAND
- 6 WEST-OOST A 5
- 7 NOORDELIJK FLEVOLAND

0 25KM

het voortouw nemen om de gewenste waterfrontontwikkelingen te combineren met een verbetering van de ecologische kwaliteit en waterkwaliteit van het Markermeer en IJmeer. Hierbij vindt afstemming plaats met de gewenste ontwikkeling van het IJmeer tot het 'waterpark van de Noordvleugel'. Markermeer en IJmeer hebben een potentieel hoge natuurwaarde, maar de kwaliteit van het gebied gaat momenteel door autonome natuurlijke processen achteruit. Daarom zijn inspanningen noodzakelijk om de instandhoudingdoelstellingen te halen en om ruimte voor andere ontwikkelingen mogelijk te maken. Deze ontwikkelingsgerichte benadering kan niet alleen in het Markermeer en IJmeer, maar ook in de Veluwerandmeren worden toegepast.

5. Oostrand van Flevoland

Aan de oostzijde van onze provincie liggen de randmeren en vele hectares bos en natuurgebied. Dit gebied heeft unieke potenties voor toerisme en recreatie, maar die moeten wel in harmonie met de natuurwaarden ontwikkeld worden. Daarnaast zoekt de landbouwsector ook in dit gebied naar schaalvergroting en verbreding.

De provincie ziet in de oostrand goede mogelijkheden voor een verweving van landbouw, natuur, recreatie, landelijk wonen en een goede waterkwaliteit. Dit vereist wel een goede samenwerking tussen partijen en het werken vanuit een heldere ruimtelijke visie. De provincie wil de regie voeren om samen tot die visie te komen en de uitvoering ter hand te nemen.

6. WEST-OOST AS

Het gebied tussen Lelystad en Kampen Zwolle krijgt, als onderdeel van de te ontwikkelen West-Oost as van Alkmaar naar Zwolle, naar verwachting te maken met groeiende dynamiek als gevolg van de uitdijende Randstad en de ontwikkeling van de netwerkstad Zwolle-Kampen. Deze dynamiek concentreert zich op ruimtelijk-economische ontwikkelingen. Deze stellen nieuwe eisen aan inrichting, functionaliteit en bereikbaarheid van het gebied. Concrete impulsen ontstaan door de aanleg van de Hanzelijn en de eerste fase van de N23, tussen Lelystad en Dronten. De provincie wil samen met gebiedspartners en zo mogelijk marktpartijen een visie maken op de ruimtelijke toekomst van het gebied, als schakel tussen de netwerkstad Zwolle-Kampen en de dynamiek van Almere. Daarbij wordt betrokken hoe in samenhang met gebiedsontwikkeling de aanleg van het deel van de N23 tussen Dronten en Kampen kan worden gerealiseerd. De visie resulteert in een ontwikkelingsgericht actieprogramma.

7. NOORDELIJK FLEVOLAND

Het van oudsher primair op landbouw en visserij georiënteerde Noordelijk Flevoland heeft nieuwe impulsen nodig om het gebied vitaal te houden en kansen te bieden voor een verdere economische ontwikkeling. Creativiteit en durf zijn noodzakelijk om toerisme en recreatie te ontwikkelen, om de wateropgave op te lossen, om de bijzondere waarden van het landschap te versterken en benutten en om de economie van het stedelijk en landelijk gebied, en daarmee de leefbaarheid van de kernen, nieuwe impulsen te geven. Het gefaseerd uitbouwen van de N50 naar een A50 zal hieraan bijdragen. De provincie wil dit veranderingsproces in afstemming met de gebiedspartners faciliteren en stimuleren.

DEEL

II

BELEIDSKADER

3

OMGEVINGSKWALITEIT

4

BELEIDSKADER VOOR HET STEDELIJK GEBIED

5

BELEIDSKADER VOOR HET LANDELIJK GEBIED

II

II

3

OMGEVINGSKWALITEIT

3.1 Provinciale Hoofdstructuur

De voortgaande sterke groei van het aantal woningen en arbeidsplaatsen in de provincie Flevoland vraagt van alle partijen een ontwikkelingsgerichte benadering. Daarbij is wel essentieel dat de kwaliteiten van Flevoland behouden blijven. In het vorige hoofdstuk zijn de daarbij te hanteren provinciebrede uitgangspunten al geschetst. De provincie wil ruimte scheppen voor nieuwe activiteiten die nodig zijn om de bevolkingsontwikkeling te accommoderen. Tegelijkertijd heeft ze een rol bij de bescherming van bijzondere kwaliteiten, zoals op het gebied van archeologie, natuur en water- en milieukwaliteit. Kwaliteit wordt daarbij niet beschouwd als een statisch begrip. Behoud en bescherming gaan hand in hand met ontwikkeling. De provincie heeft een aantal instrumenten ontwikkeld om het evenwicht tussen nieuwe activiteiten enerzijds en behoud van bijzondere waarden anderzijds te waarborgen. Voor natuur is dat de saldobenadering die is uitgewerkt in het principe van 'nee, tenzij' naar 'ja, want'. De economische ontwikkeling wordt gespiegeld aan de milieukwaliteit door middel van de ontkoppelingsmethodiek. Ruimtelijke en economische ontwikkelingen worden afgestemd op het waterbeleid en omgekeerd. Belangrijke instrumenten daarvoor zijn de watertoets en de economische analyse die verplicht is gesteld in de Kaderrichtlijn Water.

De inspanningen van de provincie ten aanzien van ontwikkeling en omgevingskwaliteit concentreren zich binnen de Provinciale Hoofdstructuur. De rijksoverheid heeft in de Nota Ruimte een nationale ruimtelijke hoofdstructuur aangewezen. Hiertoe behoren gebieden die het rijk vanuit ruimtelijke optiek van nationaal belang acht. Het rijk draagt voor deze gebieden een grotere verantwoordelijkheid dan voor de overige gebieden en streeft er in het algemeen een hogere kwaliteit na dan de basiskwaliteit. In Flevoland behoren de Natura 2000-gebieden en de ecologische hoofdstructuur tot de nationale ruimtelijke hoofdstructuur, inclusief de nog te realiseren robuuste ecologische verbinding tussen de Oostvaardersplassen en de Veluwe. Daarnaast behoort Almere, als onderdeel van het stedelijk netwerk Randstad Holland, tot de nationale ruimtelijke hoofdstructuur. Ook de scheepvaartroutes, de A6, de Hanzelijn en de Zuiderzeelijn worden ertoe gerekend.

Het rijk streeft naar een versterking van de internationale concurrentiepositie van de Randstad Holland. De Nota Ruimte, de Nota Mobiliteit en Pieken in de Delta geven richting aan dit rijksstreven. In het uitwerkingsprogramma van de Nota Ruimte is een aantal grote projecten in de Noordvleugel benoemd. Het Programma Noordvleugel heeft als doel te komen tot een gecoördineerde en samenhangende besluitvorming van de projecten in de Noordvleugel. Het resultaat moet zijn dat dit kabinet in 2006

een aantal samenhangende besluiten kan nemen over infrastructuur, verstedelijking en groenblauwe kwaliteit in de Noordvleugel.

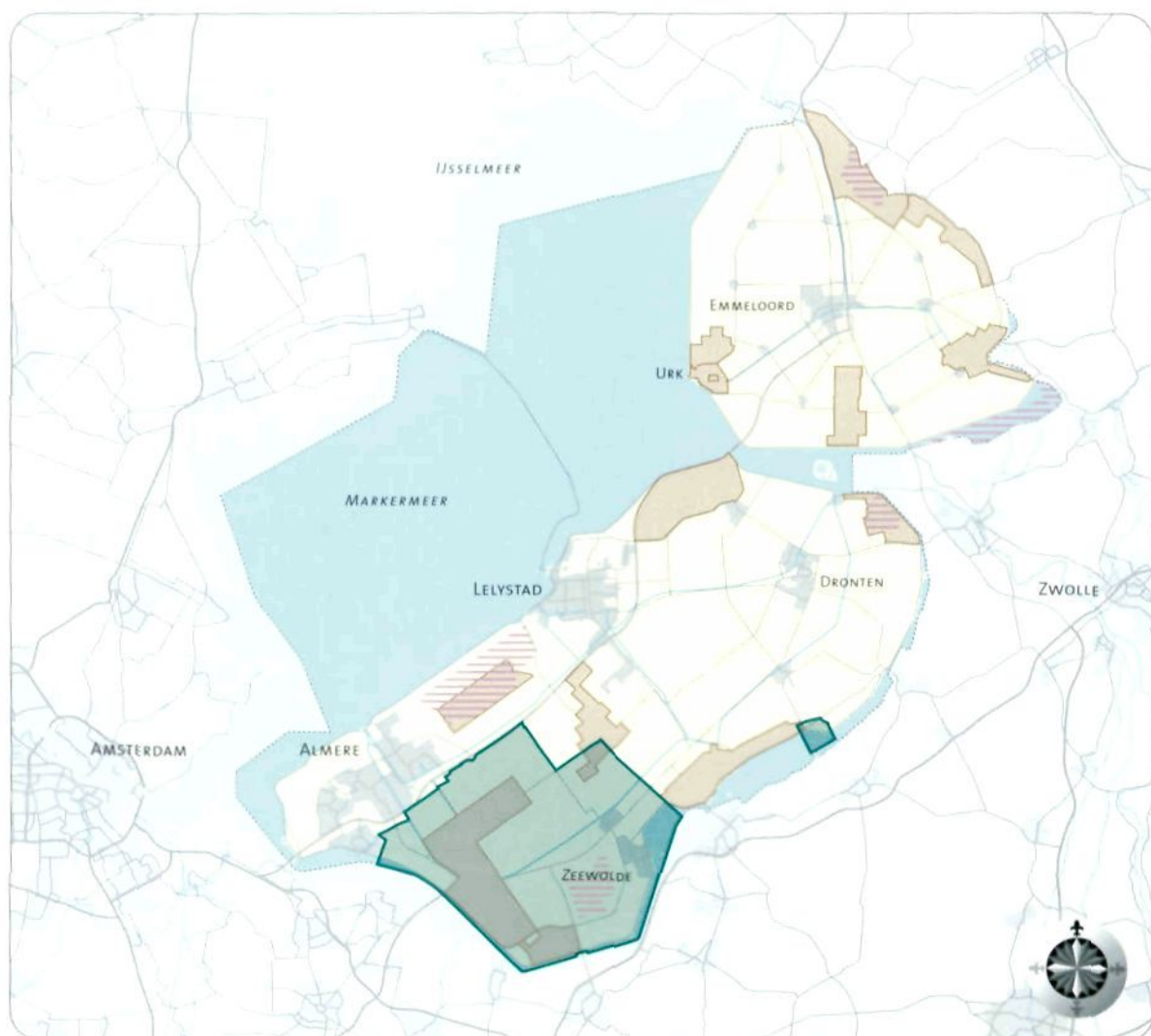
De Provinciale Hoofdstructuur is ontleend aan diverse ruimtelijk relevante stedelijke en groenblauwe hoofdstructuren: verstedelijking en bundelingsbeleid, infrastructuur, de ecologische hoofdstructuur, het watersysteem en de recreatieve en toeristische structuur. De inzet van de provincie binnen de Provinciale Hoofdstructuur richt zich op de zeven onderscheiden speerpuntgebieden. Ook binnen de Provinciale Hoofdstructuur is het uitgangspunt: centraal wat centraal moet, decentraal wat decentraal kan. De provincie heeft een drietal motieven om een actieve ontwikkelingsrol te spelen in de Provinciale Hoofdstructuur: de inbreng van specifieke deskundigheid, vertegenwoordiging van Flevolandse belangen vanuit haar rol als middenbestuur en bovenlokale regie en afstemming tussen gebiedspartners. De provincie zal daarbij gebiedspartners betrekken bij de visievorming en het uitvoeringstraject en steeds samenwerking zoeken met medeoverheden.

De opgave voor Flevoland is om bij de voortgaande sterke ontwikkeling de goede omgevingskwaliteit te handhaven en waar mogelijk te verbeteren. De omgevingskwaliteit kent een procesmatige en een inhoudelijke dimensie.

3.2 Procesmatige uitwerking van de omgevingskwaliteit

In wet- en regelgeving is vastgelegd aan welke procesmatige voorwaarden de ruimtelijke planvorming moet voldoen. Er zijn diverse onderzoeksverplichtingen, zoals de watertoets, de strategische milieubeoordeling of milieueffectrapportage, de habitattoets, onderzoek van archeologische aard en onderzoek op grond van de Monumentenwet. De provincie ondersteunt planvorming door relevante milieu-, water-, archeologische, landschappelijke en natuurinformatie te verzamelen en beschikbaar te stellen. Hiermee wordt voorkomen dat ruimtelijke plannen pas in het stadium van vaststelling of goedkeuring worden geconfronteerd met de gevolgen van (scherper wordende) regels zoals het Besluit Luchtkwaliteit, de Kaderrichtlijn Water of Europese natuurregelgeving. Ten behoeve van de noodzakelijke infrastructuur zal gebruik worden gemaakt van de gezamenlijk met gebiedspartners uit te voeren netwerkanalyses.

Om ruimtelijke veranderingen te laten bijdragen aan een duurzame ontwikkeling hanteert de provincie de lagenbenadering (de laag van natuurlijke systemen, de laag van infrastructurele netwerken en de occupatielaag), waarbij de onderliggende laag condities stelt aan de bovenliggende laag. In de planvorming moeten de processen in de verschillende lagen meer met elkaar in verband worden gebracht. Toepassing van de lagenbenadering leidt er toe dat, met de ruimtelijke keuzen die in dit Omgevingsplan worden gemaakt voor de planperiode tot 2015, ook wordt bijgedragen aan de specifieke ruimtelijke kwaliteiten van Flevoland op de lange termijn. Voorts spelen de gebruikswaarde, belevingswaarde en toekomstwaarde een belangrijke rol. Hoge gebruikswaarde ontstaat als ruimte meervoudig kan worden gebruikt en ruimtegebruikvormen elkaar versterken. De belevingswaarde wordt bepaald door ruimtelijke variatie tegen de achtergrond van karakteristieke kenmerken (identiteit). Toekomstwaarde heeft betrekking op duurzaamheid, robuustheid en flexibiliteit in de tijd.

- STILTEGEBIED
- GRONDWATERBESCHERMINGSGEBIED (INCL. BORINGSVRIJE ZONE)
- BODEMBESCHERMINGSGEBIED
- PROVINCIEGREN'S

0 25 km

3.3 Instrumenten voor omgevingskwaliteit

De omgevingskwaliteit van Flevoland kenmerkt zich door de aanwezigheid van bijzondere waarden die beschermd en waar mogelijk verder ontwikkeld worden. Er worden drie categorieën van bescherming onderscheiden:

1. Gebieden die een bescherming kennen vanwege Europese of rijksregulering (bv. Natura 2000-gebieden). Deze categorie kent een juridische doorwerking naar gemeen-

Thema	Huidige situatie	Doel 2015	Opmerking	§
Wettelijk recht op jeugdzorg	Ca. 100 kinderen wachten langer dan 13 weken op zorg.	100% behandelingen binnen 13 weken.	Huidige situatie vergelijkbaar met het Nederlands gemiddelde.	4.2.3
Samenhang in ketenzorg	50% van de kinderen/jeugdigen en ouders ontvangt samenhangende zorg.	80% van de jongeren en ouders ontvangt samenhangende zorg (een kind - een plan).		4.2.3
Aantal verkeersdoden per 100.000 inwoners per jaar.	7	Max. 6	Huidige situatie betreft 2002 en doelstelling betreft 2010.	3.4.1
Aantal ziekenhuisgewonden als gevolg van verkeersongevallen per 100.000 inwoners per jaar	97	Max. 88	Huidige situatie betreft 2002 en doelstelling betreft 2010.	3.4.1
Betrouwbare reistijd automobilist.	Geen ervaringscijfers beschikbaar; nieuwe mobiliteitsnorm nog in ontw.	95% van alle verplaatsingen in de spits is op tijd.		3.4.1
Acceptabele reistijden in de spits	Geen ervaringscijfers beschikbaar; nieuwe mobiliteitsnorm nog in ontwikkeling.	De gemiddelde reistijd in de spits is maximaal 1,5 keer zo lang als buiten de spits.	Deze doelstelling betekent wel dat op de relatie Almere-Amsterdam de weginfrastructuur uitgebreid moet worden. Naar verwachting levert deze norm elders in Flevoland geen problemen op.	3.4.1
EHS	Bestaande natuurgebieden, aangevuld met 1.595 ha nieuwe natuur, zijn aangewezen als EHS en groten-deels ook zo ingericht en beheerd. Het beheer is afgestemd op de natuurdoelen en omvat 1.000 ha ganzenopvanggebied.	EHS is afgerond en vormt een robuuste, duurzame, samenhangende structuur waarbij de milieuhygiënische situatie niet beperkend is voor de natuurdoelen (geen 'milieutekorten').	Restantopgave nieuwe natuur anno 2005: 250 ha. Door toepassing van de saldobenadering wordt gestreefd naar verbetering van kwaliteit en omvang.	5.4
Natura 2000	Alle wateren en enkele binnendijkse natuurgebieden zijn aangewezen als Vogelrichtlijngebied en enkele als Habitatrichtlijngebied.	Behoud aantallen van meeste huidige populaties en voor een beperkt aantal soorten herstelopgaven.	Instandhoudingsdoelen worden in 2006 door rijk vastgesteld.	5.4
Robuuste ecologische verbinding Oostvaardersplassen-Veluwe	Verbinding is indicatief op de kaart aangegeven. Nog 0 ha gerealiseerd. Provincie moet het gebied begrenzen, daarna een nadere uitwerking maken.	Verbinding Oostvaardersplassen-Horsterwold is aangekocht en ingericht (omvang ca. 1.000 ha).	Inrichting is afgestemd op doelsoort Edelhert en voldoet tevens aan de eisen vanuit regelgeving op soortenniveau.	5.4
Agrarisch natuurbeheer.	514 ha en 1271 ha ganzenopvanggebied	Toename agrarisch natuurbeheer (+500 ha). Kwaliteit en soorten-variatie van bestaande gebieden is verbeterd.	Betere samenhang gewenst tussen natuurwaarden EHS en natuurwaarden in agrarisch gebied.	5.4
Aandeel woningen waarvan geluidbelasting voldoet aan voorkeursgrenswaarde.	87%	Zoveel mogelijk beperken van geluidhinder.	Zonder extra inzet in 2015 ondervindt 72% van de woningen weinig geluidbelasting.	4.1.5
Luchtqualiteit	Zeer lichte normoverschrijding fijn stof (daggemiddelde norm)	Geen normoverschrijding.	Achtergrondconcentratie zal ca. 20-25 microgram/m ³ jaargemiddeld bedragen. De norm is 40 microgram/m ³ jaargemiddeld.	4.1.5
Externe veiligheid	Enkele overschrijdingen risiconorm.	Geen overschrijding risiconorm		4.1.5
Veiligheid waterkeringen.	De primaire waterkeringen IJsselmeer, Markermeer voldoen voor 100%. Waterkeringen Veluwe, randmeren en Kadoelermeer voldoen voor ongeveer 90%. Verbindende waterkeringen voldoen voor ongeveer 20%. Norm buitendijkse gebieden wordt in 2006 vastgesteld.	In 2010 voldoen alle categorieën primaire waterkeringen en in 2012 is 75% van de benodigde versterkingen van de regionale waterkeringen rond de buitendijkse gebieden gereed	Knardijk en enkele kades worden in 2009 aangewezen als regionale waterkeringen en veiligheids-normen worden vastgesteld.	3.4.2
Bescherming tegen wateroverlast bij extreme neerslag.	In de gebieden met een water-opgave zijn problemen of worden tot 2015 problemen voorzien	Het watersysteem voldoet in 2012 aan de norm voor wateroverlast bij extreme neerslag		5.6.2
Ecologische en chemische waterkwaliteit.	Inrichting oevers watersysteem en chemische waterkwaliteit (bestrijdingsmiddelen, zware metalen, nutriënten) voldoen niet overal aan de verwachte norm	Een goede ecologische en chemische toestand conform de eisen van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW)	De KRW biedt de mogelijkheid om de realisatie van de doelen tot uiterlijk 2027 uit te stellen indien doeleerisatie voor 2015 dispropor-tionele consequenties heeft.	5.6.5
Verdroging	In 50% van de verdroogde gebieden zijn reeds maatregelen genomen.	In 2012 zijn in 80% van de gebieden met een milieutekort voor verdroging maatregelen genomen	In 2018 is de verdroging in alle verdroogde gebieden opgeheven (fysieke toestand goed)	5.4
Een duurzaam grondwatersysteem.	In ondiep grondwater is op een aantal locaties verontreiniging met ge-wasbeschermingsmiddelen aange-getroffen. Voor het zoete grondwater in Zuidelijk Flevoland voor de drink-watervoorziening is er evenwicht tussen onttrekking en aanvulling.	Kwaliteit grondwater voldoet in 2015. Evenwicht tussen onttrekking en aanvulling in 2015		5.6.9

TABEL 1:

Huidig kwaliteitsniveau en minimaal gewenste kwaliteit in 2015 voor beleidsthema's waar EU of rijksnormen richtinggevend zijn in kwantitatieve termen

TABEL 2:

Huidig kwaliteitsniveau en minimaal gewenste kwaliteit in 2015 voor beleidsthema's waar geen Europese of rijksnormen richtinggevend zijn in kwantitatieve termen

ten en andere partijen bij planontwikkeling. Het zijn gebieden die op grond van Europese of rijksregelgeving aandacht en bescherming genieten. De provincie heeft een kaderstellende rol bij de Kaderrichtlijn Water bij het vaststellen van de beschermingsniveaus en in algemene zin een rol ten aanzien van kennisontwikkeling en -advisering;

2. Gebieden die een provinciale beschermde status genieten (grondwaterbeschermings-, bodembeschermings-, stilte- en natuurgebieden, archeologie en waterkwaliteit) op basis van provinciaal beleid. Voor deze categorie worden in de Verordening op de fysieke leefomgeving regels opgenomen. De provincie wil bij de bescherming van deze gebieden een actieve, toetsende rol spelen en zal indien nodig handhavend optreden. De verschillende milieubeschermingsgebieden zijn weergegeven op figuur 5, natuurgebieden op figuur 15 cultuurhistorische kernkwaliteiten op figuur 16 en archeologische kerngebieden op figuur 19;

3. Gebieden met bijzondere kwaliteiten waarmee in planvormingsprocessen rekening moet worden gehouden. Denk aan bijzondere kwaliteiten op het gebied van landschap en aardkundige waarden (zie figuren 16 t/m 20).

De figuren met de drie categorieën bieden niet alleen randvoorwaarden en handvatten, maar kunnen tevens als inspiratiebron dienen bij de planontwikkeling van overheden en ondernemers.

De gewenste niveaus van omgevingskwaliteit zijn vertaald in doelen. Tabellen 1 en 2 geven een indicatief beeld van de huidige en gewenste situatie in Flevoland met betrekking tot omgevingskwaliteit, zoals in dit Omgevingsplan neergelegd. Een onder-

Thema	Huidige situatie	Doel 2015	Opmerking	§
Ratio full time arbeidsplaatsen beroepsbevolking	67%	75%		4.3.4
Regionaal inkomen als % landelijk gemiddelde	74%	80%		
Aandeel innoverende bedrijven	25%	50%		4.3.2
Voorzieningenniveau t.o.v. overig Nederland	32%	21%		4.2.2
Aantal HBO opleidingen	2 WO- en 4 HBO studierichtingen	+ 8 studierichtingen		4.2.4
Culturele infrastructuur	2 Organisaties van bovenlokale betekenis opgenomen in Rijkskunstenplan	4 Instellingen van bovenlokale betekenis opgenomen in Rijkskunstenplan of een opvolger daarvan.		4.2.5
Streekvervoer	Wisselend; kwaliteitsniveau hangt sterk af van functie van verbinding	De basisvoorziening bestaat uit een minimumfrequentie van 1 bus per uur in beide richtingen per dagdeel. Waar dit niet gehaald kan worden, dan voorziet Regiotaxi in de ontsluiting.	Op basis van de nieuwe Openbaar Vervoersvisie die in ontwikkeling is, kunnen nieuwe indicatoren worden bepaald.	3.4.1
Natuur buitendijks	0 ha	+ 2.000 ha in Markermeer en IJmeer.	Gaat deels om nieuwe natuur (binnendijkse moeraszones) en deels om kwaliteitsimpuls in bestaande natuur. Uitvoering kan tot (ver) na 2015 doorlopen.	
Windenergie	720 molens met 900 MW.	Afname aantal molens met 50%.	Minder, maar grotere molens met per saldo meer energieopbrengst	5.7.1
Klimaat	2 miljoen ton kooldioxide	3,31 miljoen ton kooldioxide	Zonder (voortzetting) klimaatbeleid 3,79 miljoen ton CO ₂	4.1.5
Aandeel gehinderden door geur.	12,1%	Voorkomen nieuwe hindersituaties	Verwachting is dat hinder m.u.v. incidenten afneemt	4.1.5

scheid is gemaakt naar thema's waar kwantitatieve normeringen van rijk en EU een rol spelen die richting geven aan het ambitieniveau in Flevoland (tabel 1) en thema's waar geen kwantitatieve normen door rijk of EU zijn neergelegd en waar de provincie dus meer beleidsvrijheid heeft om zelf het ambitieniveau te bepalen (tabel 2). De indicatoren schetsen het gewenste kwaliteitsniveau in de provincie Flevoland aan het einde van de omgevingsplanperiode.

3.4 Provinciebrede beleidsuitgangspunten

3.4.1 Verkeer en vervoer

INFRASTRUCTURELE NETWERKEN EN NETWERKANALYSES

Diverse overheden hebben een verantwoordelijkheid voor de instandhouding en verbetering van mobiliteit en infrastructuur. In grote lijnen is deze in Flevoland als volgt georganiseerd:

- het rijk beheert de nationale stroomwegen (autosnelwegen A6 en A27 en autoweg N50), de spoorlijnen en de vaarwegen in de randmeren en IJssel- en Markermeer;
- de provincie gaat over de regionale stroomwegen, de meeste gebiedsontsluitingswegen, de binnendijkse regionale vaarwegen en het streekvervoer;
- de gemeenten gaan over de wegen binnen de bebouwde kom en de lokale (gebiedsontsluitings- en erftoegangs-)wegen buiten de bebouwde kom en lokale vaarwegen. De gemeenten Almere en Lelystad hebben een (van de provincie gedelegeerde) verantwoordelijkheid voor het stadsvervoer;
- het waterschap beheert de binnendijkse waterwegen, niet zijnde provinciale waterwegen.

Om ondanks deze verdeelde verantwoordelijkheden de samenhang tussen de infrastructurele netwerken te kunnen waarborgen, is samenwerking tussen de overheden noodzakelijk. Voor wegen wordt daarom een indeling in wegtypen gemaakt, waarbij de functionaliteit centraal staat en waarbij wegen worden gecategoriseerd in stroomwegen, gebiedsontsluitingswegen en erftoegangswegen. Op figuur 6 is het streefbeeld voor 2015 opgenomen voor deze wegcatégorisering (buiten de bebouwde kom) van stroom- en gebiedsontsluitingswegen. De realisatie van de N23 als stroomweg II (dubbelbaans) tussen Lelystad en Dronten heeft tot gevolg dat de Swifterringweg en Dronterweg niet langer (plaatsvervangende) stroomwegen zijn, maar gebiedsontsluitingswegen. Voor de N50 wordt uitgegaan van een dubbelbaans stroomweg II. De huidige Kamperweg wordt een gebiedsontsluitingsweg.

Aansluitend op de N50 wordt rekening gehouden met een rondweg bij Ens als nieuwe gebiedsontsluitingsweg. Tevens wordt rekening gehouden met nieuwe ongelijkvloerse aansluitingen op de A6 bij Lelystad-Zuid en Almere-Havendreef. De Kamperhoekweg (tussen Swifterbant en A6) wordt opgewaardeerd tot stroomweg II. De Vossemeerdijk, Runderweg, Karekietweg en Lemsterweg worden (volledig) opgenomen als gebiedsontsluitingswegen en aan de Larserringweg heeft een gebiedsontsluitende functie. Naar verwachting zal in 2015 de Marknesserweg een gebiedsontsluitingsweg zijn waar geen landbouwverkeer wordt toegestaan om de verkeersdoorstroming te verbeteren. Voor het landbouwverkeer moeten voorzieningen getroffen worden. Tussen de Marknesserweg en Muntweg wordt een nieuwe wegverbinding verwacht als gevolg van de ruimtelijke ontwikkeling van Emmeloord. Ook wordt rekening gehouden met het dubbelbaans maken van de Waterlandseweg en een deel van

- HOOFDVAARWEG
- REGIONALE VAARWEG
- ZOEKGEBIED HOOFD- EN REGIONALE VAARWEGEN

ZOEKGEBIED MULTIMODALE OVERSLAG:

- WEG - WATER
- WEG - SPOOR
- WEG - WATER - SPOOR
- PROVINCIEGREN

0 25KM

de Nijkerkerweg. Voor de provinciale wegen tussen beide genoemde wegen zal een nadere studie moeten uitwijzen of de gehele Nijkerkerweg en delen van de Gooise-weg dubbelbaans zullen worden of dat gekozen kan worden voor een nieuwe weg-verbinding als (voorloper van de) A30.

In de Nota Mobiliteit Flevoland en het Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur en Transport (PMIT) zal de programmering van de nieuwe provinciale infrastructuur plaatsvinden. Op kaart 6 zijn ook de spoorlijnen opgenomen, zoals die in 2015 in gebruik zullen zijn. Het gaat hier om de Flevospoorlijn en de Hanzespoorlijn.

Voor vaarwegen kan onderscheid worden gemaakt in de functies voor beroepsvaart (goederenvervoer en personenvervoer per schip, visserij) en voor de recreatievaart (het Basis Recreatie Toervaart Net). Voor de beroepsvaart wordt een categorisering aangehouden van hoofdvaarwegen en regionale vaarwegen (figuur 7):

- Het rijk beheert de hoofdvaarwegen met een (inter-)nationale distributiefunctie. In Flevoland behoren de scheepvaartroute Amsterdam-Lelystad-Lemmer-Delfzijl en de daarop aansluitende IJsselroute en de route naar Meppel via Ramspol hiertoe. De routes moeten voldoen aan de eisen van CEMT klasse V en moeten geschikt zijn voor ten minste 3-laags containervervaart. Verbetering van de vaarroute Amsterdam-Lemmer is in uitvoering en verbeteringen van de vaarroutes IJsselmeer-Kampen en IJsselmeer-Meppel zijn in voorbereiding. Het rijk zal voor enkele hoofdvaarwegen en een regionale vaarweg mogelijk de exacte locatie wijzigen binnen het op figuur 7 aangegeven zoekgebied. Met het oog op de ontwikkeling van multimodale overslag en de scheepsbouw- en reparatiemogelijkheden op Urk is het gewenst dat de sluis bij Kornwerderzand geschikt wordt gemaakt voor het doorlaten van kustvaarders;
- De regionale vaarwegen bestaan uit de overige vaarwegen, die tot de CEMT klassen IV en V (kunnen) behoren. Door de aanleg van een aquaduct-brugcombinatie bij Harderwijk voldoet de gehele Randmeerroute aan de voor klasse IV geldende eisen.

De eisen waaraan een scheepvaartweg moet voldoen zijn allereerst van vaartech-nische en nautische aard. Daarnaast spelen waterhuishoudkundige aspecten een rol zoals peilbeheer, stroming en instandhouding van de waterweg als afvoerkanaal. Voor de eerstgenoemde zaken is de vaarwegbeheerder de verantwoordelijke instantie. De functie vaarweg is met betrekking tot de waterhuishouding en de functie-eisen richtinggevend voor de waterbeheerders en de provincie zelf. Deze functie heeft betrekking op zowel de beroepsscheepvaart als de recreatiescheepvaart. Niet alle wateren die toegankelijk zijn voor de recreatiescheepvaart zijn ook toegankelijk voor de beroepsscheepvaart.

De Europese Kaderrichtlijn Water brengt voor de vaarwegen met zich mee dat moet worden gezocht naar mogelijkheden voor een zo natuurvriendelijk mogelijke inrichting. Daarbij moeten de oevers voldoende beschermd blijven tegen de stroming en de golfslag die de scheepvaart met zich meebrengt. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan een damwand of een breukstenen oeververdediging met daarachter een oever met een geleidelijke gradiënt van nat naar droog.

De waterhuishoudkundige inrichting en het beheer van vaarwegen zijn gericht op:

- het zoveel mogelijk voldoen aan de eisen van de scheepvaart met betrekking tot de

- diepgang, breedte en stroomsnelheid;
- het mede mogelijk maken en instandhouden van voorzieningen in de watergangen en ter plaatse van schutsluizen en andere kunstwerken voor de scheepvaart;
- het onderhouden volgens de vastgestelde legger, bij het uitvoeren van groot onderhoud aan oeverbeschoeiing van de provinciale vaarten zal de provincie een natuurvriendelijke inrichting realiseren. Afstemming vindt plaats met het Masterplan natuurvriendelijke oevers dat zal worden opgesteld in het kader van de Kaderrichtlijn Water.

Om de samenhang tussen genoemde netwerken te verbeteren zullen per vervoersgebied samen met gebiedspartners netwerkanalyses worden opgesteld, waarbij een goede bereikbaarheid en betrouwbare reistijden voor de gebruiker centraal zullen staan. Zo geldt voor bijvoorbeeld het wegverkeer dat de reistijd van deur tot deur in de spits niet langer mag zijn dan 1,5 keer de reistijd buiten de spits. In 2020 moet minstens 95% van alle autoverplaatsingen aan deze norm voldoen. In de provinciale Nota Mobiliteit Flevoland zullen de netwerkanalyses, ook voor andere modaliteiten dan de auto, verder worden vormgegeven. Zij zullen een hulpmiddel vormen bij integrale afwegingen in het mobiliteitsbeleid.

VERKEERSVEILIGHEID

De verkeersveiligheid wordt verbeterd door de inzet van verschillende instrumenten, te weten infrastructuur, handhaving en educatie/voorlichting. De komende jaren wordt het verkeersveiligheidsbeleid in Flevoland verbreed en meer integraal opgezet. Het verkeersveiligheidsbeleid voor Flevoland bestaat uit de volgende vier kernpunten:

1. Aanleg van een duurzaam veilige infrastructuur;
2. Aanpak van subjectieve onveiligheid via een lokale aanpak op wijk-/buurniveau;
3. Uitbouw van de gedragsaanpak;
4. Inzet van nieuwe technieken voor snelheidsbeperking en snelheidshandhaving binnen en buiten de bebouwde kom.

De landelijke doelstelling voor verkeersveiligheid wordt, gecorrigeerd voor de relatief sterke bevolkingsgroei, door Flevoland overgenomen. In 2010 is het aantal ernstige verkeersslachtoffers in Flevoland gedaald tot maximaal 94 (6 doden en 88 ziekenhuis-gewonden) per 100.000 inwoners. In 2020 is het aantal ernstige verkeersslachtoffers verder gedaald tot maximaal 66 (4 doden en 62 ziekenhuisgewonden) per 100.000 inwoners. De provincie kan deze doelstelling niet alleen realiseren en werkt daarom binnen het Vervoerberaad Flevoland samen met diverse partners, zoals de gemeenten, Rijkswaterstaat, diverse maatschappelijke organisaties, politie en Openbaar Ministerie. De hiervoor genoemde doelstellingen voor 2010 en 2020 worden doorvertaald naar de gemeenten. Het uitgangspunt is dat de doelstelling per 100.000 inwoners ook voor gemeenten geldt.

Zowel de objectieve veiligheid (het daadwerkelijke aantal incidenten dat plaatsvindt) als de subjectieve veiligheid (het gevoel dat de reiziger heeft over zijn veiligheid) moet verbeteren. Dit is onderdeel van het integrale veiligheidsbeleid van de provincie dat samen wordt uitgevoerd met vervoerbedrijven, politie, Openbaar Ministerie, gemeenten, bedrijfsleven en overige burgerorganisaties.

STADS- EN STREEKVERVOER

De provincie heeft een opdrachtgevende rol bij het stads- en streekvervoer. Het stads-

vervoer is daarbij gedelegeerd naar de gemeenten Almere en Lelystad. Indien de huidige delegatie succesvol blijkt, wordt deze voortgezet bij het verlenen van een nieuwe concessie. Het openbaar vervoer moet inwoners en bezoekers zo veel mogelijk in staat stellen gebruik te maken van voorzieningen en deel te nemen aan maatschappelijke activiteiten. Waar en wanneer files de bereikbaarheid of leefbaarheid bedreigen, moet het openbaar vervoer een aantrekkelijk alternatief bieden voor de auto. Er wordt ten minste een basisvoorziening geboden die iedereen, die zelfstandig kan reizen, van 's ochtends vroeg tot 's avonds laat een reismogelijkheid biedt. Waar specifieke omstandigheden, doelgroepen of belangen een aangepast voorzieningenniveau vragen, wordt maatwerk geboden. De uitvoeringsvorm kan, afhankelijk van de omvang van de vervoerstromen en de gewenste kwaliteit, uiteenlopen van spoorvervoer tot taxi(busjes) op afroep. Maatwerkvoorzieningen zijn onder andere denkbaar in de vorm van snel, comfortabel en kwalitatief hoogwaardig openbaar vervoer voor grote vervoerstromen, specifieke scholierenlijnen en openbaar vervoer naar bedrijventerreinen en recreatieve voorzieningen. Daar waar de maatwerkvoorziening wordt geboden naast een basisvoorziening kan een hogere reizigersbijdrage of een bijdrage van belanghebbenden worden gevraagd. De hoogte van de provinciale bijdrage voor deze voorzieningen is afhankelijk van de mate waarin de voorziening bijdraagt aan het bereiken van provinciale beleidsdoelen en het beschikbare budget. De provincie wil de mogelijkheden van de OV-chipkaart optimaal benutten om decentraal tariefbeleid vorm te geven. Tarieven kunnen verschillen naar plaats, doelgroep en tijd. Het doel is dat de OV-chipkaart in 2008 in heel Flevoland is ingevoerd. Het decentrale tariefbeleid zal niet tegelijk met de chipkaart worden ingevoerd, maar na een nog te bepalen overgangperiode van bijvoorbeeld twee jaar.

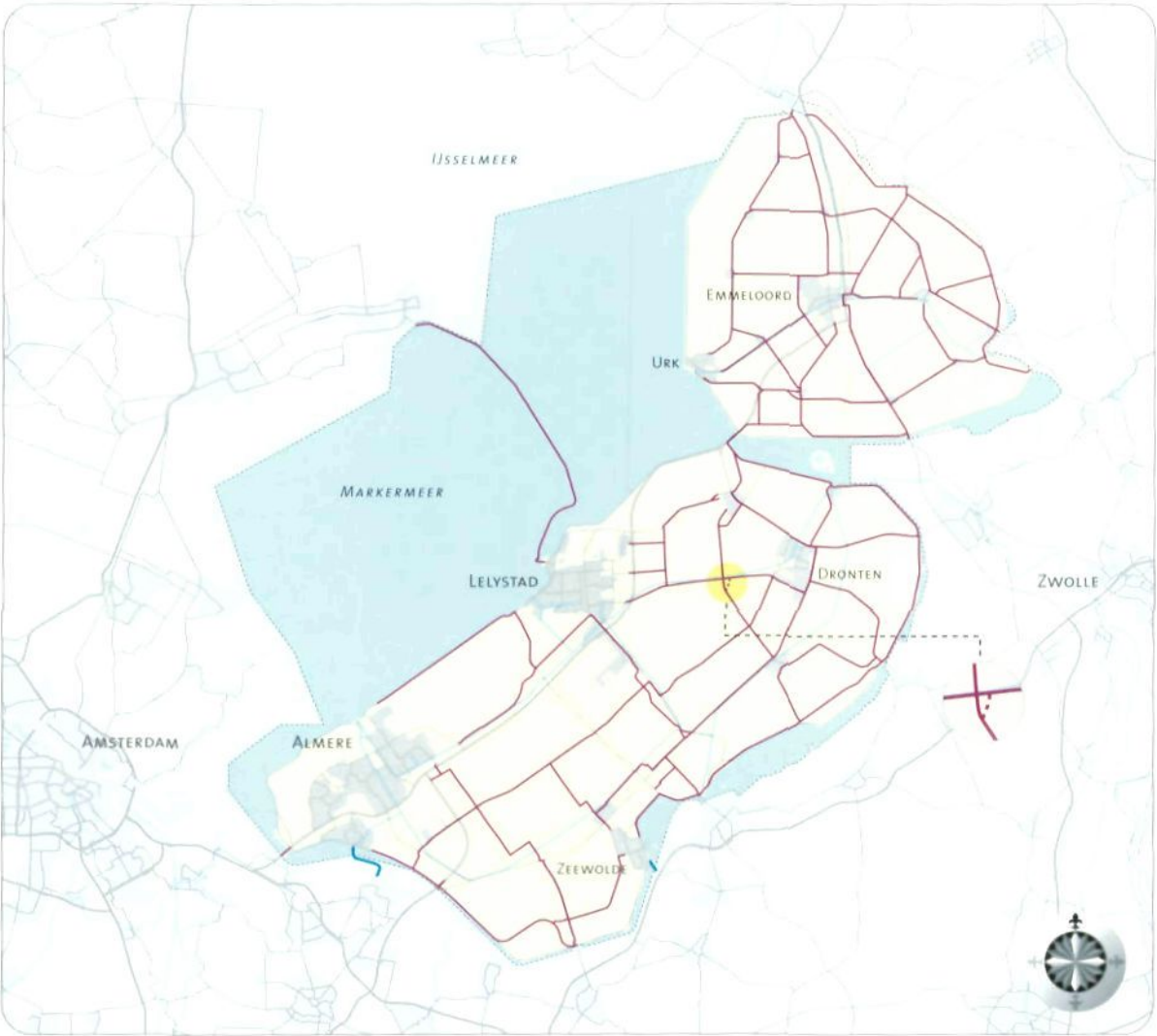
De meest gebruikte verbindingen en haltes moeten in 2010 volledig (rolstoel-)toegankelijk zijn. De overige verbindingen en haltes zijn dan zodanig ingericht dat deze voor zoveel mogelijk reizigers toegankelijk zijn. Voor zeer weinig gebruikte haltes kan op basis van de afweging van kosten en baten een uitzondering worden gemaakt. Het collectief vraagafhankelijk vervoer (CVV) kan hier een aanvulling voor bieden.

SPECIEK PROVINCIALE DOELN VOOR SOCIALE VEILIGHEID STADS- EN STREEKVERVOER

1. Het zwartrijdpercentage op de buslijnen in het streekvervoer bedraagt maximaal 0,5%.
2. Het aantal middelzware en zware incidenten neemt in de periode 2005-2012 jaarlijks met gemiddeld 5% af ten opzichte van het voorgaande jaar.
3. In alle concessiegebieden is de veiligheidsbeleving in de voertuigen zodanig verbeterd, dat vanaf 2010 in de monitor minimaal een rapportcijfer van 7,2 wordt gehaald.
4. De veiligheidsbeleving onder personeel van de vervoerder is verbeterd, zodanig dat vanaf 2010 minimaal het rapportcijfer 7,0 wordt behaald.
5. In totaal is de veiligheidsbeleving op de haltes langs provinciale wegen te verbeteren, zodanig dat vanaf 2010 ten minste het rapportcijfer 7,0 wordt behaald.
6. De veiligheidsbeleving op de haltes langs provinciale en gemeentelijke wegen wordt vanaf 2010 gewaardeerd op minimaal een rapportcijfer 7,0.

DE FIETS EN HET LANGZAAM VERKEER

Voor het fietsverkeer stelt de provincie het fietsnetwerk buiten de bebouwde kom vast en legt de ontbrekende schakel aan (figuur 8). De veerverbindingen Almere-Huizen en

- **BUITEN DE BEBOUWDE KOM**
- UTILITAIR FIETSNETWERK
- AAN TE LEGGEN UTILITAIR FIETSNETWERK
- VEERVERBINDING, ONDERDEEL FIETSNETWERK
- PROVINCIEGREN

0 25KM

Zeewolde-Horst maken onderdeel uit van het fietsnetwerk. In figuur 8 wordt het streefbeeld voor het jaar 2015 van het fietsnetwerk weergegeven. Van gemeenten wordt gevraagd - aansluitend op dit fietsnetwerk - aaneensluitende lokale routes vast te stellen, waardoor een integraal netwerk ontstaat.

Het doel is het bevorderen van fietsgebruik, met name op afstanden tot 7,5 kilometer. Hiertoe zorgen provincie en gemeenten voor snelle, aantrekkelijke, comfortabele, veilige en directe fietsroutes. Bij aanleg en aanpassing van nieuwe infrastructuur worden vooraf de effecten op de fiets- en wandelroutes geïnventariseerd en worden deze routes zoveel mogelijk in stand gehouden of verbeterd. Bij belangrijke bestemmingen en overstappunten op het openbaar vervoer dragen provincie en gemeenten zorg voor kwalitatief goede fietsenstallingen met voldoende capaciteit. Samen met gemeenten, belangengroeperingen en politie wordt ingezet op het halveren van fiet-sendiefstal ten opzichte van 1999. Provincie en gemeenten zorgen voor promotie van fietsgebruik en kennisoverdracht.

MOBILITEIT EN DE LEEFOMGEVING

De toename van het verkeer en vervoer leidt tot een toenemende druk op de leefomgeving. Aandachtspunten zijn de uitstoot van schadelijke stoffen, verkeerslawaaï, lichthinder, externe veiligheid en versnippering. Bij aanleg, beheer en onderhoud van infrastructuur worden duurzame oplossingen vanaf het begin meegenomen. In beginsel wordt daarbij gekozen voor oplossingen met de beste kosten-batenverhouding. De verwachting is dat in 2010 de luchtkwaliteitsnormen in Flevoland vrijwel nergens worden overschreden. Drastische maatregelen zoals het verlagen van snelheden of het afsluiten van wegen zijn dan ook niet nodig. Waar mogelijk zal de provincie een bijdrage leveren aan het verbeteren van de luchtkwaliteit, omdat vermindering van de emissie in Flevoland helpt om knelpunten elders in Nederland op te lossen. De provincie zal bij de concessieverlening van het openbaar vervoer milieueisen stellen aan het ingezette materieel. Ook voor het eigen wagenpark houdt de provincie rekening met milieuaspecten. De provincie zal gemeenten stimuleren hetzelfde te doen. Aanleg van nieuwe infrastructuur en uitbreiding van bestaande infrastructuur zal worden getoetst aan de luchtkwaliteitsreggeving. Een goede inrichting van wegen levert een bijdrage aan vermindering van de blootstelling aan slechte luchtkwaliteit. Bij het ontwerp van wegen zal het aspect luchtkwaliteit zonodig worden meegenomen. In Flevoland is de geluidsoverlast op dit moment nog beperkt. Daar waar geluidsnormen worden overschreden, zal de provincie bij groot onderhoud of reconstructies aanvullende maatregelen nemen, zoals het gebruik van geluidsdarm asfalt of de aanleg van geluidswerende voorzieningen.

Vanuit het oogpunt van energiebesparing en het beperken van lichthinder is de provincie terughoudend met het verlichten van provinciale wegen. Uitsluitend wanneer dit vanuit het oogpunt van verkeersveiligheid nodig is, worden de wegen verlicht. Onderzocht zal worden in hoeverre energiebesparende verlichtingssystemen toegepast kunnen worden.

De risico's van het vervoer van gevaarlijke stoffen moeten worden meegenomen in ruimtelijke plannen. Op basis van het Besluit Externe Veiligheid Inrichtingen (BEVI), het door de provincie en de gemeenten Dronten, Lelystad en Almere opgestelde document "Transport van gevaarlijke goederen over de Flevo- en Hanzelijn" en de

bestuursovereenkomst vervoer gevaarlijke stoffen over de Flevolijn worden plannen getoetst aan het aspect externe veiligheid, vooruitlopend op een AMVB inzake transportroutes voor gevaarlijke stoffen. De provincie wil in overleg met gemeenten en vervoerders voorkeursroutes voor het transport van gevaarlijke stoffen nader bepalen. Hierbij worden ook buisleidingen betrokken.

Versnippering als gevolg van de aanleg van nieuwe infrastructuur wordt zoveel mogelijk voorkomen. Bestaande knelpunten met de Ecologische Hoofdstructuur zullen bij groot onderhoud of reconstructies worden aangepakt. Waar het gemeentelijke wegen betreft, hebben de gemeenten deze verantwoordelijkheid. Bij de aanleg van de robuuste ecologische verbinding Oostvaarderswold in Zuidelijk Flevoland zal de provincie rekening houden met de ecologische overgangen bij de provinciale wegen.

LUCHTVAARTTERREINEN

De provincie ziet de ontwikkeling van luchthaven Lelystad als een belangrijke kans voor regionaal economische structuurversterking. Daarom is dit een van de speerpunten voor de uitvoering van het omgevingsbeleid (hoofdstuk 6). De ontwikkelingsmogelijkheden van luchthaven Lelystad zijn in grote mate afhankelijk van de besluiten die het rijk neemt over de verdere groei van Schiphol en de mogelijke opvangfunctie voor Lelystad die daaruit volgt. Voor de ontwikkeling van luchthaven Lelystad gelden de grenzen van de "PKB luchtvaartterreinen Maastricht en Lelystad".

DIE RANDVOORWAARDEN ZIJN:

- Verlenging van de huidige baan van 1250 meter tot 2100 meter met een breedte van 30 meter;
- Indicatief vastgestelde geluidsgrenzen (figuur 9);
- Het luchtvaartterrein is gesloten tussen 23.00 uur en 06.00 uur, met een extensieregeling tussen 23.00 uur en 24.00 uur.

De PKB stelt dat luchthaven Lelystad binnen die grenzen het segment 'general aviation' (kleine luchtvaart) van Schiphol kan overnemen en zich kan ontwikkelen tot luchthaven met een zakelijk karakter. Daarbij hoort de geluidscontour als opgenomen in figuur 9. (2) Naast general aviation wil de provincie ook ruimte bieden aan intra-Europees point-to-point verkeer met middelgrote verkeersvliegtuigen, zoals de Boeing 737 en Airbus A320. Het grotere segment wordt niet gefaciliteerd. Door deze aangepaste invulling kan een passagiersaantal van 1,5 à 2 miljoen per jaar worden bereikt, waarmee ook Schiphol kan worden ontlast. Ten behoeve van de veiligheid werkt de provincie mee aan de aanleg van zogenaamde shoulders ter weerszijde van de baan met elk een breedte van 7,5 m.

Aan de aanwijzingsprocedure voor uitbreiding van de luchthaven is een m.e.r.-plicht gekoppeld. De betekenis van deze effectrapportage voor de ruimte die aan de luchthaven zal kunnen worden vergund is toegenomen, omdat de voorgenomen uitbreiding een enigszins andere invulling kent dan de PKB. De provincie is van mening dat er geen vliegroutes over woongebieden mogen liggen en dat de mogelijkheid van het vermijden van routes over stedelijk gebied moet worden meegenomen in het MER. Daarnaast dient bij de herinrichting van het luchtruim ten behoeve van de uitbrei-

2

De indicatieve 20 Ke-contour op figuur 9 is ontleend aan NLR-rapportage (NLR-CR-2003-160) die als bijlage is opgenomen in de V&W-rapportage "Resultaten van onderzoek naar wijziging van de routestructuur rond luchthaven Lelystad" (2203), die ter voorbereiding op de PKB is opgesteld. Het betreft een 20 Ke-contour bij een afkapniveau van 50 dB(A).

ding van luchthaven Lelystad ook de mogelijkheid van verplaatsing van de route van Schiphol over het stedelijk gebied van Lelystad en het wachtlokaal van vliegtuigen tussen Lelystad en Dronten naar een locatie boven het IJsselmeer te worden meegenomen.

De beoogde ontwikkeling van de luchthaven leidt tot een toename van de geluidsbelasting en risico's in de ruime omgeving van de luchthaven. De invloed van deze effecten op de ontwikkelingsmogelijkheden van de omgeving zijn in contouren vertaald. De provincie hecht eraan dat adequate handhaving van voorgeschreven vliegroutes plaatsvindt, waardoor de daadwerkelijke effecten binnen de contouren vallen. Voor geluid geldt, dat binnen de 20 Ke-contour geen woongebieden ontstaan. Solitaire nieuwe woningen die vanwege hun bedrijfsgebondenheid zijn gewenst kunnen tot een geluidbelasting van 40 Ke wel worden gerealiseerd.

Bij de aanwijzing van nieuwe geluidzones van grote burgerluchtvaart boven Flevoland bevordert de provincie dat, behalve geluidscontouren conform de wettelijke geluidsnorm van 35 Ke, ook de 20 Ke-contouren worden betrokken als streefwaarde voor de geluidsbelasting in aaneengesloten woningbouwgebieden. Bij de invoering van de nieuwe luchtvaartwet zullen de normen en instrumenten meer worden gericht op de daadwerkelijke geluidsbelasting. Deze normen en instrumenten zullen in verordeningen en vergunningen worden geïmplementeerd.

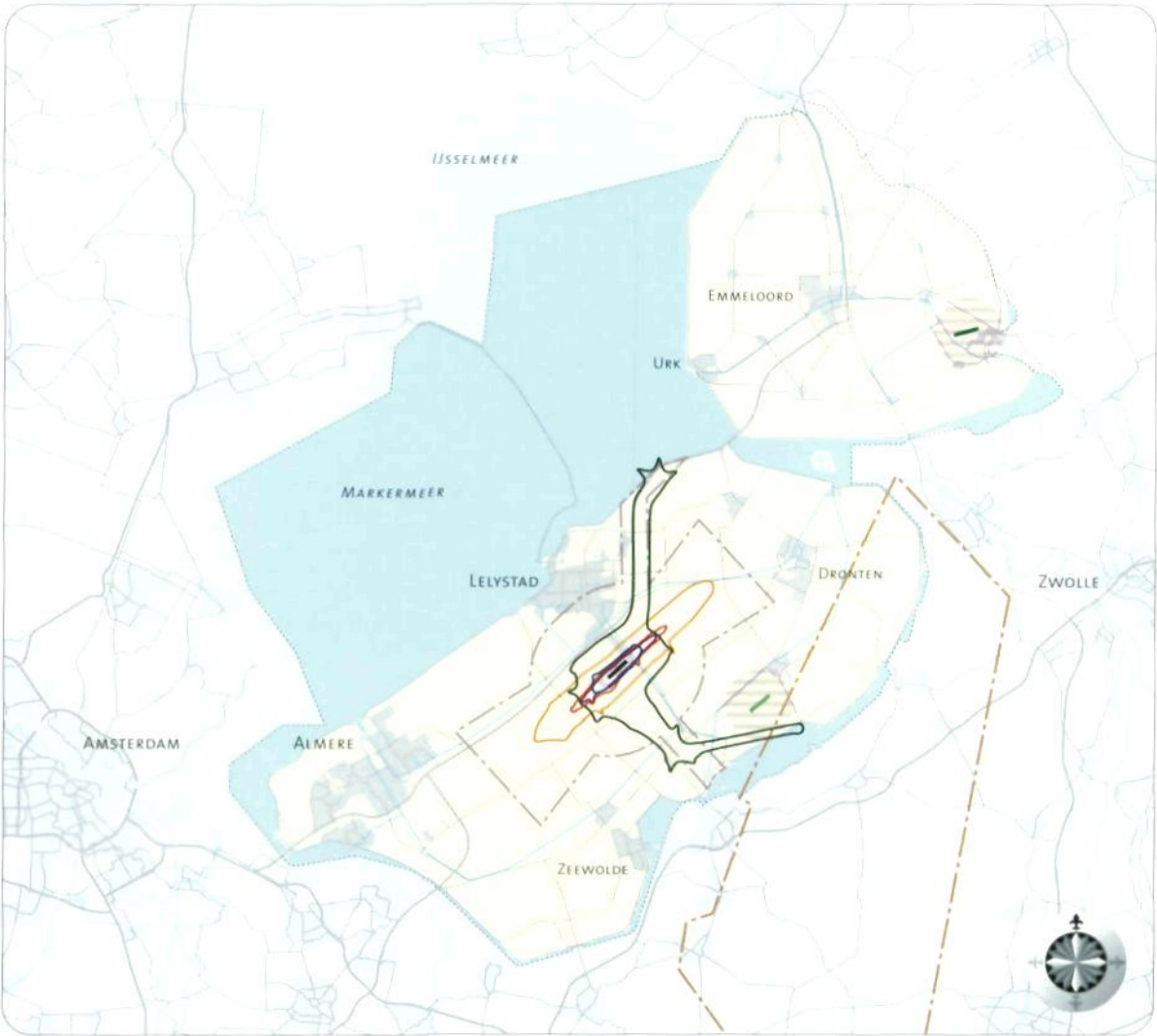
Het rijk maakt een wettelijk kader voor de normering en beoordeling van de externe veiligheid rond luchthavens. Dit kader zal voorkomen dat er nieuwe kwetsbare objecten binnen de 10^{-6} contour worden gebouwd. Voor beperkt kwetsbare objecten geldt hetzelfde niveau als richtwaarde, maar er kan bij 'gewichtige redenen' ook op minder veilige locaties nieuwbouw plaatsvinden. De provincie is van mening dat het bij de toepassing van deze regeling niet uitmaakt of de nieuwe ontwikkeling gepland is op of net buiten het aangewezen terrein van de luchthaven, omdat voor beide gebieden dezelfde risicogrenzen worden aangehouden.

De essentie van adequate handhaving is dat controle plaatsvindt op basis van het daadwerkelijke gebruik en feitelijke vliegroutes. Een vluchtvolgsysteem, waarmee via radar de vliegroute van ieder vliegtuig kan worden geregistreerd en dat kan worden gebruikt bij de toetsing aan de geldende geluidgrenswaarden, wordt hierbij onontbeerlijk geacht. De financiering van dit systeem is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van rijk en luchthaven.

Per 1 januari 2007 wordt het bevoegd gezag voor regionale luchthavens overgedragen aan de provincies. Gelet op de huidige status geldt dit ook voor luchthaven Lelystad. De provincie wil de overdracht bezien in samenhang met de toekomstige status van de luchthaven (nationaal of regionaal) in relatie met het lange termijn perspectief van Schiphol. Bij overdracht van bevoegdheden neemt de provincie de genoemde randvoorwaarden van de PKB over. In de omgeving van luchthaven Lelystad geldt een obstakelvrije zone. Deze is indicatief opgenomen op figuur 9. Indien het bevoegd gezag van de luchthaven overgaat naar de provincie zal de obstakelvrije zone in een door de provincie opgesteld luchthavenbesluit worden opgenomen.

KLEINE LUCHTHAVENS EN LAAGVlieggebied

Behalve de regionale luchthaven Lelystad zijn er in Flevoland twee zweefvliegterreinen.

PKB BKL-CONTOUREN
BESLUIT GELUIDSBELASTING KLEINE LUCHTVAART

- 47 BKL
- 57 BKL

PKB KE-CONTOUREN
KOSTEN-EENHEID GROTE VLIEGTUIGEN

- INDICATIEVE 20 KE *
- 35 KE
- 40 KE

- REGIONALE LUCHTHAVEN
- ZWEEFVLIEGTERREIN
- OBSTAKELVRIJE ZONE
- NADER TE BEPALEN OBSTAKELVRIJE ZONE
- LAAGVLIEGGEBIED
- PROVINCIEGREN

0 25KM

nen (onderdeel kleine luchthavens) bij Kraggenburg en Biddinghuizen. Voor de kleine luchthavens geldt dat de provincie het bevoegd gezag per 1 januari 2007 overneemt van het rijk en nadere gebruiksbepalingen in een luchthavenregeling kan opnemen. Over het aanwijzen van onder andere obstakelvrije zones voor de beide zweefvliegterreinen zal de provincie zich, na overdracht van de bevoegdheden, nader beraden. Door het rijk is indicatief een laagvlieggebied voor militaire helikopters aan de oostzijde van Oostelijk Flevoland aangewezen. De nader te bepalen omhullende obstakelvrije zones voor de zweefvliegterreinen en de contour van het militaire laagvlieggebied zijn indicatief opgenomen op figuur 9.

STRAALPADEN EN HOOFDTRANSPORTLEIDINGEN

Op figuur 10 zijn straalpaden en het net van bovenlokale hoofdtransportleidingen indicatief aangegeven. Voor het geleiden en beheersen van het plaatsen van antennes ten behoeve van mobiele communicatie hanteert de provincie richtlijnen die in de beleidsregel antenne-installaties voor mobiele telecommunicatie zijn vastgelegd. De verschillende bovenlokale hoofdtransportleidingen zijn om redenen van integrale veiligheid indicatief aangegeven. De leidingen hebben daarnaast specifieke externe veiligheids- en beschermingszones met daarbij horende bebouwingsrandvoorwaarden. De verantwoordelijkheid hiervan ligt bij de betreffende beheerders van de hoofdtransportleidingen.

3.4.2 Water

FUNCTIES

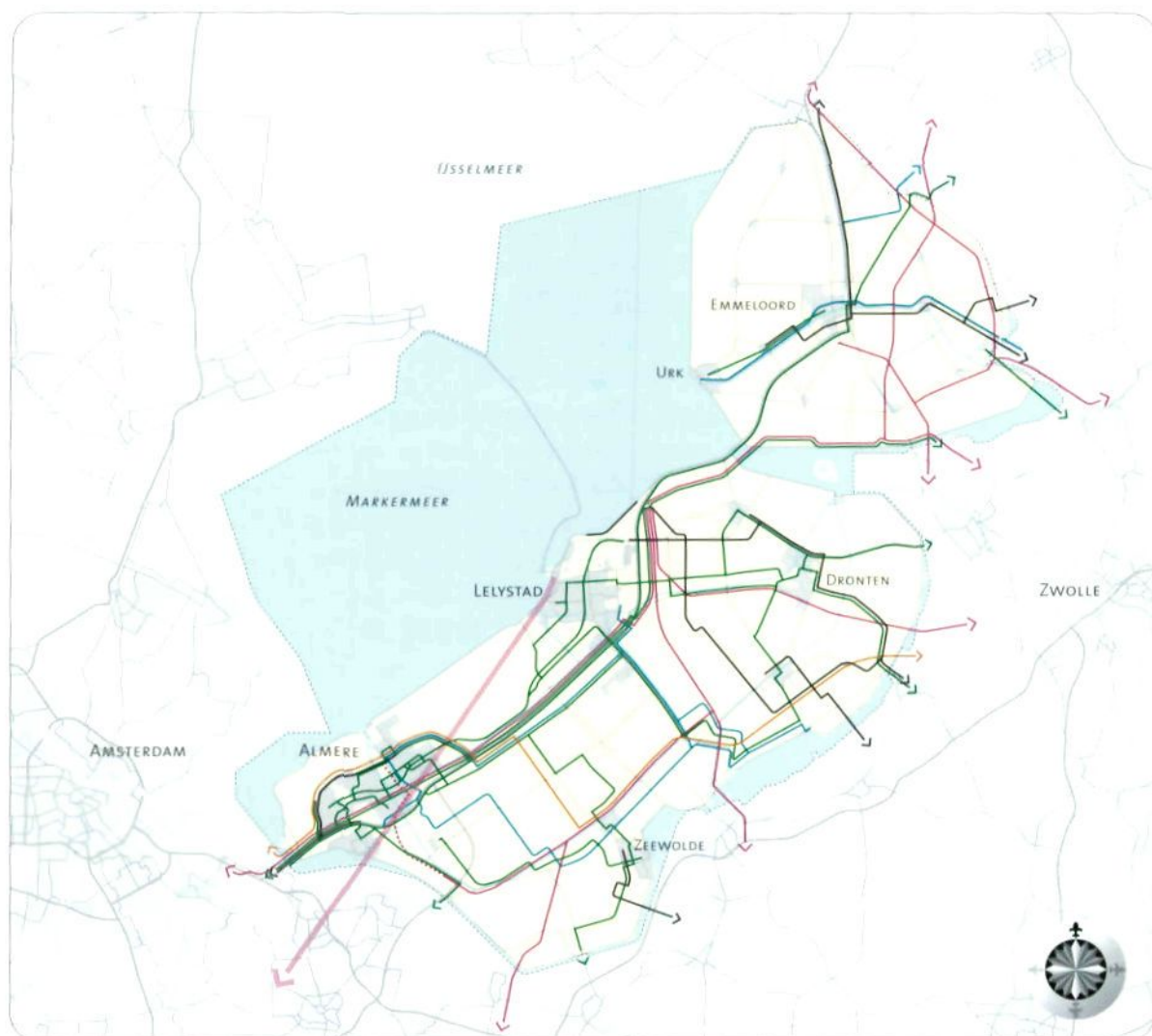
De provincie geeft de functies van (onderdelen van) het watersysteem weer. De functies beschrijven de bestemming in waterhuishoudkundige zin van het op en in de bodem vrij aanwezige water (het watersysteem), met het oog op de daarbij betrokken belangen. De functies maken duidelijk aan welke waterhuishoudkundige eisen moet worden voldaan. De functie-eisen kunnen zowel betrekking hebben op de (grond)waterkwaliteit en -kwantiteit, als op de inrichting en het beheer van oevers, waterbodems en waterhuishoudkundige infrastructuur. De functies en doelen zijn weergegeven op figuur 11. De toegekende functies zijn richtinggevend voor de taakuitoefening voor alle bij de waterhuishouding betrokken instanties. Dat wil onder meer zeggen dat de waterbeheerders de inspanningsverplichting hebben om door middel van het waterhuishoudkundige beheer de toegekende functies en het daarbij behorende eisenpakket te (helpen) realiseren. Het waterschap kan in haar waterbeheersplan meer in detail functies aangeven en/of uitwerken voor de afzonderlijke wateren of delen daarvan.

PRIMAIRE WATERKERINGEN

De veiligheidsnormen voor primaire waterkeringen zijn wettelijk vastgelegd. Binnen Flevoland worden twee zogenaamde dijkkringgebieden onderscheiden: enerzijds de Noordoostpolder en anderzijds Oostelijk en Zuidelijk Flevoland. Voor beide gebieden geldt een veiligheidsnorm van 1/4.000 per jaar. Dat wil zeggen dat een waterstand met een kans van voorkomen van gemiddeld eenmaal per 4.000 jaar nog veilig gekeerd moet kunnen worden door de primaire waterkeringen langs het buitenwater (het IJsselmeer en Markermeer en de daarmee in open verbinding liggende wateren). De primaire waterkeringen die niet langs het buitenwater liggen, moeten voornamelijk

TECHNISCHE INFRASTRUCTUUR | HOOFDTRANSPORTLEIDINGEN (INDICATIEF)

FIGUUR 10

- AARDGASTRANSPORT
- ELECTRA BOVENGRONDS
- ELECTRA ONDERGRONDS
- BUISLEIDING

- DRINKWATERTRANSPORT
- STRAALPAD
- TELECOM
- PROVINCIEGRENZ

0 25 km

ten minste gelijke veiligheid bieden als op de datum van inwerkingtreding van de Wet op de waterkering. Het beheer van de primaire waterkeringen rond de dijkkringgebieden berust bij Waterschap Zuiderzeeland. Het waterschap voert iedere vijf jaar een toetsing uit of de primaire waterkeringen nog voldoen aan de veiligheidseisen en rapporteert daarover aan de provincie. De provincie informeert de minister van Verkeer en Waterstaat over de waterstaatkundige situatie in Flevoland. Plannen voor

Ontwerp
OMGEVINGSPLAN FLEVOLAND 2006

WATER | FUNCTIES EN DOELEN

FIGUUR 11

- GEBRUIKSFUNCTIES**
- WATER VOOR BOS EN NATUUR
 - WATER VOOR BOS EN NATUUR EHS MET MILIEUTEKORT VERDROGING
 - BIJSONDERE WATERKWALITEIT
 - STEDELIJK WATER
 - AGRARISCH WATER
 - ZWEMWATER
- NEVENFUNCTIES**
- WATER VOOR BEHOUD ARCHEOLOGISCH ERFGOED
- WATERDOELEN**
- STEDELIJK WATER: RISICO SLECHTE WATERKWALITEIT
 - AANDACHTSGEBIEDEN BEPERKTE DROOGLEGGING
 - TE ONTWIKKELEN BIJSONDERE WATERKWALITEIT
 - REKENING HOUDEN MET KWETSBAAR ONDIEP GRONDWATER
 - PROVINCIEGREN

BRON: TOETSING DROOGLEGGING WATERSCHAP ZUIDERZEELAND (DECEMBER 2005)
PROVINCIE FLEVOLAND | ROV | KGO | 2006

0 25 KM

versterking van primaire waterkeringen worden door het waterschap ter goedkeuring voorgelegd aan de provincie. De zogenaamde verbindende primaire waterkeringen, zoals de Houtribdijk en de Roggebotsluis, worden beheerd door Rijkswaterstaat.

De versterking van de primaire waterkeringen rond Flevoland is eind 2005 gereed gekomen. De bescherming tegen overstromingen vraagt echter blijvend aandacht. Als gevolg van de optredende klimaatverandering stijgt de zeespiegel en ontstaat er een verandering van het neerslagpatroon. Dit heeft invloed op het peilregime van het IJsselmeer, het Markermeer, het IJmeer en de randmeren. Het is daarom van belang dat nu al rekening wordt gehouden met mogelijke toekomstige dijkversterkingen. Het rijk heeft indicatief een vrijwaringzone van 100 meter binnendijs en 175 meter buitendijs opgelegd, waarbinnen in beginsel geen uitbreiding van bebouwing wordt toegestaan. Deze zone is van toepassing totdat een definitieve vrijwaringzone is vastgesteld. Waterschap Zuiderzeeland concretiseert de maatvoering van de vrijwaringzone. Het waterschap maakt hiervoor een ruw ontwerp voor een toekomstige dijkversterking. De vrijwaringszone wordt vastgelegd in de door het waterschap op te stellen legger en technisch beheersregister van de primaire waterkeringen. In principe wordt de versterking aan de binnenzijde van de dijk uitgevoerd. Op plaatsen waar vlak achter de dijk bijzondere ecologische waarden aanwezig zijn, wordt verkend welke vrijwaringzone nodig is bij versterking aan de buitenzijde. In het stedelijk gebied kan maatwerk nodig zijn, eventueel met gebruik van bijzondere waterkerende constructies. De provincie en het waterschap verwachten dat de definitieve vrijwaringzones aanzienlijk smaller zullen zijn dan de door het rijk gehanteerde maatvoering. Met de maatwerkafspraken die tussen de provincie, de gemeenten en de waterkeringbeheerders zijn gemaakt over de zogenaamde 'pijplijnplannen' wordt rekening gehouden. De begrenzing van de daadwerkelijk benodigde ruimte voor dijkversterking zal worden vastgelegd in de bestemmingsplannen. Daarbij geldt het uitgangspunt: zo smal als het kan, zo breed als het moet.

Het rijk werkt, samen met provincies en waterschappen, aan de implementatie van een nieuwe veiligheidsbenadering voor primaire waterkeringen ('Veiligheid Nederland in Kaart'). De provincie ondersteunt daarbij de ontwikkeling naar een risicobenadering, waarbij de gevolgen van dijkdoorbraak worden betrokken. Het project is tevens van belang om te komen tot veiligheidsnormen voor de primaire waterkeringen die niet langs buitenwater liggen (zoals bij de Veluwerandmeren).

Op Europees niveau wordt gewerkt aan de Richtlijn Hoogwaterbescherming gericht op een gezamenlijke Europese aanpak van het overstromingsbeheer. Per stroomgebied moet een overstromingsrisicobeheerplan worden opgesteld met als doel de samenwerking binnen het stroomgebied te bevorderen. Daarbij wordt het principe gehanteerd van 'niet afwentelen'. Verder wordt gewerkt aan bewustwording van de aanwezige overstromingsrisico's, bijvoorbeeld door het opstellen van risicokaarten. De provincie zal de consequenties van de Europese richtlijn tijdig in beeld brengen, zodat realistische afspraken gemaakt kunnen worden.

REGIONALE WATERKERINGEN

Voor de primaire waterkeringen is het vereiste veiligheidsniveau wettelijk vastgelegd.

Voor niet-primaire waterkeringen is dat niet het geval. De waterkerende voorzieningen rond de bestaande buitendijkse gebieden met bebouwing zijn door de provincie aangewezen als regionale waterkering. Voor elke regionale waterkering is een veiligheidsnorm vastgesteld. Deze normen staan in een provinciaal besluit op basis van de Verordening waterkering Noord-Nederland. Uitgangspunt daarbij is de bestaande veiligheid, met een ondergrens van 1/10 per jaar. De veiligheidsnorm is gebaseerd op een golfoverslagcriterium van maximaal 1 l/s/m. Dit betekent voor een aantal kerin- gen dat verbeteringsmaatregelen nodig zijn. De zorgplicht voor de buitendijkse regio- nale waterkeringen berust bij Waterschap Zuiderzeeland. Het waterschap heeft de benodigde verbeteringsmaatregelen, op basis van een gezamenlijk uit te werken pri- oritering, uiterlijk in 2015 gereed. Vooralsnog wordt er vanuit gegaan dat in 2009 10% gereed is en in 2012 75%.

Voor het realiseren van een buitendijks gebied heeft een initiatiefnemer een conces- sie nodig van het Rijk op basis van de Wet van 1904, waarin bepalingen staan over het ondernemen van droogmakerijen en indijkingen. Volgens wettelijk voorschrift legt het rijk een concessieaanvraag ter beoordeling voor aan Gedeputeerde Staten. Deze beoordeling houdt rekening met de veiligheidsnormen voor nog te realiseren buitendijkse gebieden zoals aangegeven in tabel 3.

TABEL 3
Veiligheidsnormen van onder- stedelijk gebied vallende buitendijkse gebouwde voor- zieningen (zoals woningen en bedrijfsgebouwen).

Grondgebruik	Veiligheidsnorm buitendijks gebied (1/jaar)
Stedelijk	1/1.000
Glastuinbouw	1/500
Landbouw	1/30

De vermelde veiligheidsnormen geven de kans weer op de waterstand die nog veilig gekeerd moet kunnen worden. Als van een bestaand buitendijks gebied de bestem- ming wordt gewijzigd (herinrichting), dan wordt daarvoor de veiligheidsnorm voor nog te realiseren buitendijkse gebieden van toepassing. De initiatiefnemer van de bestemmingswijziging is verantwoordelijk voor de kosten die samenhangen met het verhogen van de veiligheid. Naast veiligheid moet tevens worden voldaan aan andere wettelijke vereisten, zoals die voor natuur.

De Knardijk vervult een functie als secundaire waterkering in het geval dat een van de primaire waterkeringen rond Oostelijk of Zuidelijk Flevoland is doorgebroken. Daarom zal de Knardijk in 2009 door de provincie worden aangewezen als regionale waterkering. In 2007 wordt het bestaande veiligheidsniveau van de Knardijk bepaald, waarna het vereiste niveau wordt vastgesteld. Op landelijk niveau wordt gewerkt aan de ontwikkeling van een veiligheidsbenadering voor secundaire waterkeringen. In ieder geval zal het bestaande veiligheidsniveau gehandhaafd moeten blijven.

Door Waterschap Zuiderzeeland zal in kaart worden gebracht wat het belang voor het functioneren van de waterkeringszorg is van de kades rond Tollebeek en bij de Oostvaardersplassen. Op basis van dit onderzoek zal door de provincie worden bepaald of het beheer van deze kades bij reglement aan het waterschap moet wor-

den opgedragen en of deze kades moeten worden aangewezen als regionale waterkering. Als dat het geval is dan zal de provincie, in overleg met het waterschap, voor deze kades een veiligheidsnorm vaststellen, uiterlijk in 2008.

WATEROVERLAST

Het watersysteem heeft een gemiddelde inundatiekans van eens in de 100 jaar (1/100). Bij het ontwerp van de polders is er vanuit gegaan dat door toekomstige bodemdaling de inundatiekans toeneemt tot gemiddeld eens in de 80 jaar (1/80). De provincie vindt dat deze bescherming tegen inundatie in het agrarisch gebied in de toekomst behouden moet worden. Bij deze gemiddelde norm wordt een minimum-norm gesteld van eens in de 50 jaar (1/50).

Functie	Normen regionale wateroverlast
Agrarisch gebied ³	Maximaal 1 keer per 50 jaar, gemiddeld per afzonderlijk deelgebied 1 keer per 80 jaar.
Stedelijk gebied ⁴	Maximaal 1 keer per 100 jaar.
Natuurgebied ⁵	Geen norm.
	Bij ontwikkeling van een gebied naar een andere functie, is de norm voor regionale wateroverlast van de nieuwe functie bepalend bij de planontwikkeling.
³ Alle gebieden, niet zijnde stedelijk gebied of natuurgebied.	
⁴ De gebieden die op de kaart 3.4.2 zijn aangewezen als stedelijk water.	
⁵ Gebieden die behoren tot de functies 'water voor bos en natuur' en 'water voor bos en natuur EHS met milieutekort verdroging' volgens kaart 3.4.2	

TABEL 4
Flevolandse normen voor
regionale wateroverlast

Door de bescherming tegen wateroverlast op dit niveau te handhaven wil de provincie in de toekomst het agrarisch gebied van Flevoland zoveel mogelijk geschikt houden voor alle agrarische functies. Dit is ambitieuzer dan de landelijke werknormen voor het agrarisch gebied, zoals vastgelegd in het Nationaal Bestuursakkoord Water en wordt gemotiveerd door de relatief goede uitgangssituatie waarin het Flevolandse watersysteem zich bevindt. Het zonder meer overnemen van de landelijke normen zou een snelle verslechtering van de bescherming tegen wateroverlast betekenen. Wél conform de landelijke werknormen geldt voor stedelijk gebied een norm van eens in de 100 jaar (1/100), met een maximale afvoer van 1,5 liter per seconde per hectare. Vooralsnog worden geen normen voor natuurgebieden vastgesteld.

WATERKWALITEIT

Het waterbeheer voor de waterkwaliteit is gericht op een goede ecologische toestand voor alle wateren ongeacht de bestemming. Voor oppervlaktewater, grondwater en waterbodem worden de normen van de Vierde Nota Waterhuishouding aangehouden, tenzij deze niet kunnen worden gerealiseerd als gevolg van natuurlijke omstandigheden.

Voor het waterkwaliteitsbeheer zijn gebieden aangegeven waar in de toekomst de goede waterkwaliteit gehandhaafd en verder verbeterd zal moeten worden. Dit zijn gebieden die op figuur 3.11 zijn aangegeven als 'te ontwikkelen bijzondere waterkwaliteit' en 'rekening houden met kwetsbaar ondiep grondwater'. Voor de chemische waterkwaliteit geldt het stand still beginsel, waarbij verslechtering van de waterkwaliteit in beginsel niet is toegestaan. De ecologische kwaliteitsdoelstelling wordt gedifferentieerd uitgewerkt, rekening houdend met functiespecifieke en gebiedsspecifieke eisen. Natuurlijk functionerende watersystemen voorkomen of reduceren problemen

als verdroging en verontreiniging. Deze systemen hebben een zodanig zelfregulerend vermogen dat fluctuaties in waterkwaliteit en waterkwantiteit door het systeem zelf kunnen worden gebufferd. Ze hebben een goede waterkwaliteit en herbergen specifieke flora en fauna, die varieert per watertype (meren, plassen, vaarten, tochten, sloten). Gestreefd wordt naar een optimale ontwikkeling van aan oppervlaktewater gebonden levensgemeenschappen. Natuurvriendelijke oevers zijn belangrijk voor een goede waterkwaliteit en functioneren vaak als ecologische verbindingen. Ze kunnen ook een bijdrage leveren aan het vasthouden en bergen van water. De provincie wil bij het realiseren hiervan prioriteit geven aan gebieden waar de goede waterkwaliteit behouden of verder ontwikkeld moet worden.

3.4.3 Milieu: ont koppeling

Voor inwoners en bedrijven is een schone, veilige en aantrekkelijke leefomgeving belangrijk. De opgave is om de schone en innovatieve voorsprong die Flevoland heeft te behouden en spaarzaam met de milieuruimte om te gaan. Hierbij speelt het begrip ‘ontkoppeling’ een rol. Van ont koppeling is sprake wanneer de economie harder groeit dan de milieudruk toeneemt. Absolute ont koppeling wordt bereikt als de milieudruk bij economische groei zelfs in absolute zin afneemt. In tabel 5 is gedifferentieerd naar milieuthema de autonome en bij huidig beleid optredende ont koppelingsontwikkeling weergegeven. De provincie legt deze autonoom optredende ont koppelingsontwikkeling vast als ambitieniveau.

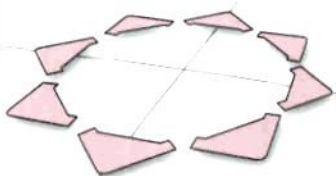
Milieuthema	Prognose ont koppeling 2000-2030 bij autonome ontwikkeling en zonder aanvullend beleid	§
Vermesting	I. Absolute ont koppeling	5.4
Ruimtegebruik - landbouw	I. Absolute ont koppeling	5.2
Verspreiding - water	I. Absolute ont koppeling	4.1.4, 5.6.5
Verspreiding - bestrijdingsmiddelen	I. Absolute ont koppeling	4.1.4, 5.6.5
Brongebruik	II. Sterke relatieve ont koppeling	5.6.8, 5.7.4
Verspreiding - lucht	II. Sterke relatieve ont koppeling	4.1.5
Verzuring	II. Sterke relatieve ont koppeling	5.4
Verwijdering	III. Enige relatieve ont koppeling	5.7.1, 5.7.3
Klimaat	III. Enige relatieve ont koppeling	5.7.1
Ruimtegebruik - wonen	IV. Enige koppeling	4.1.1
Ruimtegebruik - bedrijven	IV. Enige koppeling	4.1.2
Verstoring door geluid	(niet voldoende gegevens)	4.1.5

TABEL 5

Ontkoppelingsontwikkeling

naar milieuthema

Ontwerp

II

4

BELEIDSKADER VOOR HET STEDELIJK GEBIED

4.1 Stedelijke ontwikkeling

Het doel van het verstedelijkingsbeleid is de ontwikkeling van vitale steden en dorpen. Het beleid is gericht op behoud en versterking van de kwaliteit van de fysieke omgeving via efficiënt ruimtegebruik, kwaliteitsverbetering en herstructurering van het stedelijk gebied en versterking van het draagvlak voor voorzieningen. Deze doelen worden gediend door de stedelijke ontwikkeling van de kernen te bundelen waarmee nieuwe bebouwing wordt geconcentreerd in of aansluitend aan het bestaande bebouwde gebied. Dit ondersteunt tevens de optimale benutting van infrastructuur en centrumvorming rondom belangrijke vervoerknooppunten.

Op figuur 12 is de begrenzing van het stedelijk gebied tot 2015 aangegeven. Deze figuur wordt gebruikt bij de toetsing van ruimtelijke plannen. Het stedelijk gebied omvat zowel (bestaand en toekomstig) bebouwd als onbebouwd gebied en biedt ruimte aan woongebieden, werklocaties, infrastructuur, (recreatieve) voorzieningen, water, groengebieden en ecologische verbindingen. Tevens worden voor de periode na 2015 de zoekrichtingen voor stedelijke ontwikkelingen aangegeven.

De gemeenten nemen bij de ontwikkeling van het stedelijk gebied het initiatief. Plannen voor uitbreiding worden in samenhang met herstructurering van het bestaande bebouwd gebied opgepakt. De stedelijk gebieden zijn zodanig begrensd dat deze voldoende ruimte bieden voor gemeenten om risico's in de uitvoering op te kunnen vangen en een evenwichtige ontwikkeling van het stedelijk gebied mogelijk te maken. De provincie draagt zorg voor een evenwichtige ontwikkeling op regionaal niveau. Zij richt zich daarbij vooral op de onderlinge verbanden tussen de hoofdkernen, rekening houdend met de positie van die kernen in hun stedelijke en groenblauwe hoofdstructuur. De provincie bevordert afstemming over woon- en werkmilieus en voorzieningen, uitgaande van een integrale benadering van het stedelijke gebied en het provinciale bundelingbeleid.

HET PROVINCIALE BUNDELINGSBELEID IS GEBASEERD OP EEN AANTAL ALGEMENE PRINCIPES:

- De specifieke ruimtelijke kenmerken van steden en dorpen worden benut door behoud en versterking van de kwaliteit van die kenmerken;
- Bij stedelijke uitbreiding moet worden aangesloten bij bestaande ruimtelijke structuren, zodat de vitaliteit van de kernen wordt ondersteund;
- Nieuwe solitaire clusters van bebouwing buiten de op figuur 12 aangegeven stedelijke gebieden worden in principe uitgesloten. Op deze regel kan in het kader van verweving een uitzondering worden gemaakt als in een integraal ruimtelijk ontwerp voor

het betreffende gebied wordt aangetoond dat het nieuwe cluster past binnen de (gewijzigde) ruimtelijke structuur;

- Infrastructuur wordt zo gebundeld dat versnippering van ruimtelijke eenheden wordt voorkomen en geen omvangrijke barrières in stedelijke en ecologisch waardevolle gebieden ontstaan;
- De omvang van nieuwe ruimte voor wonen, werken en voorzieningen moet in verhouding staan tot de grootte van de kern en de positie ervan in de stedelijke en groenblauwe hoofdstructuur;
- *Permanente bewoning van recreatiewoningen in het buitengebied wordt uitgesloten.*

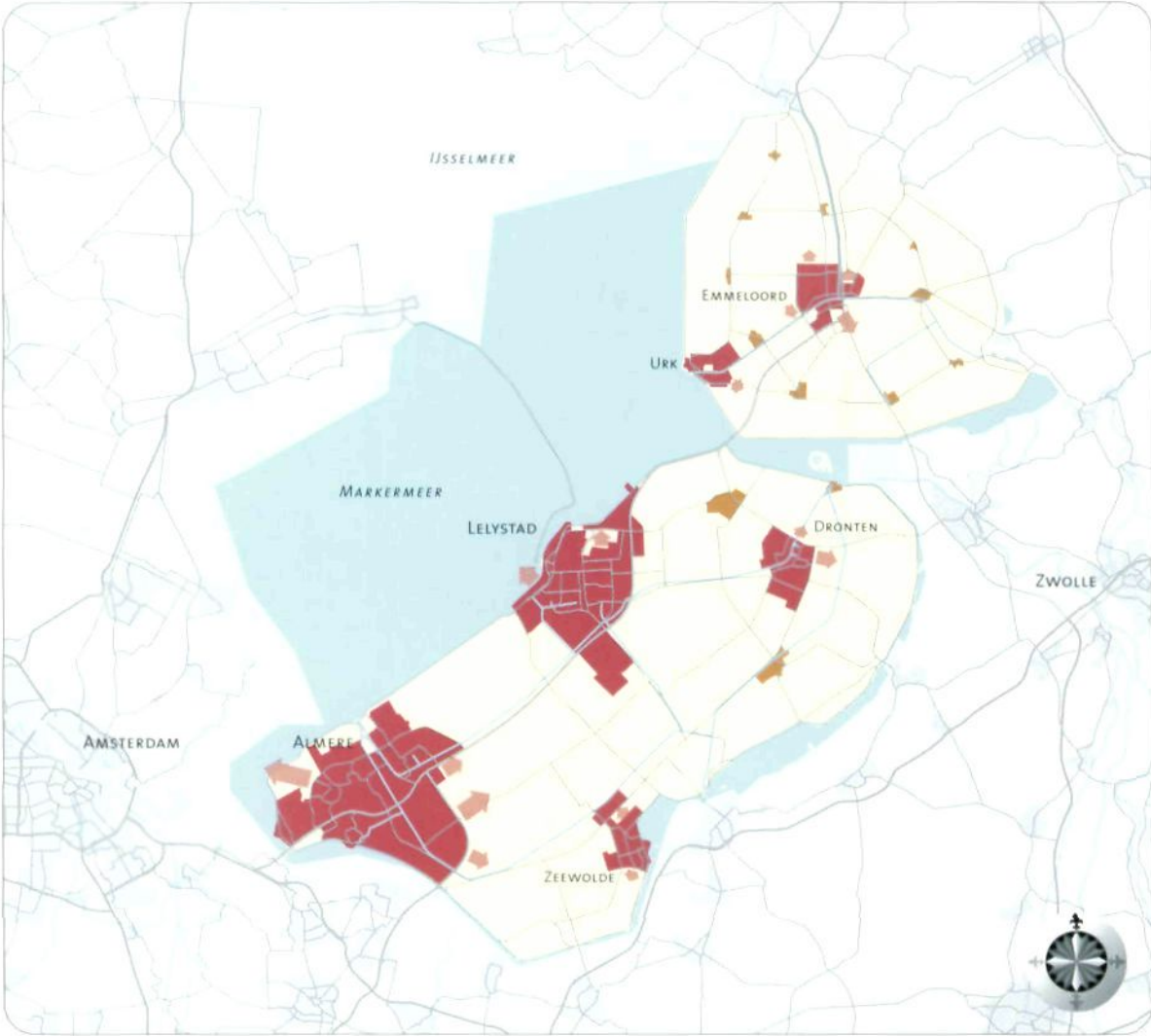
De vitaliteit van steden en dorpen wordt mede bepaald door het voorzieningen- en werkgelegenheidsaanbod binnen de stedelijke hoofdstructuur waarin de steden en dorpen functioneren. Van belang is dat de Flevolandse steden en dorpen hierin een eigenstandige positie hebben. Dit betekent een compleet basisaanbod van voorzieningen in de hoofdkernen. Voor de overige kernen geldt dat het voorzieningenniveau en het aanbod van werkgelegenheid compleet moet zijn in samenhang met kernen in de nabijheid. Om voldoende draagvlak voor het ontwikkelen van het gewenste voorzieningenniveau in de hoofdkernen te bereiken wordt voldoende ruimte geboden voor daarmee samenhangende groei van het stedelijk gebied. De ruimtebehoefte van wonen en werken vanuit het 'oude land' wordt primair opgevangen in de steden Almere en Lelystad. Daarbij gaat het om stedelijke ontwikkeling met een (boven) regionale betekenis, bijvoorbeeld ten aanzien van regionale bedrijventerreinen en bovenlokale voorzieningen.

De kern Dronten heeft een verzorgingsfunctie voor het omliggende gebied. De aanleg van de Hanzelijn en N23 en de ontwikkelingen in de zuidelijke IJsseldelta bij Kampen leiden tot versterking van de positie van de kern in relatie tot de netwerkstad Zwolle-Kampen binnen het bredere verband van de West-Oost as. Dit biedt goede mogelijkheden voor een voortgaande groei van de kern Dronten. Emmeloord heeft een verzorgingsfunctie voor Noordelijk Flevoland. De beoogde aanleg van de Zuiderzeelijn en het op termijn opwaarderen van de N50 naar een A50 zal de positie van Emmeloord in haar omgeving versterken. Een mogelijke opvang in Emmeloord van buiten het gebied is gerelateerd aan deze versterking en aan het draagvlak voor voorzieningen. Zeewolde heeft een beperkte groei in verband met de ontwikkelingsfase van de gemeente en de functie in de regio. Urk voorziet in de opvang van de eigen inwoners en van lokale en op de visserij georiënteerde bedrijvigheid.

De vertaling van deze uitgangspunten in stedelijke profielen staat in paragraaf 4.1.6. Van de gemeenten wordt verwacht dat zij het provinciale bundelingsbeleid vertalen in lokaal beleid en in concrete (ruimtelijke) plannen. De gemeenten dienen bij de uitwerking van het bundelingsbeleid een evenwichtige ontwikkeling van het stedelijk gebied mogelijk te maken, waarbij tijdig voldoende ruimte voor wonen, bedrijven, voorzieningen en overige stedelijke functies wordt geboden. Daarbij dient optimaal gebruik te worden gemaakt van het bestaand bebouwd gebied.

4.1.1 Wonen

De afspraken met het rijk over de omvang van de woningbouw in de periode tot 2010

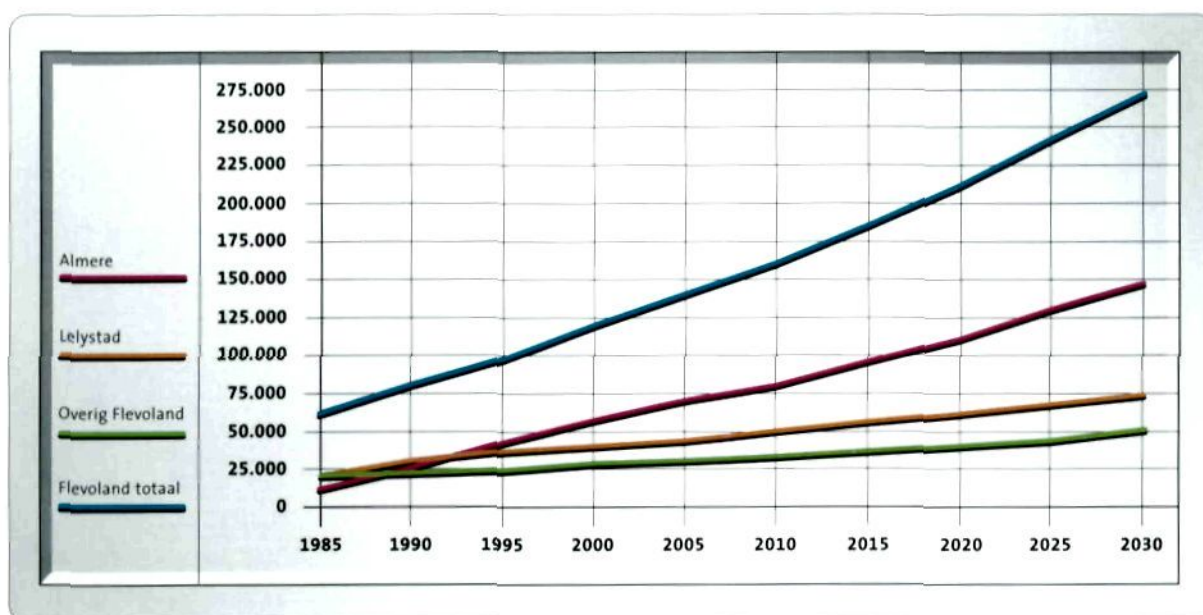

0 25KM

zullen leiden tot een inwoneraantal van 400.000 in 2010. Daarna zal de autonome ontwikkeling, met een jaarlijkse groei van ruim 2.000 woningen, leiden tot maximaal 500.000 inwoners in 2030. Gezien de ontwikkelingsruimte van de gemeenten is een inwonertal van circa 650.000 mensen evenwel inpasbaar. Dan is een bouwproductie nodig van circa 5.600 woningen per jaar in de periode 2010-2030. De bevolkingsont-

wikkeling bij dit hoge groeiscenario is maatgevend voor de ruimte die in dit plan wordt gereserveerd voor woningbouw, infrastructuur, regionale economie en voorzieningen.

Het in balans houden van uitbreiding en herstructurering is de basis voor een kwaliteitsslag voor het gehele bebouwde gebied. Een goede woonkwaliteit voor iedereen is het uitgangspunt. Naast de woning zelf is daarbij ook de woonomgeving belangrijk. Het gaat om kwaliteiten als voorzieningen, groenstructuren, recreatiemogelijkheden, veiligheid en een *schone omgeving*. De herstructurering wordt zo mogelijk gestimuleerd door inzet van rijksmiddelen voor stedelijke vernieuwing.

GRAFIEK 3

Omvang woningvoorraad
Flevoland naar deelgebied
1985-2030, bij hoge
groeivariant

De partijen die op de woningmarkt opereren, stemmen uitbreiding en aanpassing van de woningvoorraad af op de regionale woningmarktsituatie. De kwaliteit van het wonen is een belangrijke concurrentiefactor tussen regio's. In de afgelopen decennia is er in Flevoland te weinig gedifferentieerd gebouwd. De nadruk heeft altijd gelegen op ruime eengezinswoningen. Hoewel Flevoland ook in de komende periode nog een opvangtaak voor andere delen van Nederland zal behouden, komt de woningbehoefte van de huidige inwoners steeds nadrukkelijker op de voorgrond te staan. De kwantitatieve eigen woningbehoefte vraagt om een jaarlijkse toevoeging van ruim 2000 woningen. Bij deze toevoeging moet rekening gehouden worden met de specifieke behoeften van ouderen, alleenstaanden en starters, omdat de bestaande woningvoorraad daar onvoldoende aan tegemoet komt. Daarnaast is er behoefte aan landelijk wonen nabij de stad. Daar kan in beperkte mate in worden voorzien in de vorm van verweving van functies in het landelijk gebied.

Naast de bouw van nieuwe woningen wordt het behoud van kwaliteit van de bestaande woningvoorraad steeds belangrijker. Een deel van het bestaande bebouwde gebied is aan herstructurering toe. Vooral in de wat oudere wijken moet de bestaande woningvoorraad en de zorginfrastructuur worden aangepast. De combinatie van de uitbreidingsopgave met de herstructureringsopgave biedt de mogelijkheid in te spelen op de veranderende en meer gedifferentieerde behoefte aan woningen en

andere functies. Via verdergaande verweving op wijk- en buurtniveau ontstaan goede mogelijkheden voor combinaties van wonen en werken. Invulling hiervan is primair een gemeentelijke aangelegenheid. Bij Almere en Lelystad is behoefte aan specifieke woonmilieus. De ontwikkeling van waterfronten kan hieraan bijdragen. Voor geheel Flevoland is dit uitgewerkt in de Woonvisie Flevoland.

HET GAAT MET NAME OM:

- huisvesting voor kleinere huishoudens;
- het voldoen aan de behoefte aan goedkopere betaalbare (huur)woningen voor starters, statushouders en andere groepen met een krappe beurs;
- het inlopen van de tekorten aan woonzorgvormen voor mensen met een beperking, ouderen en andere zorgbehoevenden. Voor deze woonzorgvormen is de nabijheid van verschillende voorzieningen gewenst;
- differentiatie van woonmilieus;
- het mengen van wonen, voorzieningen en werken.

De provincie houdt op grond van de Huisvestingswet toezicht op de mate waarin gemeenten voldoen aan hun taakstelling voor de huisvesting van statushouders. Voor het overige vervult de provincie een ondersteunende en gebiedsvertegenwoordigende rol gericht op:

- afstemming tussen de gemeenten;
- de huisvesting van kwetsbare groepen in de samenleving;
- het actief monitoren van veranderingen in de woningvoorraad;
- gemeenten, corporaties en marktpartijen stimuleren en ondersteunen bij de duurzame uitvoering van woon- en bouwplannen.

4.1.2 Bedrijventerreinen en overige werklocaties

De ontwikkeling en realisatie van werklocaties is een verantwoordelijkheid van gemeenten en private partijen en is sterk afhankelijk van marktontwikkelingen. De ervaring leert dat er een ruime voorbereidingstijd aan voorafgaat. Het is daarom van belang de planning af te stemmen op een meerjarig toekomstperspectief (weergegeven in de Strategische Visie Werklocaties), niet alleen binnen de provincie, maar ook bijvoorbeeld binnen de Noordvleugel. De provincie vervult hiervoor vooral een faciliterende, ondersteunende en gebiedsvertegenwoordigende rol. Met haar locatiebeleid nodigt de provincie de gemeenten uit om de variëteit en spreiding van werklocaties te concretiseren, afgestemd op de behoeften van de verschillende soorten bedrijven en instellingen. De gemeenten moeten rekening houden met elkaars plannen. Voor Oostelijk en Zuidelijk Flevoland zijn de komende jaren omvangrijke bedrijventerreinen gepland. De provincie wil dat er tussen de vier betrokken gemeenten afspraken komen over segmentering en fasering. Ook dient afstemming plaats te vinden met de Noordvleugel. De provincie wil zich hierin nadrukkelijker manifesteren als gebiedsregisseur en neemt het voortouw om met de vier betrokken gemeenten een stuurgroep op te zetten. Afspraken over prijsbeleid en eventueel ruimtelijke vestigingsplaatseisen kunnen een vervolgstap zijn.

De ruimtelijke reservering van werklocaties moet zodanig zijn dat de door de provincie beoogde werkgelegenheid geacommodeerd kan worden. Binnen de begrenzing stedelijk gebied 2015 op figuur 12 is daarmee rekening gehouden. Voor de periode tot 2030 zijn op deze figuur zoekrichtingen voor ontwikkeling aangegeven om in 500 hectare aan nieuw bedrijventerrein te kunnen voorzien. De ontwikkeling van de werklocaties A6/A27 en de luchthaven Lelystad/Larserpoort is van (boven-)regionaal belang. De provincie wil via de betreffende speerpuntgebieden actief betrokken zijn bij de ontwikkeling van deze bedrijventerreinen. Tijdig herstructureren van bestaande bedrijventerreinen draagt bij aan zorgvuldig ruimtegebruik en voorkomt onnodige extra uitleglocaties.

Het vervoer en overslag van goederen over water en op het land kan een belangrijke bijdrage leveren aan het in stand houden van een goed vestigingsmilieu in Flevoland. De provincie wil zich inspannen om nieuwe weg-water overslaglocaties binnen de op figuur 7 aangegeven zoekgebieden mogelijk te maken. Voor alle locaties geldt dat nog beoordeeld moet worden hoe ze binnen de natuurregeling gerealiseerd kunnen worden. Op het land ontstaat op langere termijn in Almere een weg-spoor overslagmogelijkheid op het bedrijventerrein A6/A27. Het goederenvervoer over water kan vanwege toegenomen efficiëntie van de binnenvaart op de korte termijn van belang worden. Door het sterk toegenomen gemiddelde tonnage van een binnenschip, komen voor goederenvervoer over water vrijwel uitsluitend buitendijks gelegen overslagmogelijkheden in aanmerking. Hierbij zijn in beginsel twee locaties in Almere en één in Lelystad in beeld. Laatstgenoemde locatie is op termijn ook geschikt als overslagpunt weg-water-spoor. De provincie stimuleert de gemeenten, betrokken havenautoriteiten en het bedrijfsleven om op korte termijn tot tijdelijke en voor 2012 tot tenminste twee definitieve overslagmogelijkheden in Flevoland te komen.

De voorraad aan kantoorruimte en de plannen voor kantoorontwikkeling voorzien voor Almere en Lelystad ruimschoots in de behoefte op lange termijn. In Dronten, Noordoostpolder, Urk en Zeewolde wordt capaciteitsuitbreiding voorzien met het oog op de te verwachten verschuiving in de economische structuur naar de dienstensector. Overschotten doen zich in deze gemeenten veel minder voor omdat voornamelijk in opdracht van eindgebruikers wordt gebouwd. Werklocaties vormen onderdeel van het stedelijk gebied als aangegeven op figuur 12.

PROVINCIAAL LOCATIEBELEID EN GEMEENTELIJKE VESTIGINGSVISIES

Het locatiebeleid is gericht op een voldoende gedifferentieerd aanbod van werklocaties in Flevoland, zodat er voor ieder bedrijf en instelling een geschikte locatie gevonden kan worden. Met het locatiebeleid streeft de provincie naar een zodanige vestiging van bedrijven, kantoren en voorzieningen, dat een optimale bijdrage wordt geleverd aan de vitaliteit van steden en dorpen.

HET LOCATIEBELEID DRAAGT BIJ AAN MEERDERE DOELSTELLINGEN:

- Versterking van de economische ontwikkeling van Flevoland;
- Beheersing van de mobiliteit door een goede bereikbaarheid per openbaar vervoer;
- Efficiënt gebruik van infrastructuur en vervoermiddelen;

- Verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit en leefbaarheid, waarbij het parkeerbeleid
- een belangrijk ondersteunend instrument is.

Het locatiebeleid geldt voor het op figuur 12 aangegeven gebied. Er is een indeling in zeven provinciale locatietypen onderverdeeld in drie categorieën, te weten centrummilieus, gemengde woonwerkmilieus en specifieke werkmilieus. In centrummilieus vindt concentratie plaats van arbeids- en bezoekersintensieve functies in combinatie met wonen, goede bereikbaarheid per auto en in de directe nabijheid van openbaar vervoersknooppunten. Bij gemengde woonwerkmilieus is het beleid gericht op functiemenging van wonen en werken, waarbij de woonfunctie overheersend is. Ter beperking van milieuhinder en mobiliteit mogen alleen kleinschalige werkfuncties met een lokale betekenis zich hier vestigen. Specifieke werkmilieus zijn bedoeld voor bedrijven die vanwege de schaal en het functioneren niet gecombineerd kunnen worden met andere woon- en werkfuncties. Een goede verbinding met het hoofdwegenet is belangrijk. Dit geldt zeker voor bedrijven en voorzieningen met omvangrijke goederenstromen en/of met een verkeersaantrekkende werking.

Het locatiebeleid is nader uitgewerkt in de beleidsregel Locatiebeleid Flevoland. Daar wordt ingegaan op de vestigingsvoorwaarden voor bedrijven met betrekking tot bereikbaarheid, ruimtelijke kwaliteit en leefbaarheid. Buiten de stedelijke gebieden worden de locatievoorwaarden voor bedrijvigheid, zoals niet grondgebonden en/of kapitaalintensieve landbouw en grootschalige attractieparken en andere vrijetijdsvoorzieningen opgenomen in één of meer beleidsregels. Het geheel vormt een afgestemd vestigingsbeleid voor alle typen bedrijvigheid.

Vestiging van detailhandel dient uitsluitend te worden geacommodeerd in of aansluitend aan bestaande bebouwde gebieden. De vestiging van zogenaamde weidewinkels wordt uitgesloten. In het landelijk gebied is detailhandel wel beperkt toegestaan voor de verkoop van eigen gekweekte of vervaardigde producten of verkoop van producten met een directe binding aan bepaalde toeristisch-recreatieve voorzieningen. De detailhandelsstructuur is complementair opgebouwd naar functionele en aan locatiegebonden winkelcentra. De functie van een winkelcentrum is afhankelijk van de positie van de kernen in de (provinciale) stedelijke hoofdstructuur en de locatie binnen de kernen. Binnen de detailhandel zijn sterke veranderingen in vraag en aanbod gaande. De provincie wil daaraan ruimte bieden en bepalen waar de bovenlokale belangen liggen. Het gaat daarbij om onderzoek naar ontwikkelingen in de detailhandel zoals de opkomst van megasupermarkten, grootschalige thematische ontwikkelingen (sport en vrije tijd) en aan de rand van steden te vestigen winkelcentra, branchevervaging en detailhandel vanuit groothandelsbedrijven. Dit kan leiden tot aanpassing van de beleidsregel Locatiebeleid. Uitgangspunt daarbij is dat de detailhandelsstructuur niet duurzaam wordt aangetast. Er dient zoveel mogelijk te worden aangesloten op bestaande detailhandelconcentraties. Als dat niet mogelijk is, zal op plekken in of aansluitend aan bestaande bebouwde gebieden ruimte worden geboden.

De provincie wil bij de ontwikkeling van bedrijvigheid rekening houden met de karakteristieken van de individuele gemeenten en tot maatwerk komen. Daarom is met de

gemeenten afgesproken dat ze een Gemeentelijke Vestigingsvisie (GVV) opstellen. Een GVV is een strategische visie op werklocaties, waarin voor bestaande en toekomstige werklocaties het beoogde locatietype is opgenomen. Per werklocatie wordt een profiel geschetst van de typen bedrijvigheid die er gevestigd kunnen worden en hoe de toetsingscriteria per locatietype zijn uitgewerkt. Een GVV, waarvan Gedeputeerde Staten hebben geconstateerd dat deze voldoet aan het provinciale beleid, is in beginsel bepalend voor het onderdeel locatiebeleid bij de beoordeling van gemeentelijke ruimtelijke plannen. De gemeente zorgt voor de actualiteit van de GVV. Als richtlijn geldt dat de GVV minimaal eens in de 4 jaar wordt opgesteld met de mogelijkheid van eenmalige verlenging met nog eens vier jaar, indien bijstelling niet eerder nodig is.

DIGITAAL NETWERK

De provincie hecht groot belang aan de completering van het digitale netwerk binnen Flevoland en met de omliggende gebieden. Aan gemeenten wordt gevraagd zowel bij nieuw aan te leggen bedrijventerreinen als nieuwe woongebieden ruimte te reserveren voor de aanleg van infrastructurele telecommunicatievoorzieningen (ten minste mantelbuizen voor glasvezelinfrastructuur). In 2010 moeten (semi-) publieke instellingen via glasvezelringen in de centra (stadsringen) zijn ontsloten. Op deze ringen worden nieuw te bouwen woongebieden en bedrijventerreinen aangesloten. Het streven is erop gericht dat in 2015 alle woningen in de kernen en alle instellingen aangesloten zijn.

4.1.3 Mobiliteit in steden en dorpen

Van gemeenten wordt gevraagd nieuwe woongebieden en nieuwe bedrijventerreinen vanaf de oplevering te voorzien van goede fietsverbindingen met het centrum van de betreffende kern en het buitengebied. Gemeenten worden gevraagd in bestemmingsplannen, bouwvergunningen en milieuvergunningen aandacht te besteden aan toepassing van mobiliteitsmanagement. Volgens het rijksbeleid is dit verplicht voor Almere, gelegen binnen het nationaal stedelijk netwerk Randstad Holland. Het parkeerbeleid is eveneens een gemeentelijke taak. Gemeenten die parkeerheffingen kennen of introduceren, stemmen onderling de parkeernormen en -tarieven af.

4.1.4 Water in steden en dorpen

Onder stedelijk water wordt verstaan het onderdeel van het watersysteem binnen de grenzen van de bebouwde kom en als zodanig aangegeven op figuur 12. De provincie streeft naar aantrekkelijk, toegankelijk, veilig en schoon water in woongebieden, met een diversiteit aan waterplanten en -dieren en betrouwbare gebruiksmogelijkheden. In gemeentelijke waterplannen worden de diverse subfuncties van stedelijk water vastgelegd, van doelstellingen voorzien en in maatregelen uitgewerkt.

Bij de planning, inrichting en vernieuwing van stedelijk gebied moet rekening worden gehouden met de kenmerken van de watersystemen. Goed water moet in de wijk worden vastgehouden, waarbij een zelfvoorzienend en gesloten watersysteem denkbaar is. Wateroverlast mag niet worden afgewenteld op andere gebieden. Het aandeel open water hangt mede af van de lokale situatie: hoe laag ligt het betreffende stedelijk gebied, is er veel overlast te verwachten? Schone en vuile waterstromen

worden gescheiden gehouden en mogelijkheden voor natuurlijke (deel-)zuivering benut. De provincie bevordert door middel van de uitwerking van het Manifest Nieuw Flevolands Peil de toepassing van natuurlijke zuivering, infiltratie, waterbesparing, hergebruik, kruipruimte vrij bouwen, gedeeltelijk ophogen en milieuvriendelijk oeveronderhoud. In dit manifest hebben de Flevolandse overheden hun gezamenlijke ambities ten aanzien van duurzaam bouwen vastgelegd. De Kaderrichtlijn Water vereist het terugdringen van diffuse verontreinigingsbronnen: hemelwaterlozingen vervuild door verkeeremissies en bestrijdingsmiddelen, uitlogende bouwmaterialen, chemisch bestrijdingsmiddelengebruik in stedelijk groen en op straatverhardingen en riooloverstorten. Het streven van de KRW is om in het jaar 2015 een goede toestand van het grond- en oppervlaktewater te bereiken tegen de laagst mogelijke maatschappelijke kosten. In Flevoland levert dit een spanning op tussen de gewenste economische en ruimtelijke ontwikkeling en het stand-still principe, de randvoorwaarde dat de waterkwaliteit in geen geval mag verslechteren ten opzichte van het jaar 2000. In 2009 moeten Stroomgebiedbeheersplannen zijn vastgesteld en in 2012 moet een maatregelenprogramma operationeel zijn.

De beschikbaarheid van goed water in een woongebied (neerslag en kwel) biedt kansen om aantrekkelijke woonmilieus te creëren, met kansen voor ontwikkeling van stedelijke ecologie. In enkele stedelijke gebieden in Flevoland zijn er goede kansen voor een waterrijke inrichting. Dit geldt vooral voor delen van Zeewolde, Urk en Lelystad. In de overige stedelijke gebieden ligt het voorkómen van contact tussen oppervlaktewater en grondwater in verband met de slechte grondwaterkwaliteit meer voor de hand. In stedelijke gebieden met ijzerrijke kwel ontstaat bruinrood, troebel en ecologisch arm stadswater dat voor de inwoners een lage belevingswaarde heeft. In deze gebieden is open water ongewenst, uitgezonderd hetgeen strikt noodzakelijk is voor ont- en afwatering. Slechts met dure maatregelen zoals aanvoeren of doorspoelen van de waterlopen zou in deze gebieden goed stadswater verkregen kunnen worden. Deze gebieden zijn op figuur 11 weergegeven als 'stedelijk water: risico slechte waterkwaliteit'. Ontwikkeling van nieuwe stedelijke gebieden op laaggelegen locaties (bijvoorbeeld bij Almere) vraagt om extra wateroverlastmaatregelen en dus extra ontwikkelkosten. Daar tegenover staat de benutting van (financiële) voordelen van waterrijke kernen. Gelet op de complexe samenhang tussen de ruimtelijke, economische, ecologische en hydrologische aspecten van het stedelijke waterbeheer is samenwerking tussen gemeenten, waterbeheerders en drinkwaterbedrijven noodzakelijk.

Voor wateroverlast geldt in bebouwd gebied een norm van 1 keer in de 100 jaar. Bij het bepalen van de wateropgave om wateroverlast tegen te gaan, is uitgegaan van de huidige ruimtelijke inrichting. Bij de toekomstige inrichting en ontwikkeling van het bebouwde gebied moet rekening gehouden worden met de normering voor wateroverlast, zodat ook dan het watersysteem op orde blijft. Wanneer voor een bepaald gebied een ruimtelijk plan wordt ontwikkeld, geldt naast de genoemde hoofdlijnen en inrichtingsprincipes een aantal randvoorwaarden met betrekking tot het watersysteem. Afwenteling van wateroverlast moet worden voorkomen op een dusdanige manier dat ook gebieden met de meest kritische norm, de bebouwde gebieden, op orde blijven. Dit betekent dat bij neerslagomstandigheden die gemiddeld 1 keer per 100 jaar voorkomen in 2050 (uitgaande van 10% extra neerslagintensiteit)

teit) de piekafvoer niet mag toenemen ten opzichte van de huidige ruimtelijke inrichting, wanneer eenzelfde bui zou vallen. Hierbij geldt aanvullend het volgende:

- Wanneer de afvoer in de huidige situatie groter is dan 1,5 l/s/ha moet deze in de nieuwe situatie terug gebracht zijn naar maximaal 1,5 l/s/ha omdat dit de totale afvoer capaciteit van de Flevolandse gemalen is;
- Het niet afwentelen houdt ook in dat de aanwezige bergingsruimte voor water behouden moet blijven. Dit geldt voor zowel bergingsruimte boven als onder het niveau van het oorspronkelijke maaiveld. De waterbalans (in - uit = berging) moet hetzelfde blijven bij de genoemde 1/100 situatie. Hiervoor geldt een uitzondering wanneer de waterberging niet binnen het plangebied kan plaatsvinden en als door mitigerende maatregelen niet kan worden voorkomen dat afwenteling van wateroverlast plaatsvindt. In dit geval kan in overleg met de waterbeheerder compensatie plaatsvinden. De oplossing wordt dan, onder verantwoordelijkheid van de initiatiefnemer, buiten het plangebied, maar binnen hetzelfde peilgebied gezocht.

Het grondwaterpeil wordt afgestemd op drooglegging en stabiliteit van gebouwen, vochtvoorziening van stedelijk groen, kwelreductie in geval van slechte grondwaterkwaliteit en infiltratie en berging van hemelwater. De stedelijke groengebieden dienen vooral als recreatief uitloopegebied. Het waterbeheer van die gebieden moet afgestemd zijn op een voldoende vochtvoorziening van de groenstructuur en de recreatiedoelen.

DE ROL VAN GEMEENTEN IN HET WATERBEHEER

De gemeenten krijgen “waterzorgplichten” op het gebied van verwerking van overtollig grondwater en afvloeiend hemelwater in bebouwd gebied. Daarnaast is de gemeente verantwoordelijk voor de doelmatige inzameling en transport van afvalwater. Deze drie zorgplichten worden uitgewerkt in het gemeentelijke rioleringsplan. Van de laatste zorgplicht kan de provincie ontheffing verlenen. Dit is vastgelegd in een provinciale beleidsregel. Voorts kiest de provincie ervoor, indien een samenhangend en doelmatig regionaal watersysteembeheer dat noodzakelijk maakt, aan gemeenten een aanwijzing te geven over de inhoud van het gemeentelijk rioleringsplan.

Het rioleringsplan geeft invulling aan de zorgplichten grondwater, hemelwater en afvalwater. Voor wateroverlast geldt de volgorde vasthouden-bergen-afvoeren, voor watertekort de volgorde vasthouden-bergen-aanvoeren en voor waterkwaliteit geldt schoonhouden-scheiden-schoonmaken. Grondwater en hemelwater mogen niet op de centrale afvalwaterzuiveringsinstallaties terecht komen. Afvloeiend hemelwater mag niet zonder enige vorm van zuivering en retentie in het oppervlaktewatersysteem terecht komen. Schone en vuile waterstromen moeten gescheiden worden, ook in extreme situaties. Overstorten in het systeem zijn niet toegestaan en waar deze nog bestaan dient een sanering plaats te vinden. Bij de inzameling en het transport van afvalwater moet worden gekozen voor robuuste systemen. De uitwerking hiervan vindt plaats in gemeentelijke rioleringsplannen.

Overeenkomstig het Nationaal Bestuursakkoord Water stellen de gemeenten een waterplan op. Hierin moeten zij minimaal de gemeentelijke bijdrage aan het uitvoe-

ren van de Europese Kaderrichtlijn Water en 'Waterbeheer in de 21e eeuw' opnemen. Belangrijk hierbij is de afstemming met het waterbeheerplan van Waterschap Zuiderzeeland en de samenhang tussen het waterbeheer in het stedelijk en landelijk gebied. Vanwege de sterke relatie tussen de onderwerpen in het gemeentelijke waterplan en rioleringsplan is de provincie voorstander van afstemming tussen dan wel integratie, van beide plannen.

4.1.5 Milieu in steden en dorpen

LEEFBAARHEID EN DUURZAAMHEID

Duurzame ontwikkeling is een concept waar verschillende dimensies in te onderkennen zijn. "Duurzaam" staat voor een zekere bestendigheid, terwijl "ontwikkeling" juist verandering impliceert. Het doel is een samenleving die, hoewel veranderlijk, liefst van continu hoge kwaliteit is. Het gaat om de afweging tussen ecologische, economische en sociaal-culturele aspecten van het leven, met aandacht voor lange termijn-effecten en effecten elders in de wereld. Bij duurzame ontwikkeling gaat het dus om een continue belangenafweging, waarbij beslissingen zijn gestoeld op een evenwichtige en integrale afweging. In het Omgevingsplan worden integrale afwegingen gemaakt met het oog op duurzaam provinciaal beleid. Het rijk heeft vier belangrijke onderwerpen benoemd waar nog verandering nodig is om in de komende decennia naar een duurzame samenleving te kunnen groeien: de op fossiele brandstoffen ingerichte energievoorziening, de vervulling van de mobiliteitsbehoefte, de agrarische productie en de biodiversiteit.

De provincie voert waar mogelijk en waar dat past bij de beschikbare bevoegdheden en instrumenten de regie om de relatie tussen milieu en economie te versterken. Flevoland kent ook in de toekomst door haar grootschalige woongebieden en bedrijventerreinen goede kansen voor een hoge duurzaamheidsambitie voor de leefbaarheidsaspecten geluid en externe veiligheid, maar ook de milieu-aspecten energie/klimaat en duurzaam bouwen. Deze kansen zullen primair door de ontwikkelende partijen ontwikkeld en gefinancierd moeten worden. Naast een technologische kant zit er aan het benutten van duurzaamheidskansen ook een procesmatige kant. Die begint met de bereidheid om in een vroegtijdig stadium kansen voor duurzaamheid en samenwerking in de planvorming te betrekken. Daarbij is het essentieel oog te hebben voor de rollen en belangen van partners om duurzame ambities te bereiken. De rol van de provincie daarin is vooral signalerend (kansen in het veld kunnen benoemen), faciliterend (financieel en/of beleidsmatig) en organiserend (partijen bij elkaar brengen). Daarnaast kan de provincie op een aantal prioritaire beleidsterreinen de bovengemeentelijke regie voeren op regionaal relevante kennisontwikkeling. Zo zal de provincie vierjaarlijks een monitoringsrapportage over ontkoppeling uitbrengen. De provincie kan een brug slaan tussen gemeenten en waterschap enerzijds en de kennis in andere provincies, bij de rijksoverheid en de Europese Unie anderzijds. De provincies steken steeds meer energie in het beoordelen van de mogelijke consequenties van Europese richtlijnen voor de regio's.

Met de gemeenten is besproken op welke wijze duurzaamheidskansen kunnen worden gerealiseerd in Flevoland. Daarbij zijn afspraken gemaakt over de rol van gemeenten en provincie. Klimaat en energie, duurzaam bouwen en geluid zijn voor Flevoland

prioritaire milieuthema's. Bij de totstandkoming en uitvoering van duurzame ontwikkeling zijn ook andere partners dan de gemeenten essentieel. Zij zijn noodzakelijk om op passende wijze een bijdrage te leveren aan duurzame resultaten.

ENERGIE- EN KLIMAATBELEID

Klimaatverandering is een wereldwijd probleem en heeft onder andere gevolgen voor het waterbeheer, de landbouw en de ecologie. De provincie Flevoland heeft niet alleen een verantwoordelijkheid om deze effecten te beperken, maar ook om erop te anticiperen. De provincie wil de emissies die samenhangen met het fossiele energiegebruik (CO₂) verminderen door stimulering van beperking van het energiegebruik, de opwekking van duurzame energie en het schoon en efficiënt produceren van energie. Voor de korte termijn is extra energiebesparing het meest efficiënt.

Energiebesparingsmaatregelen zijn snel door te voeren, verminderen de uitstoot van CO₂ en andere stoffen, beperken de afhankelijkheid van buitenlandse (fossiele) energiebronnen en verdienen zichzelf terug. De provincie Flevoland loopt in Nederland voorop met het opwekken van duurzame energie en wil deze positie behouden. De provincie wil dat de hoeveelheid in Flevoland opgewekte duurzame energie in 2015 voorziet in minimaal 50% van de totale Flevolandse energiebehoefte (exclusief het energiegebruik voor transport) en dat ook in 2030 deze 50% nog gehaald wordt. Dit wordt bemoeilijkt door een stijgende energievraag (door groei) en de beperkt stijgende hoeveelheid opgewekte duurzame energie (niet alleen uit wind, maar ook uit andere duurzame bronnen, zoals biomassa).

De regie van het energiebeleid ligt bij het rijk, terwijl het zwaartepunt van de uitvoering bij de energieproductie en -distributiebedrijven en gemeenten ligt. De provincie *stimuleert en coördineert samenwerking tussen energiebedrijven, overig bedrijfsleven, gemeenten, woningcorporaties en burgers bij de realisatie van energiebesparing en duurzame energieopwekking*. De provincie stimuleert en ondersteunt proefprojecten en experimenten. Het Uitvoeringsprogramma Klimaat 2004-2007 wordt uitgevoerd met gebruikmaking van de subsidie regeling BANS-Klimaatconvenant. De provincie stelt in 2007 een vervolg op dit programma op voor de periode 2008-2012.

De provincie zal geen medewerking verlenen aan de vestiging van kerncentrales in Flevoland, omdat met betrekking tot veiligheid en afval geen afdoende oplossingen worden geboden. Het energie-eiland bij Lelystad behoudt de functie voor de opwekking van energie. Onderzoek naar en eventuele winning van olie- en gasvoorraden behoort op het land buiten kwetsbare natuur- en milieubeschermingsgebieden in beginsel tot de mogelijkheden. Met het zoeken naar en het winnen van olie en gas vanuit de buitendijkse watergebieden wordt slechts ingestemd wanneer op basis van een milieueffectrapport is aangetoond dat er geen onevenredige schade wordt toegebracht aan de belangen van waterkwaliteit, waterkwantiteit, veiligheid van waterkeringen, natuur, scheepvaart, visserij en recreatie.

DUURZAME STEDENBOUW

Duurzame stedenbouw richt zich op het realiseren van een hoogwaardige woonkwaliteit die gepaard gaat met het voorkomen of beperken van belasting van water en milieu. De provincie zal duurzame (steden-)bouw bevorderen, in het bijzonder gericht

op een efficiënte en duurzame energievoorziening, het integreren van wateropgaven in de verstedelijkingsopgave en het beperken van het gebruik en het stimuleren van hergebruik van grondstoffen. In alle drie fasen van stedenbouwkundige ontwikkeling moet voldoende aandacht worden besteed aan de kwaliteits- en milieuaspecten: in de planfase, de bouw- en inrichtingsfase en de woonfase. De gedragscode is door betrokken partners vastgelegd in het manifest “Nieuw Flevolands Peil: goed bouwen en prettig wonen in Flevoland”. Dit manifest, opgezet met oog voor de belangen en rollen van de ondertekenaars, gaat behalve over bouwen ook nadrukkelijk over wonen. De provincie zal jaarlijks een rapportage uitbrengen over proces- en projectresultaten.

Duurzaam bouwen heeft niet alleen betrekking op de nieuwbouw, maar evenzeer op de bestaande woningvoorraad. Vooral bij oudere huurwoningen is veel energiewinst te behalen. De provincie wil hierover met corporaties afspraken maken. Hierbij wordt gezocht naar synergie met ontwikkelingen bij de nieuwbouw, bijvoorbeeld op het gebied van de inzet van zonneboilers. Een aanzienlijk deel van de bestaande woningvoorraad is al aangesloten op een stadsverwarmingnet en dit kan binnen de steden en dorpen worden uitgebreid. Bij woningen die niet op stadsverwarming aangesloten kunnen worden, kan worden ingezet op elektrische warmtepompen en lokale productie van duurzame warmte via zonneboilers. De provincie acht een toename van het vermogen van warmte/koude opslaginstallaties in Flevoland in de periode tot 2015 mogelijk tot 4% voor woningbouw en 10 % voor utiliteitsbouw. Dit geeft een jaarlijkse CO₂-reductie van 3.000 tot 5.000 ton.

In het Manifest “Nieuw Flevolands Peil” hebben de Flevolandse overheden en marktpartijen hun ambities op dit punt vastgelegd. De ambitie is om in Flevoland het niveau van het Bouwbesluit ruimschoots te overtreffen. Flevoland, Utrecht, Noord- en Zuid-Holland hebben in hun Bouwgrondstoffenplannen afgesproken in eigen werken secundaire grondstoffen toe te passen. De provincies stimuleren dat het gebruik van primaire grondstoffen beperkt blijft tot hoogwaardige toepassingen en dat secundaire grondstoffen of vernieuwbare grondstoffen, zoals kurk, stro en hout, uit productiebossen worden ingezet. Uit een voorbeeldproject is inmiddels gebleken dat bij woningbouwprojecten een besparing van primaire bouwmaterialen van meer dan 20% mogelijk is. In Flevoland worden locaties gezocht waar bij de bouw van in totaal ca. 200 woningen een besparing van ca. 13.000 ton grondstoffen (35%) wordt gerealiseerd. Bij aanleg, beheer en onderhoud van provinciale wegen zal 40-50% secundaire grondstoffen ingezet worden in de fundatie en de verharding.

NATUUR

Een kwaliteit van de Flevolandse steden en dorpen is de ruime en relatief groene opzet van het stedelijk gebied. De omvang van de groengebieden is in veel gevallen aanzienlijk, de toegankelijkheid en diversiteit kan nog verbeterd worden. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt in hoofdzaak bij de gemeente, maar de provincie wil daar waar sprake is van bovengemeentelijke belangen of een behoefte aan specifieke deskundigheid een bijdrage leveren in de vorm van meedenken, creativiteit, overtuigingskracht en een intermediaire rol tussen gemeenten en de rijksoverheid. Zo is binnen het recreatie- en toerismebeleid de behoefte aan voldoende recreatief uitlooppgebied bij de kernen één van de aspecten waarop de provincie haar inspanningen wil

concentreren. Binnen het natuurbeleid wil de provincie in samenspraak met het rijk en de gebiedspartners verder werken aan kennisvergroting over de aanwezigheid van strikt beschermde soorten en een werkwijze ontwikkelen waarmee gebiedsontwikkeling en natuurontwikkeling elkaar niet in de weg zitten. Ook bij uitvoeringsvraagstukken op grond van de Flora- en Faunawet of de Boswet kan het zijn dat oplossingsrichtingen beter op bovengemeentelijk niveau uitgewerkt kunnen worden. Ook daarin wil de provincie een faciliterende rol spelen.

GELUID

Het Flevolandse geluidsbeleid is erop gericht de huidige relatief gunstige situatie te behouden. De provincie gaat er van uit dat gemeenten terughoudend zijn bij het toestaan van hogere geluidbelasting op de gevel van woningen. Hiervoor moeten bij het maken van stedenbouwkundige ontwerpen van nieuwbouwlocaties, de kansen worden benut om overschrijdingen van de wettelijke voorkeursgrenswaarde te voorkomen.

Van saneringssituaties is slechts incidenteel sprake. In verhouding tot de nationale situatie ondervindt in Flevoland slechts een gering percentage woningen een hogere geluidsbelasting dan de wettelijke voorkeurswaarde. Dit percentage zal de komende 10 jaar wel verdubbelen. De geluidsbelasting stijgt vooral bij de woningen die voor de inwerkingtreding van de Wet geluidhinder (1982) zijn gebouwd. De toename van de automobiliteit is hiervan de oorzaak. Samen met de gemeenten zal de provincie (ter uitvoering van de Europese richtlijn Omgevingslawaaier) de ontwikkeling in geluidhinder door wegverkeer monitoren. Vanaf 2007 zullen geluidbelastingkaarten geproduceerd worden. In 2008 wordt een actieplan vastgesteld. De geluidsoverlast van het wegverkeer kan worden verminderd door bij (groot) onderhoud stillere soorten asfalt toe te passen of geluidswallen/-schermen aan te leggen of te verhogen. Als beheerder van provinciale wegen heeft de provincie een voorbeeldfunctie. In de planperiode gaat de provincie op een aantal wegvakken stiller asfalt toepassen. Deze maatregelen moeten leiden tot een reductie van minimaal 3 dB bij ca. 2.000 woningen.

De provincie wijst het bedrijventerrein luchthaven Lelystad en omgeving aan als gebied waar hogere grenswaarden vastgesteld kunnen worden en waarvoor zonebeheer toegepast kan worden. Met de betrokken gemeente worden afspraken gemaakt over de overdracht van de taken en de bevoegdheden van de zonebeheerder naar de provincie. Bij luchthaven Lelystad wordt samen met het RIVM permanent onderzoek gedaan naar geluidsbelasting. Dit resulteert mogelijk in permanente geluidsbewaking van de omgeving van luchthaven Lelystad.

Op bedrijventerreinen die zijn bestemd voor bedrijven die genoemd staan in de categorieën 3 of hoger van de VNG-bedrijvenstaat, worden slechts bij uitzondering bedrijfswoningen toegestaan. De provincie stemt alleen in met ruimtelijke plannen die de mogelijkheid van bedrijfswoningen bieden, indien daarbij is voorzien in een vrijstellingsregeling (conform artikel 15 lid 2 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening) met een verplichte verklaring van geen bezwaar van Gedeputeerde Staten. Daarbij wordt extra geluidsisolatie van de buitengevel gevraagd. Woonwagendplaatsen vallen onder het regime van de Wet geluidhinder. De provincie hanteert dit regime ook voor recreatiewoningen en nieuwe ligplaatsen voor woonschepen.

VEILIGHEID

Het provinciale beleid ten aanzien van integrale veiligheid beperkt zich niet alleen tot het terugdringen van de objectieve onveiligheid (criminaliteit, ongevallen), maar richt zich ook op de mogelijke onveiligheid (kwetsbaarheid bij rampen, risico's van ongevallen) en het in beeld brengen en verminderen van de subjectieve (gevoelens van) onveiligheid. De provincie wil het accent verschuiven van toetsing en sanering van risico's achteraf naar beschouwing op voorhand. Bij de ontwikkeling van de provincie moet integrale veiligheid onderdeel vormen van de afwegingsprocessen. De provincie werkt daartoe met een vrijwillige veiligheidstoets (VER), die zij zelf toepast en waarvan zij de toepassing door andere overheden stimuleert.

Het externe veiligheidsbeleid richt zich op risicovolle inrichtingen, transportroutes voor gevaarlijke stoffen en buisleidingen en heeft tot doel individuen en groepen te beschermen tegen ongelukken met gevaarlijke stoffen en tegen ontwrichtende effecten van een ramp. In de normering wordt een onderscheid gemaakt tussen plaatsgebonden risico's van individuen en groepsrisico's. De provincie toetst gemeentelijke bestemmingsplannen op deze aspecten en is bevoegd gezag inzake de Wet milieubeheer voor een aantal inrichtingen. Binnen de zogeheten 10^{-6} contour mogen volgens rijksregelgeving geen nieuwe (beperkt) kwetsbare objecten worden gerealiseerd. Kwetsbare objecten zijn onder andere woningen, ziekenhuizen en scholen welke vanuit extern veiligheidsoogpunt bescherming genieten. Beperkt kwetsbare objecten zijn bijvoorbeeld kleinschalige bedrijfsgebouwen. Eind 2007 mogen er volgens dezelfde regelgeving geen kwetsbare objecten meer liggen binnen een 10^{-5} contour van een risicovol bedrijf. Voor de 10^{-6} contour geldt deze verplichting op 1 januari 2010. Dit kan betekenen dat installaties moeten worden aangepast of dat sprake is van saneringsituaties. In Flevoland betreft dit enkele LPG-installaties. Voor bestaande beperkt kwetsbare objecten geldt geen saneringsplicht.

Bij alle nieuwe en bestaande bestemmingsplannen en milieuvergunningen moet rekening worden gehouden met externe veiligheidsnormen. Door nieuwe aanvullende regelgeving van het rijk kunnen nieuwe saneringssituaties ontstaan. De provincie ziet geen aanleiding tot eigen aanvullend extern veiligheidsbeleid. Mede om de samenwerking en kennisopbouw te bevorderen, stelt de provincie samen met Flevolandse gemeenten en de regionale brandweer een uitvoeringsprogramma externe veiligheid op voor de jaren 2006-2010.

GEUR

De provincie wil geurhinder voorkomen door hieraan bij planontwikkeling expliciet aandacht te besteden, omdat geurhinder de kwaliteit van het woon- en leefmilieu aantast. Tussen een geurbron en woningen moet voldoende afstand worden aangehouden. Indien de noodzakelijke afstand niet gerealiseerd kan worden, moeten effectbeperkende maatregelen genomen worden. De mate waarin geurhinder acceptabel is, is afhankelijk van de gevoeligheid van de omgeving. Dit wordt beoordeeld bij de vergunningverlening en bij de toetsing van ruimtelijke plannen. De provincie heeft de praktische toepassing van het geurbeleid uitgewerkt in de beleidsregels voor de beoordeling van geur in de milieuvergunning en de ruimtelijke ordening. Nieuwe woongebieden en andere bestemmingen waar langere tijd grotere aantallen mensen

aanwezig zijn (kampeerterreinen, ziekenhuizen, winkelcentra) worden als geurgevoelig beschouwd. Het uitgangspunt is dat de geurbijdrage van een specifieke geurbron zodanig laag moet zijn dat geen nieuwe geurgehinderden ontstaan. De geurhinder in bestaande geurhindersituaties wordt binnen de wettelijke mogelijkheden gesaneerd via aanpak bij de bron.

LICHT

Flevoland is een relatief donkere provincie. Toch is er ook in Flevoland hinder van reclame- en kasverlichting. Het aantal potentieel hinderlijke lichtbronnen neemt toe. Het aantal inwoners van Flevoland dat zich vaak stoort aan licht in de directe woon-omgeving (in 2004 11%) mag niet toenemen. De toename van kunstlicht in Flevoland is specifiek in de kassengebieden Almere-De Vaart en Luttelgeest aan de orde. Hinder door verlichting uit kassen wordt vooral via landelijke regelgeving aangepakt. De provincie zal innovaties op dit gebied, mede in relatie tot energiebesparing, ondersteunen en stimuleren. Bij de uitvoering van eigen werken en bij de vergunningverlening op grond van de Wet Milieubeheer is het uitgangspunt dat terughoudend gebruik wordt gemaakt van verlichting.

LUCHTKWALITEIT

In Nederland wordt plaatselijk niet aan de luchtkwaliteitseisen uit de Europese richtlijn Luchtkwaliteit voldaan. Uit verschillende studies blijkt fijnstof een serieus risico voor de volksgezondheid te zijn. De provincie kan hieraan niet voorbij gaan. In Flevoland kan ondanks de sterk toenemende mobiliteit de komende jaren een (veel) betere luchtkwaliteit dan de verplichte grenswaarden behouden worden. Door schonere productietechnieken en vervoermiddelen daalt de achtergrondconcentratie sterker dan de toename van emissies door mobiliteitsgroei in Flevoland. Situaties waarin wettelijke grenswaarden en plandrempels overschreden dreigen te worden, dienen door de gemeenten voorkomen te worden. De provincie ondersteunt hen hierbij door middel van advies, handreikingen en informatie.

Omdat ook bij lagere concentraties gezondheidseffecten optreden, is het wenselijk om de blootstelling van inwoners aan luchtverontreiniging zo laag mogelijk te houden. Dit kan door voldoende afstand tussen bronnen en omwonenden aan te houden. Gevoelige bestemmingen zoals ziekenhuizen, scholen en sportvelden worden bij voorkeur gesitueerd op locaties met lage concentraties luchtverontreinigende stoffen. De provincie voert voor het gebied indicatieve luchtkwaliteitsberekeningen uit en stelt deze ter beschikking aan de gemeenten. Hiermee wordt voorkomen dat gemeenten voor ieder afzonderlijk plan detailberekeningen moeten laten uitvoeren. Jaarlijks rapporteert de provincie over de luchtkwaliteit in het voorgaande jaar met een 'Rapportage luchtkwaliteit provincie Flevoland'.

Bij vergunningverlening schrijft de provincie de Best Aanvaardbare Techniek voor om de emissies van luchtverontreinigende stoffen tot een minimum te beperken. De provincie en gemeenten vervullen een voorbeeldfunctie.

4.1.6 Stedelijke profielen

ALMERE

Met de rijksoverheid en de Noordvleugelpartners is afgesproken dat in Almere in de

periode 2010-2030 minstens 45.000 woningen worden gebouwd. Hiervan is ongeveer de helft nodig voor de eigen woningbehoefte. Verwacht mag worden dat gelet op ruimtelijke vraagstukken in de Noordvleugel de daadwerkelijke woningbouwproductie veel hoger zal kunnen liggen. De provincie wil voor de lange termijn voldoende ruimte reserveren voor een integraal stedelijk concept van Almere dat een groei met 70.000 woningen mogelijk maakt. Het tempo waarin gebouwd wordt zal in belangrijke mate afhangen van ontwikkelingen op de woningmarkt. Voor de provincie zal het gewenste bouwtempo tevens afhangen van de daadwerkelijke ontwikkeling van de infrastructuur, het voorzieningenniveau en de werkgelegenheid.

Almere moet zich kunnen ontwikkelen tot een aantrekkelijke en vitale stad in de Noordvleugel van de Randstad, met een breed aanbod aan woonmilieus. De stedenbouwkundige ontwikkeling binnen Almere is in hoofdzaak een gemeentelijke aangelegenheid. De provincie rekent het tot haar taak te zorgen voor een goede regionale inbedding van de groei van Almere in al haar facetten, zowel in Flevoland zelf als op bovenregionaal niveau. Meerzijdige ontwikkeling blijft het uitgangspunt en is ook noodzakelijk voor de voorziene opvangtaak van Almere. Eerst wordt prioriteit gegeven aan de verbetering van de verbindingen aan de westzijde van Almere. Het zo snel mogelijk oplossen van de knelpunten op het traject Schiphol-Amsterdam-Almere A6-A1-A9 heeft daarbij prioriteit. De provincie Flevoland heeft een voorkeur voor een duurzame en robuuste oplossing, te weten een korte tunnel tussen de A6 en de A9. In Flevoland betekent dit een uitbreiding van het tracé over de Hollandse Brug (Tweede Hollandse Brug) en een uitbreiding van de A6 tot aan aansluiting Almere Buiten-Oost. De voorkeur van de provincie gaat uit naar ontvlechting van het bovenlokale/regionale doorgaande verkeer op een hoofdrijbaan en het lokale verkeer in Almere tussen de verschillende stadsdelen op parallelbanen. Deze uitbreiding is vereist, onafhankelijk van een eventuele woningbouwtaakstelling voor Almere tussen 2010-2030.

Om een hoogstedelijk woon- en werkmilieu met aangenaam verblijfsklimaat te realiseren worden tussen gemeente en provincie afspraken gemaakt over gedifferentieerde milieueisen. De provincie wil meer ruimte bieden voor de recreatieve functie van de groengebieden. In het integrale stedelijke concept op langere termijn past een hoogwaardige openbaar vervoerverbinding (Stichtselijn) tussen Flevoland en Het Gooi/Utrecht. Dat geldt ook voor een treinverbinding naar Amersfoort (Amersfoortselijn). Realisatie van het integrale stedelijke concept voor Almere en van genoemde infrastructuur wordt echter niet voorzien voor het jaar 2030.

Nu het rijk de reservering voor de Markerwaard heeft geschrapt, moet Almere zich oriënteren op een ligging aan het IJmeer en Markermeer. De provincie onderschrijft de ambitie om het IJmeer in te richten en te ontwikkelen tot het 'waterpark' van de Noordvleugel, als centraal recreatiegebied tussen de steden Almere en Amsterdam. Almere kan aan de westzijde een waterfront ontwikkelen in de vorm van een veelzijdige en hoogstedelijke centrumontwikkeling aan de oevers van het IJmeer. Buitendijks kan het waterpark gestalte krijgen met een hoogwaardig maritiem en recreatief centrummilieu. Een IJmeerverbinding (zowel weg als spoor) is hiervoor een noodzakelijke voorwaarde. Om dit mogelijk te maken, moet tegelijkertijd een verbetering van de water- en natuurkwaliteit tot stand worden gebracht. De provincie

benadrukt daarbij de samenhang tussen IJmeer en Markermeer en wil in de uitwerking daarvan de regie voeren.

Over een aantal belangrijke ruimtelijke ordening- en infrastructuurvraagstukken zullen rijk en regio in 2006 belangrijke besluiten nemen (in het zogenaamde Noordvleugelprogramma). Het gaat hierbij onder meer om de woningbouwtaakstelling 2010-2030 voor Almere, Amsterdam en Haarlemmermeer e.o., de Mainportontwikkeling Schiphol, de Zuidas en de Zuiderzeelijn. Om de gewenste IJmeerverbinding tussen Almere en Amsterdam dichterbij te brengen hebben de regionale overheden, waaronder Flevoland, in 2005 het initiatief genomen een verkennende studie uit te voeren naar nut en noodzaak van een regionale IJmeerverbinding. Hierbij worden verschillende varianten onderzocht (onder andere wegverbinding met hoogwaardig busvervoer, metro, trein). Vooralsnog wordt uitgegaan van een brug, waarbij ook rekening wordt gehouden met de staande mastroute. In deze studie wordt de openbaar vervoer verbinding naar Almere Hout (Houtlijn) betrokken. Besluitvorming over de IJmeerlijn, mede aan de hand van deze studie, zal eveneens onderdeel uitmaken van het Noordvleugelprogramma. Bij een positief besluit over een regionale IJmeerverbinding zal er een planstudie moeten volgen. Realisatie van een IJmeerverbinding laat langer op zich wachten; deze hangt ook samen met het groeitempo van Almere Pampus.

De provincie is voorstander van de ontwikkeling op de lange termijn aan de oostzijde van Almere tot een suburbaan en groen woon- en werkmilieu dat in het landelijk gebied geleidelijk overgaat in de robuuste ecologische verbinding tussen Oostvaardersplassen en Veluwe. Voor de periode tot en met 2015 kan Almere zich ontwikkelen binnen het stedelijke gebied als op figuur 12 is aangegeven. In de periode daarna komen eerst Almere Pampus (westelijk) en vervolgens Spiegelhout (oostelijk) in beeld. Ontwikkeling van grootschalige nieuwe werklocaties liggen voornamelijk op het huidige grondgebied van Zeewolde. De ontwikkeling van de werklocatie A6/A27 overstijgt het lokale belang ruimschoots. De provincie wil betrokken zijn bij de ontwikkeling van deze locatie.

In verband met groei van Almere zal de provincie onderzoek doen naar de stadsauto-wegen. Capaciteitsuitbreiding omstreeks vanaf 2015 nodig op de Hogering en Waterlandseweg maar ook voor de zuidoostelijke wegontsluiting van Almere. De te verwachten groei van het aantal reizigers per spoor betekent dat er bij het nieuwe station Almere Poort inhaalvoorzieningen moeten worden gerealiseerd. Op termijn moet rekening worden gehouden met een gedeeltelijke viersporigheid van de Flevolijn tussen Almere-Oostvaarders en Weesp. Hiervoor wordt voldoende ruimte gereserveerd.

De provincie wil actief bijdragen aan de ontwikkeling van hoger onderwijs. De activiteiten zijn gericht op de uitbreiding van het aantal studierichtingen en opleidingen hoger beroepsonderwijs en wetenschappelijk onderwijs met ten minste acht ten opzichte van de huidige vier. Naast vernieuwende opleidingen moet er ook een lokaal verzorgend aanbod ontstaan.

De ontwikkeling van de culturele infrastructuur is belangrijk voor de bevordering van

een stedelijk klimaat in Almere, met een bovenregionale uitstraling. Gemeente en provincie trekken samen op richting het rijk om ook landelijke ondersteuning hiervoor te krijgen. De provincie streeft ernaar om aan het eind van de planperiode vier culturele instellingen binnen de provincie te hebben die recht hebben op rijksondersteuning. Momenteel zijn dat er twee.

ZEEWOLDE

Gezien de goede omgevingskwaliteiten, de grote woningbehoefte in de aangrenzende delen van Gelderland en Utrecht en de gunstige ligging van Zeewolde kan verwacht worden dat de druk op vestiging in Zeewolde vanuit het 'oude land' zal aanhouden. Zeewolde heeft met de Polderwijk voor de komende planperiode voldoende ontwikkelruimte. Voor de verdere ontwikkeling tot circa 35.000 inwoners in 2030 zijn echter nog één of meerdere locaties nodig. Locaties in de rand van het Horsterwold kunnen in beeld komen gelet op de mogelijke toepassing van de saldobenadering voor natuur. Woningbouwontwikkeling in de Zuidlob is tot 2030 niet aan de orde gezien de zoekrichting voor stedelijke ontwikkeling in Spiegelhout. De ontwikkeling van een nieuwe kern is op langere termijn (na 2030) wel denkbaar. Daarbij kan zowel worden gedacht aan een oriëntatie op de Harderwijker regio als aan een oriëntatie op de Amersfoortse regio. Bij de bepaling van de locatie en omvang van een nieuwe kern moet rekening worden gehouden met de positie van Zeewolde in de omliggende regio.

Echter, voor die tijd zal de infrastructuur in de Zuidlob aanpassing behoeven als gevolg van de groei van Almere. De provincie neemt op korte termijn het initiatief om samen met rijk en gemeenten een studie te starten naar het onderliggend wegennet van Zuidelijk Flevoland. Daar moeten oplossingen gevonden worden voor de verwachte capaciteitsproblemen op de Nijkerkerbrug, Nijkerkerweg en Gooiseweg en Rijksweg A27. Daarbij zal de vraag beantwoord moeten worden hoe de eventuele aanleg van een A30 tussen Almere en Nijkerk een oplossing biedt voor deze verkeersproblematiek. De provincie gaat uit van een aansluiting van de A30 op de A27 (zie figuur 2). Uitvoering wordt niet voorzien vóór 2015.

LELYSTAD

Vanuit regionaal oogpunt is van belang dat de centrale positie van Lelystad op het kruispunt van de Noordelijke Ontwikkelingsas (A6 en toekomstige Zuiderzeelijn) en de West-Oost as Alkmaar-Zwolle versterkt wordt. Lelystad kan zich op termijn ontwikkelen tot een stad met meer dan 120.000 inwoners. De beschikbare ruimte voor stedelijke ontwikkeling moet dan zorgvuldig worden benut. Een sprong over de A6 op de langere termijn ligt niet meer voor de hand, gelet op de te verwachten ontwikkeling van de luchthaven. Lelystad zal zich daarom, naast de ontwikkeling van Lelystad-Zuid ('De Warande') en herstructurering binnen het bebouwde gebied, onder meer moeten richten op de ontwikkeling van een aantrekkelijk waterfront. Door boulevardontwikkeling en wonen aan en in het water kan Lelystad meer uitstraling krijgen als stad aan het water. De provincie zal zich inspannen om in de komende planperiode een waterfrontontwikkeling ten minste tot aan de huidige strekdammen ten zuiden van de Houtribsluizen planologisch mogelijk te maken. De gemeente zal de buitendijkse ambitie de komende tijd verder concretiseren. De zoekrichting voor stedelijke ontwikkeling buitendijks na 2015 staat op figuur 12. Buitendijkse ontwikkelingen

moeten zorgvuldig worden ingepast in de ecologische bescherming die op het gebied van toepassing is. Naast de buitendijkse oriëntatie ligt op termijn een noordelijke zoekrichting voor stedelijke ontwikkeling voor de hand. De provincie sluit niet uit dat al voor 2030 in dit gebied een stedelijke ontwikkeling noodzakelijk zal zijn en is bereid dan ondersteuning te bieden bij het vinden van een nieuwe locatie voor het centrumgebied voor biologische landbouw. De ontwikkeling van de werklocatie Luchthaven/Larserpoort heeft een regionaal belang. De provincie is via het speerpuntgebied luchthaven Lelystad betrokken bij de ontwikkeling van deze locatie.

De Hanzelijn zal in 2012 in gebruik worden genomen. De provincie wil dat gelijktijdig met de ingebruikname van de Hanzelijn ook de realisatie van station Lelystad-Zuid gereed is. In Oostelijk Flevoland speelt binnen de planperiode de aanleg van de N23 tussen Lelystad en Kampen: dit is een belangrijk infrastructuurproject, waar de provincie zelf initiatiefnemer is. De N23 maakt deel uit van de verbinding "van A (Alkmaar) tot Z (Zwolle)" en is onderdeel van het speerpuntgebied West-Oost as. In Noord-Holland zal bijvoorbeeld de Westfriisaweg worden vormgegeven door opwaardering en mogelijke verlegging van vooral provinciale wegen tussen Alkmaar en Enkhuizen. Onderdeel van deze verbinding is de brugverbinding tussen N23 en Houtribdijk. De provincie reserveert hiervoor ruimte in samenhang met buitendijkse ontwikkelingen van Lelystad. Realisatie wordt niet voor 2020 voorzien.

De provincie wil het aanbod hoger onderwijs in Lelystad en Dronten versterken. Dit betreft in de eerste plaats het 'groenblauwe' kenniscluster. In de kolom ontbreken nog de schakels hbo-masterniveau en universitair bachelor en masterniveau. Daarnaast beoogt de provincie de vestiging van ten minste zes, lokaal verzorgende, *duale opleidingen op hbo-niveau*. De ontwikkeling van wetenschappelijk onderwijs wordt mogelijk geacht op commerciële basis in samenwerking met een regionaal consortium van gebiedspartners.

DRONTEN

Met de realisatie van de Hanzelijn en de N23 ligt Dronten in het midden van de West-Oost as, die tot een sterkere relatie met de netwerkstad Zwolle-Kampen zal leiden. Voorlopig heeft Dronten met de uitbreidingslocatie De Gilden en het centrum- en stationsgebied voldoende ruimte om door te groeien naar ruim 55.000 inwoners in 2030. Ook voor de langere termijn is met Dronten-Oost voldoende uitbreidingsruimte beschikbaar. Ten zuiden van de Dronterweg is een gebied beschikbaar waar extensieve bebouwing met recreatief uitlooptgebied gecombineerd kan worden, maar ook hogere dichtheden zijn mogelijk in combinatie met een aanvullend recreatief uitlooptgebied elders. De verdeling van woningen over Dronten, Swifterbant en Biddinghuizen beschouwt de provincie als een gemeentelijke aangelegenheid. Ketelhaven wordt gekenmerkt door een grote mate van permanente bewoning en wordt daarvoor aangemerkt als (kleine) woonkern. De verdere ontwikkeling van Ketelhaven dient vooral binnendijs en in recreatief opzicht plaats te vinden. Buitendijs ligt vooral een opgave voor uitbreiding en kwalitatieve verbetering van watersportgebonden activiteiten. Het deel Lelystad-Dronten van de N23 wordt voor 2012 aangelegd. In een later stadium zal het tracé in Dronten worden bepaald. Voor het deel tussen Dronten en Roggebotsluis zullen parallelwegen worden aangelegd ten behoeve van

het langzame verkeer. Na 2012 wordt uitbouw van de huidige Hanzeweg voorzien als onderdeel van de N23. Voor de oeververbinding bij Roggebot wordt uitgegaan van een aquaduct, waarvoor een rijksbijdrage nodig is. Voor het traject Roggebot-Kampen is opwaardering van de Flevoweg door de provincie Overijssel nodig. De ingebruikname van de Hanzelijn in 2012 betekent tegelijk de opening van een treinstation Dronten. De provincie zal een groter aanbod hoger onderwijs stimuleren, hetgeen voor Dronten inhoudt de verbreding van het groene onderwijs naar een 'groenblauw' kenniscluster in samenhang met hbo-ontwikkeling in Lelystad.

URK

De gemeente Urk bouwt voor de eigen woningbehoefte en zal doorgroeien naar ongeveer 27.000 inwoners in 2030. Aan de oostzijde van het bestaande bebouwde gebied is daarvoor voldoende ruimte beschikbaar. Zonodig kan uitbreiding van Urk in zuidelijke richting plaatsvinden. De provincie gaat er voorshands vanuit dat de ruimte die nodig is voor bedrijvigheid gevonden kan worden binnen de begrenzing stedelijk gebied tot 2015, maar is zich ervan bewust dat Urk de mogelijkheden voor bedrijvigheid ten zuiden van de Domineesweg wil bezien.

NOORDOOSTPOLDER

De eigen woningbehoefte van Noordoostpolder leidt tot een groei naar ongeveer 55.000 inwoners in 2030. De ambitie van de gemeente ligt evenwel hoger. Na realisatie van de Zuiderzeelijn is een groei richting 70.000 inwoners denkbaar. Het recente vertrekoverschot stemt echter zorgelijk. De groeiambitie vereist een verbetering van de omgevingskwaliteit. Naast investeringen in de bestaande woningvoorraad en het voorzieningenniveau zijn ook investeringen in recreatief uitloopgebied nodig. De verdeling van het aantal te bouwen woningen tussen Emmeloord en de tien dorpen is een verantwoordelijkheid van de gemeente. De locaties Emmelhage en tussen de Urkerweg en Hannie Schaftweg bieden in de planperiode voldoende verstedelijkingsruimte. Voor de periode tot 2030 zijn zowel noordelijke als westelijke zoekrichtingen denkbaar. Als de Zuiderzeelijn gerealiseerd wordt, kan echter ook een uitbreiding ten oosten van de A6 in beeld komen. Op langere termijn kan de ontwikkeling van een bedrijventerrein ten zuiden van de A6 aan de orde komen, die de potentie van de strategische ligging op de kruising van de A6 en N50 benut. Op korte termijn wordt gewerkt aan de opwaardering van de N50. In 2009 zal het nieuwe deel tussen Ens en Ramspolbrug in gebruik zijn genomen. De brughoopte bij Ramspol moet robuust genoeg zijn om de doorstroming op de N50 voldoende te garanderen. Met de gemeente zal worden bepaald hoe in aansluiting hierop de bereikbaarheid en leefbaarheid in Ens verbeterd kan worden. De provincie blijft zich inzetten om de gewenste opwaardering van de N50 tot autosnelweg (A50) gerealiseerd te krijgen.

4.2 Sociale ontwikkeling

4.2.1 Sociale samenhang

De provincie wil dat alle inwoners kunnen participeren in de samenleving en dat ze meer betrokken zijn bij elkaar én bij de Flevolandse en Nederlandse samenleving. De sociale samenhang wordt gevormd door het functioneren van professionele voorzieningen en de mate waarin en de wijze waarop inwoners deelnemen aan maatschap-

pelijke activiteiten en zich betrokken voelen bij en verantwoordelijk zijn voor de woon- en leefomgeving. Juist in een snelgroeiende provincie als Flevoland met veel nieuwkomers wordt het nog niet volgroeiend zijn van een sociaal netwerk als een belangrijk gemis gevoeld.

De directe verantwoordelijkheid voor sociale samenhang ligt bij de gemeentelijke overheden en sociale partners. De provincie heeft op het gebied van de sociale kwaliteit van Flevoland een beperkt aantal wettelijke taken. Daarnaast verstrekt de provincie subsidies, stimuleert samenwerking en afstemming en initieert nieuwe projecten. Subsidieëring vindt plaats op grond van beleidsregels waarin jaarlijks de subsidieplafonds worden vastgesteld. Deze beleidsregels worden onder meer op internet gepubliceerd. In de Sociale Agenda geeft de provincie eens in de vier jaar aan hoe zij aan deze taken en verantwoordelijkheden invulling wil geven. Hierdoor kan er efficiënt en doelgericht gewerkt worden door alle partijen. De provinciale steunfunctie voor welzijn (Axion) speelt een grote rol bij de uitvoering van de sociale agenda. De rode draad door de sociale agenda is het versterken van de sociale cohesie in de provincie Flevoland. Thema's zijn: betrokkenheid van de burger, zorg om de jeugd, vermaatschappelijking van de zorg en leefbaarheid. De concrete uitwerking van afzonderlijke beleids terreinen vindt plaats in sectorale nota's zoals het sportbeleid of het beleidskader jeugdzorg. Veiligheid is nauw verbonden met het onderwerp leefbaarheid. Men kan hierbij denken aan veiligheid in en rond de woning maar ook aan een veilige woonomgeving. Naast fysieke maatregelen ter bevordering van de veiligheid en de leefbaarheid, verdient sociale veiligheid minstens zoveel aandacht. De provincie zal in het kader van haar activiteiten op het terrein van integrale veiligheid nagaan op welke wijze geïnvesteerd kan worden in sociale veiligheid.

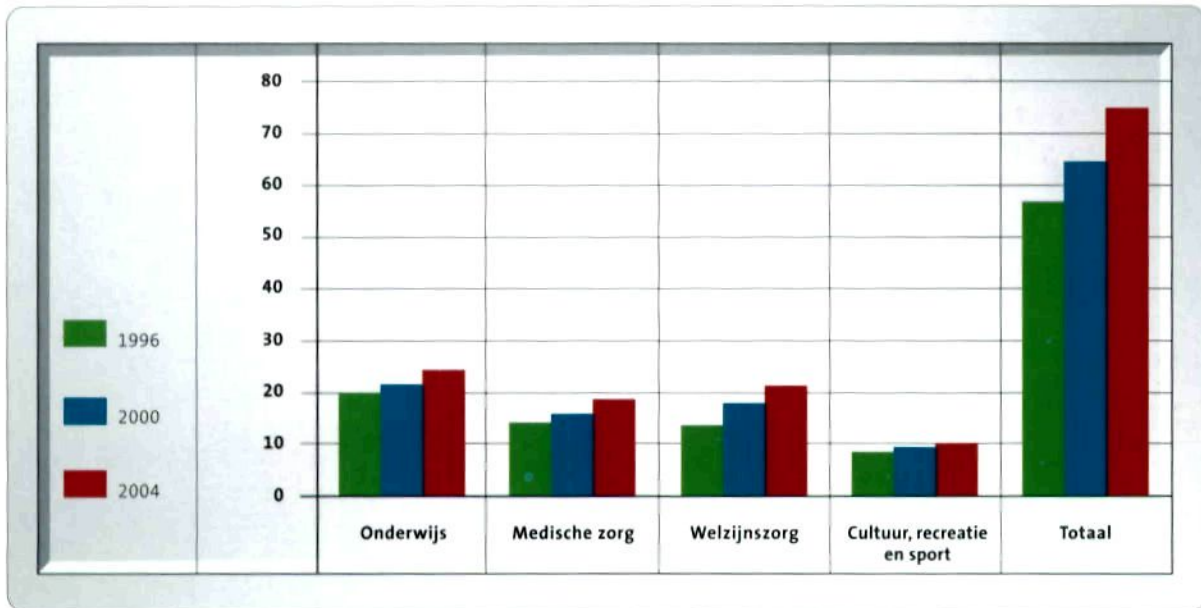
Het welzijnsbeleid richt zich op het meedoen van alle burgers aan alle facetten van de samenleving, al of niet geholpen door vrienden, familie of bekenden. Achterstanden van bepaalde groepen moeten worden verminderd en de maatschappelijke samenhang moet worden vergroot. In het welzijnsbeleid hebben vele instanties én overheden een rol. De provincie stimuleert initiatieven die eraan bijdragen dat sociale netwerken verder uitgroeien en bereikbaar zijn voor iedereen die daaraan wil deelnemen. De provincie Flevoland legt daarbij nadruk op het verbeteren van de infrastructuur van mantelzorg en vrijwilligerswerk.

De gemeenten zijn primair verantwoordelijk voor het welzijnsbeleid. Met de Wet maatschappelijke ondersteuning zal die rol verder worden versterkt. De provincie vervult een complementaire rol, bijvoorbeeld in de signalering van problemen die te weinig aandacht krijgen. De provincie stimuleert dan relevante actoren om daarmee aan de slag te gaan. Gemeenten of andere instellingen hebben soms behoefte aan een onafhankelijke partij die ontwikkelingen in beweging kan brengen.

Waar de provincie een wettelijke taak heeft (zoals bij jeugdzorg), heeft zij een directe verantwoordelijkheid. Op andere beleidsvelden vervult de provincie een stimulerende, regisserende, coördinerende en subsidiërende rol. Speciale aandachtspunten voor de provincie zijn jeugdzorg, versterking van het hoger onderwijs, versterking van de culturele infrastructuur, sport en recreatie en toerisme.

4.2.2 Voorzieningen

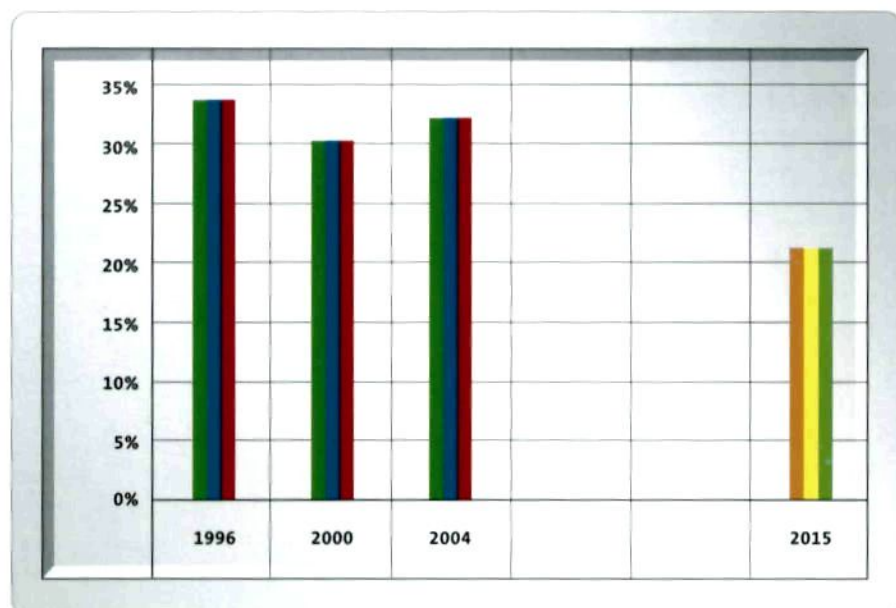
De provincie wil dat een voorzieningenpatroon wordt gecreëerd en in stand wordt gehouden dat naar omvang, samenstelling en ruimtelijke spreiding aansluit bij de behoeften van de bevolking. Voorzieningen op het gebied van cultuur, onderwijs en sport verhogen niet alleen de kwaliteit van het bestaan, maar leveren ook een bijdrage aan de versterking van de sociale samenhang. Bovendien is de aanwezigheid van dergelijke voorzieningen belangrijk voor een goed vestigingsklimaat voor bedrijven.

GRAFIEK 4

Stand van zaken voorzieningen-niveau Flevoland in vier sectoren in 1996, 2000 en 2004 (uitgedrukt in het aantal werkenden in de voorzieningen-sector per 1.000 inwoners)

Het voorzieningenniveau in de provincie Flevoland is de afgelopen jaren gestegen, maar de bevolkingsomvang groeide nog sneller. Verdere snelle groei van de bevolking is niet langer verantwoord wanneer er geen duidelijk uitzicht is op de realisering van die sociale en culturele voorzieningen, die nodig zijn voor het laten ontstaan van complete en evenwichtige stedelijke samenlevingen met een aanvaardbaar niveau van

GRAFIEK 5

Achterstand voorzieningen-niveau Flevoland t.o.v. Nederland, realiteit en doel

dienstverlening. Onderwijs, arbeid, inkomen en voorzieningen op het terrein van zorg, cultuur, sport en vrije tijd dienen voor iedereen beschikbaar en bereikbaar te zijn.

Flevoland is nog te veel aangewezen op voorzieningen buiten de provincie. Een oorzaak is dat regelgeving de vestiging van nieuwe instellingen soms niet toelaat en dat gevestigde instellingen niet altijd belang hebben bij het creëren van nevenvestigingen in Flevoland. De financieringssysteem van het rijk gaat vaak uit van bevolkingsaantallen van enkele jaren terug, wat voor een snel groeiende provincie als Flevoland altijd nadelig uitpakt (de t-2 problematiek). De provincie Flevoland heeft als concrete doelstelling: het terugbrengen van de achterstand in voorzieningen ten opzichte van overig Nederland met eenderde in de periode tot 2015. In directe zin stuurt de provincie nadrukkelijk op de uitbreiding van jeugdzorg, hoger (beroeps)-onderwijs, culturele voorzieningen en sportvoorzieningen.

Veelal bestaat er ook een spanning tussen kwaliteit en bereikbaarheid van voorzieningen. Voorzieningen dienen bij voorkeur op korte afstand van inwoners beschikbaar zijn. Als dit niet mogelijk is, moeten ze goed bereikbaar te zijn, ook voor minder mobiele bevolkingsgroepen.

Gespecialiseerde voorzieningen zullen in de hoofdkernen worden geconcentreerd. De eenmalig in Flevoland voorkomende (boven-)regionale voorzieningen horen, uit een oogpunt van bereikbaarheid en ter ondersteuning van de centrale functie van de steden, in beginsel thuis in Lelystad of in Almere. Voor Emmeloord geldt het behoud van een verzorgingspositie voor de Noordoostpolder en directe omgeving.

4.2.3 Zorg

JEUGDZORG

De provincie heeft de financiële, juridische en maatschappelijke plicht om te zorgen dat burgers hun recht op zorg kunnen verzilveren. Er moet dus voldoende zorgaanbod beschikbaar zijn en de kwaliteit van het zorgaanbod moet gewaarborgd zijn.

Flevoland heeft nog steeds geen volledig aanbod in voorzieningen voor jeugdhulpverlening en is daardoor deels afhankelijk van instellingen in andere provincies. De wachtlijst moet in 2010 weggewerkt zijn. De vraag naar jeugdzorg zal in Flevoland sterker stijgen dan in andere provincies. De provincie Flevoland streeft naar een efficiënt, effectief en vraaggericht georganiseerde jeugdzorg waarin jongeren met opgroei- of opvoedingsproblemen tijdig de zorg of bescherming krijgen die ze nodig hebben. Bureau Jeugdzorg vormt de toegang tot de jeugdzorg. Het bureau moet zich ontwikkelen tot een kwalitatief sterke en financieel gezonde organisatie die een duidelijke onafhankelijke rol in de sector inneemt en een goede adviseur van de provincie is. Naast een voldoende volume en verscheidenheid van zorgaanbod moet de jeugdzorg klantgericht zijn en goed bereikbaar in stad en platteland.

De provincie is verantwoordelijk voor het aansluiten van de afzonderlijke schakels in de keten van zorg. In 2010 moet de samenwerking tussen de diverse instanties dusdanig vorm gekregen hebben dat scheidingen in aansturing, financiën en beleidsvoering in de uitvoer van de hulp niet meer als storend worden ervaren. In 2012 moet de hulp

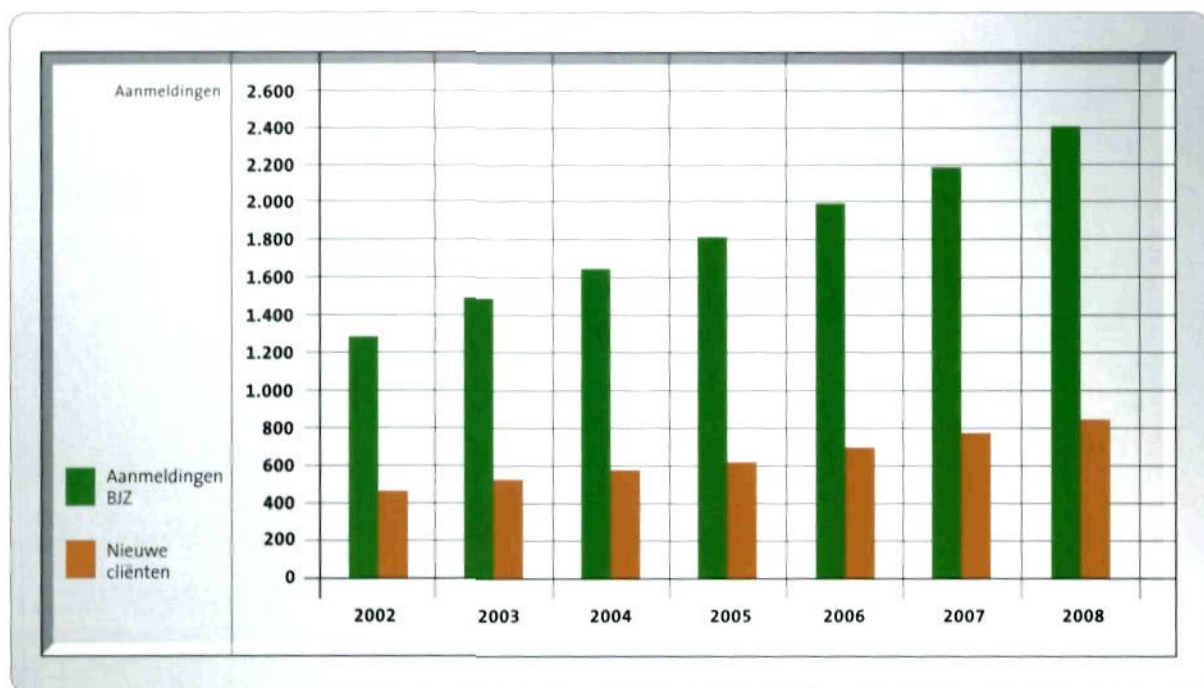
in de keten van jeugdzorg zo op elkaar afgestemd zijn dat kinderen in de keten goed gevolgd kunnen worden en dat er een individueel hulpverleningsplan is voor elk kind.

In samenspraak met de jeugdzorgsector is een visie op jeugdhulpverlening ontwikkeld met als uitgangspunt dat het aanbieden van vraaggerichte hulp aan kind en gezin in de eigen leefomgeving effectiever is. Het gebruik van relatief dure verblijfszorg wordt teruggebracht tot hetgeen noodzakelijk is. De verwachting is dat daardoor meer kinderen kunnen worden geholpen met de beschikbare middelen.

In de jeugdzorg worden voorbereidingen getroffen om marktwerking te introduceren. De provincie koopt zorg in bij zorgaanbieders en toetst hierbij op kwaliteit, toegankelijkheid en betaalbaarheid. Alle zorgvarianten voor alle leeftijdsklassen moeten in voldoende mate beschikbaar en bereikbaar zijn en (zoveel mogelijk) door twee zorgaanbieders geleverd kunnen worden. De instellingen moeten een solide bedrijfsvoering hebben. De provincie hecht veel waarde aan preventief beleid ter beperking van de toestroom naar de jeugdzorg. De gemeenten zijn verantwoordelijk voor preventieve jeugdzorg.

GRAFIEK 6

Groei aanmeldingen Bureau
Jeugdzorg en nieuwe cliënten
in Flevoland, 2002-2008

Om de aansluiting zo goed mogelijk te garanderen werkt de provincie op dat punt nauw samen met de gemeenten. De provincie legt zich ook breder toe op het organiseren van samenhang tussen de verschillende beleidsterreinen. Het provinciale jeugdbeleid heeft samenhang met sportbeleid, welzijn, jeugdzorg, onderwijs en cultuur, en kan als integratiekader dienen.

Elke vier jaar maakt de provincie een uitvoeringsprogramma jeugdzorg. In dit programma wordt opgenomen hoe de jeugdzorg in Flevoland vorm krijgt en wordt de inzet van de middelen verantwoord. Ook de gemeenten, de AWBZ-zorg, de justitiële zorg en de zorg in het Flevolandse onderwijs worden meegenomen om een zo goed mogelijke samenhang van zorg in beeld te hebben en te realiseren.

VERMAATSCHAPPELIJING VAN DE ZORG

Een zorgvrager heeft niet alleen behoefte aan zorg, maar ook aan een geschikte woning, binding met de buurt waar hij of zij zich niet eenzaam of onveilig voelt en volwaardige deelname aan de samenleving. Mensen met beperkingen zijn voor deelname aan de maatschappij veelal afhankelijk van begeleiding, ondersteuning en/of zorg. De vermaatschappelijking van de zorg is daarom gericht op:

- afstemming van het aanbod van zorgvoorzieningen op de vraag;
- ontwikkeling van een integraal ketenaanbod van voorzieningen voor risicogroepen die, zonder actieve inmenging en ondersteuning de regie over hun eigen leven dreigen te verliezen;
- waarborging van randvoorwaarden gelegen buiten het directe bereik van de zorgsector.

De provincie monitort de vraag en het aanbod van voorzieningen en signaleert hiaten. Het beschikbaar stellen van subsidies voor vernieuwende projecten blijft tot 2008 tot de mogelijkheden behoren. De provincie onderzoekt de mogelijkheden om het beleid na die datum te continueren. Gemeenten zullen worden uitgedaagd zich te committeren aan uitvoeringsprogramma's over wonen, welzijn en zorg, inclusief woningbouwplannen gericht op het terugdringen van het tekort aan woonzorgvormen. De provincie zal voorts een goede informatievoorziening aan zorgvragers bevorderen (één loket, websites).

CURATIEVE ZORG

Curatieve zorg wordt geleverd door de huisarts, het algemene ziekenhuis en de ambulances. De beschikbaarheid en kwaliteit van deze zorg is van belang voor elke bewoner van Flevoland. Samenwerking tussen verschillende aanbieders van curatieve zorg bepaalt in grote mate de kwaliteit en sterkte van de zorgketen. De provincie stimuleert een goede samenwerking tussen zorgaanbieders, zorgverzekeraars en zorgvragers en zal analyses van problemen en oplossingen maken. De noodzaak om samenwerking te bevorderen neemt toe, met name tussen verpleeghuizen en geestelijke gezondheidszorg. De vorming van zorgketens wordt gestimuleerd. In Almere ligt de nadruk op ontwikkeling van het Flevoziekenhuis tot een centrumziekenhuis met diverse topklinische functies die van betekenis zijn voor heel Flevoland. Voor de IJsselmeerziekenhuizen zal, uitgaande van de huidige situatie, de handhaving en, waar realistisch en haalbaar, uitbreiding van het totale zorgpakket gewenst zijn. Samenwerking tussen de verschillende ziekenhuizen in Flevoland en mogelijk daarbuiten is noodzakelijk om het kwaliteitsniveau te handhaven of verbeteren.

De overschrijding van de aanrijdtijden voor spoedeisende ambulanceritten moet vanaf 2012 binnen de landelijke norm van 5 % blijven, in ieder geval voor Flevoland als geheel, maar zo mogelijk voor elke standplaats afzonderlijk. De provincie is verantwoordelijk voor de opstelling van de spreidingsplannen van de standplaatsen. Uit oogpunt van integrale veiligheid zoekt zij naar noodzakelijke oplossingen wanneer zich knelpunten voordoen. Vooral de overschrijdingen bij de kleinere standplaatsen (met 1 of 2 wagens) Zeewolde, Dronten, Abtsweg (A6 afslag Urk) en Emmeloord zullen aandacht krijgen.

4.2.4 Onderwijs

Aan de bevolking moeten optimale ontplooiings- en ontwikkelingsmogelijkheden worden geboden, ook voor degenen in een achterstandsituatie. Iedere Flevolander moet ten minste over een startkwalificatie beschikken. De provincie wil zich vanuit haar streven naar een breed en volwaardig voorzieningenniveau in Flevoland inzetten voor de onderwijsstructuur.

Op het gebied van basisonderwijs en algemeen voortgezet en voorbereidend beroepsonderwijs is de uitdaging om de zorgstructuur rondom kinderen, waarvan het onderwijs een belangrijke schakel is, op elkaar te laten aansluiten. Daartoe heeft de provincie het actieprogramma 'Naar een versterkte aansluiting' geïnitieerd, waarin gemeenten, scholen en provincie gemeenschappelijk werken aan een samenhangende zorg voor kinderen. Daarnaast wil de provincie op bescheiden schaal projecten blijven steunen in het kader van onderwijsvernieuwing of onderwijsprojecten met een regionaal karakter.

Speciaal onderwijs heeft ook de aandacht van de provincie. Nog steeds moeten veel kwetsbare leerlingen buiten de eigen gemeente en buiten de provincie naar school. De provincie heeft een monitorfunctie. Het systematisch verzamelen van cijfers over vraag, capaciteit en leerlingenvervoer dient ter ondersteuning van de betrokken partijen en hun beleid om knelpunten op dit terrein op te lossen. Daarnaast is het mogelijk om op incidentele basis impulssubsidies beschikbaar te stellen voor arrangementen die tot doel hebben om kinderen zo dicht mogelijk bij hun woonplaats het onderwijs te bieden dat zij nodig hebben.

In het beroepsonderwijs zijn twee aspecten van belang: een solide beroepskolom (vbo-mbo-hbo) en de goede aansluiting van het beroepsonderwijs op de arbeidsmarkt. Het eerste aspect vereist een breed aanbod van beroepsopleidingen en kwalificaties op alle niveaus, die goed op elkaar aansluiten. Het onderste deel van de beroepskolom (vmbo en mbo) is in Flevoland nog niet volgroeid en de top van de kolom, het hoger beroeps- en wetenschappelijk onderwijs, ontbreekt zelfs grotendeels. Daarom verlaten de meeste jongeren die een studie willen volgen de provincie. Na afronding van de studie keren ze vaak niet meer terug, hetgeen een negatief effect heeft op het gemiddelde opleidingsniveau van de Flevolandse beroepsbevolking. De aanwezigheid van hoger onderwijsaanbod is daarom noodzakelijk voor een evenwichtige en volwaardige sociaal-economische groei van de provincie. Als de provincie de status van innovatieve en ondernemende regio wil behouden, dan is versterking van de bovenlaag van de kennisinfrastructuur noodzakelijk. De provincie wil daarom initiatieven op het gebied van hoger onderwijs stimuleren, ondersteunen en faciliteren. De provincie onderzoekt samen met partijen uit het onderwijs- en onderzoeksveld en het bedrijfsleven de mogelijkheid om universitair onderwijs in de provincie te vestigen.

Het tweede punt, de goede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt, betekent onder meer dat de afstand tussen leren en werken zo klein mogelijk moet zijn. De provincie stimuleert kennisuitwisseling, de afstemming van curricula en competentieprofielen op de eisen van beroepsgroepen of branches en de beschikbaarstelling van voldoende stage- en praktijkplaatsen. Voor risicoleerlingen moeten onderwijs-

instellingen en bedrijfsleven samen trajecten ontwikkelen. Het bieden van een breed pakket aan bij- en omscholingsmogelijkheden voor werkenden en het opzetten van gezamenlijke projecten om kennis te ontwikkelen, benutten en te verspreiden zijn belangrijke instrumenten. De provincie initieert en faciliteert overleg tussen belanghebbende partijen en ondersteunt projecten en organisaties die op dit terrein actief zijn.

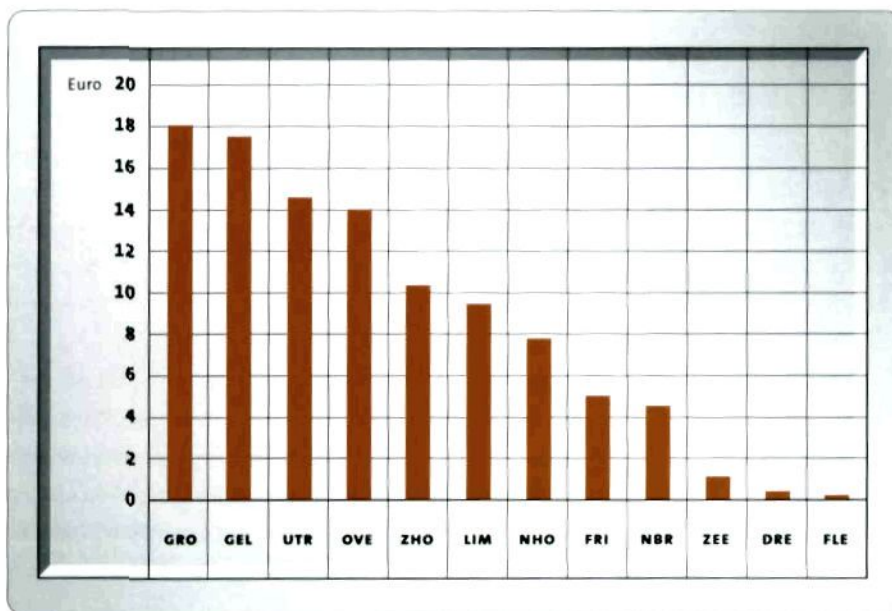
De provincie vervult een (bescheiden) regisseursrol in het afstemmen van onderwijsinitiatieven in verschillende hoofdkernen. De provincie lobbyt actief naar potentiële aanbieders en het Ministerie van OC&W.

4.2.5 Cultuur

Cultuur versterkt onderlinge banden en draagt bij aan de identiteit van een gebied. Flevoland wil zich met haar op cultureel gebied unieke waarden onderscheiden van andere regio's en zich (inter-)nationaal krachtig profileren. Centraal staat het cultureel erfgoed en de landschapskunst. Flevoland heeft vergeleken met andere provincies een behoorlijke achterstand in het culturele voorzieningenniveau opgelopen. Ondanks de verhoging van de rijksbijdrage ontvangt Flevoland ten opzichte van de overige provincies nog steeds het minste aan rijksmiddelen per inwoner.

GRAFIEK 7

Gemiddelde rijksbijdrage aan cultuur per inwoner per provincie (Cultuurconvenant 2005-2008)

Inwoners en bezoekers van Flevoland worden gestimuleerd kennis te nemen van de geschiedenis van Flevoland. Dit gebeurt door het zichtbaar maken van de cultuurhistorie en het verhogen van de beleevingswaarde ervan, in combinatie met recreatie, toerisme en educatie. De provincie subsidieert het Nieuw Land Erfgoedcentrum en ondersteunt cultureel historische projecten. Flevoland telt op dit moment vijf grote landschapskunstwerken. Landschapskunst blijft ook in de toekomst van belang. Het streven is om in de planperiode een zesde en zevende kunstwerk te realiseren.

Door verhoging van het voorzieningenniveau kan de culturele infrastructuur van Flevoland verder worden versterkt. De voorzieningen en activiteiten in Almere en Lelystad hebben hun weerslag op de rest van de regio. Podiumkunst is een aandachtspunt bij de

versterking van het culturele klimaat in Flevoland. Er is een meerjarig convenant met de landelijke fondsen voor podiumkunst afgesloten. Doel hiervan is het podiumkunstklimaat in Flevoland verder te versterken en de kans te vergroten dat meer initiatieven uit Flevoland in de toekomst landelijk op structurele basis worden ondersteund.

Cultuureducatie is een manier om de inwoners van Flevoland al op jonge leeftijd bewust kennis te laten nemen van cultureel erfgoed en kunst. Het heeft als doel het historisch bewustzijn van de eigen omgeving te vergroten evenals de belevingswaarde van verschillende kunstvormen. De deelname van leerlingen van het primair- en voortgezet onderwijs wordt gestimuleerd. Daarom subsidieert de provincie culturele activiteiten van ondersteunende instellingen.

Naast de bovengenoemde aandachtspunten wordt groei en vernieuwing van de culturele sector in Flevoland gestimuleerd door het subsidiëren van projecten op het gebied van cultuur en beeldende kunst & vormgeving. Hierbij gaat het om de professionele kunst. Voor de amateurkunst is aandacht via het Centrum Amateurkunst Flevoland dat de actieve deelname aan kunstactiviteiten in Flevoland stimuleert.

BIBLIOTHEKEN

De provincie Flevoland voert de regie over het Flevolandse proces van bibliotheekvernieuwing dat in 2008 moet worden afgerond. Eind 2007 moet Flevoland beschikken over twee goed georganiseerde basisbibliotheken die voldoen aan de brancheformules, nauw aansluiten bij het landelijke bibliotheekstelsel, professioneel worden bestuurd en zich in samenspraak met de gemeenten profileren tot goede partners voor inwoners en instellingen van Flevoland op het terrein van ontspanning, informatie en cultuur. Na 2007 zal de provincie nog een aantal jaren een actieve stimulerende rol vervullen om de in gang gezette ontwikkeling verder te brengen. In 2010 is de professionalisering van bibliotheken verankerd in permanente scholingsprogramma's, goed ontwikkelde marketingstrategieën en procedures voor kwaliteitsverbetering en innovatie. De netwerktaken ter ondersteuning van beide basisbibliotheken dienen professioneel te worden uitgevoerd. De provincie blijft verantwoordelijk als opdrachtgever van de netwerktaken en van de specialistische informatiefunctie en als toetsers van vitaliteit van het netwerk van bibliotheken, de aansluiting op het landelijke netwerk en de innovatiekracht. Daar hoort ook bij dat structureel wordt gemonitord hoe de bibliotheken functioneren en of zij van de gemeenten voldoende middelen krijgen om een vitaal onderdeel van het netwerk te zijn.

REGIONALE OMROEP

Op grond van de Mediawet is de provincie gehouden een regionale omroepinstelling te subsidiëren. In Flevoland is dit Omroep Flevoland, die de bevolking van Flevoland op de hoogte houdt van gebeurtenissen met een regionale betekenis. Er gaat een samenbindende werking uit van de radio- en televisie-uitzendingen. Tevens is dit massamedium van belang voor een snelle alarmering van de bevolking bij rampen. De provincie streeft ernaar dat Omroep Flevoland - op basis van een evenwichtige programmering - voor de verschillende groepen van de bevolking aantrekkelijke programma's maakt. Deze aantrekkelijkheid moet blijken uit de kijk- en luisterdichtheid en uit de waardering van de programma's. Uit de cijfers met betrekking tot kijk- en

luistergedrag blijkt in hoeverre men de doelgroepen bereikt. Periodiek worden meerjarige afspraken gemaakt met Omroep Flevoland over de te leveren prestaties. De onafhankelijke programmaraad adviseert over het programmabeleid.

4.2.6 Sport

De kwantiteit en kwaliteit van sportvoorzieningen is een voorwaarde voor deelname aan sport. Het huidige tekort aan sportvoorzieningen zal bij een ongewijzigde inspanning verder oplopen. De provincie spant zich in om met haar partners een versnelling in de groei van het voorzieningenniveau te bewerkstelligen. De aandacht zal de komende jaren vooral uitgaan naar de realisatie van bovenregionale sportvoorzieningen in Flevoland. De rol van de provincie hierin is het stimuleren en partners samen brengen.

De provincie stimuleert, samen met haar regionale en lokale partners, een gezondere (attitude van de) bevolking. Vooral jongeren, senioren en allochtonen kunnen een extra stimulans gebruiken. De provincie streeft naar een toename van 1% mensen per jaar die voldoen aan norm voor bewegen.

De provincie ondersteunt de sportverenigingen vooral via Sport Service Flevoland om een aantrekkelijk aanbod te bieden. De grootste problemen voor verenigingen zijn het aantrekken en vasthouden van vrijwilligers en het creëren van een aanbod voor alle doelgroepen dat aansluit bij de behoeften van de maatschappij.

Sportevenementen in Flevoland dragen bij aan een positief imago van de provincie. De provincie beschouwt grote en topsportevenementen als momenten om het sportklimaat van Flevoland te laten zien en voorts uit te dragen wat Flevoland in het algemeen te bieden heeft. Deze gebiedspromotie draagt bij aan de aantrekkelijkheid van het vestigingsklimaat. Topsportevenementen zijn ook van belang als middel voor sportpromotie, van jong tot oud.

4.3 Economische ontwikkeling

4.3.1 Algemeen

Ondanks de snelle economische groei heeft Flevoland nog steeds een achterstand in werkgelegenheid ten opzichte van het Nederlands gemiddelde. Dit speelt vooral in het zuidelijk deel van Flevoland, waar de grootste groei van de beroepsbevolking plaatsvindt. Maar ook in overig Flevoland ligt een opgave. In Noordelijk Flevoland blijft de groei van de werkgelegenheid achter, doordat het gebied meer afhankelijk is van een krimpende agrarische sector en minder profiteert van de uitstraling van het nationaal stedelijk netwerk Randstad Holland.

Het tekort aan werk binnen Flevoland wordt door de provincie als één van de belangrijkste weg te werken onevenwichtigheden beschouwd. Werk en inkomen spelen een belangrijke rol in de sociaal-economische ontwikkeling van Flevoland. De mogelijkheid zelf een inkomen te verdienen bepaalt in sterke mate de ruimte van individuen om in hun behoeften te voorzien. Een baan maakt ook deelname aan het maatschappelijke verkeer gemakkelijker.

De provincie wil, conform de doelstelling van de Europese Commissie, een kennisintensieve en innovatieve economie gericht op werkgelegenheid en concurrentiekracht (Lissabon akkoord). De provincie richt zich daarbij tevens op het vergroten van de duurzaamheid van de Flevolandse economie.

In haar economisch beleid, dat van een programmatische uitwerking wordt voorzien in de Nota Economie 2007-2013, heeft Flevoland verschillende aandachtspunten, waarbij internationalisering en innovatiebevordering steeds belangrijker worden voor de regionale economische ontwikkeling. De (internationale) concurrentie tussen regio's en bedrijven wordt in toenemende mate bepaald door het lokale productiemilie. De belangrijkste eisen die bedrijven stellen aan de specifieke locatie zijn nog steeds beschikbare ruimte en een goede bereikbaarheid, in het bijzonder over de weg. Het belang dat wordt gehecht aan de representativiteit van de (gebouwde) omgeving en de (landschappelijke) kwaliteit van de bedrijventerreinen neemt waarneembaar toe. Dit geldt vooral voor (internationaal georiënteerde) kennisintensieve en innovatieve bedrijvigheid. De beschikbaarheid van goed opgeleid personeel en de aanwezigheid van telecommunicatievoorzieningen winnen snel aan belang, net als aanwezigheid van toeleveranciers, kennisinstituten en onderwijsinstellingen.

De provincie moet economische doelen bereiken met inbreng van overtuigingskracht, financiële middelen, creativiteit en organisatievermogen. De provincie wil meer verantwoordelijkheid nemen voor zaken die zij belangrijk vindt en meer ruimte bieden voor maatwerk door gebiedspartners. Samenwerking is vaak van doorslaggevend belang. Waar het gaat om het stimuleren van bedrijvigheid kiest de provincie voor een vraaggerichte werkwijze.

4.3.2 Innovatiebevordering

Verbetering van het technologie- en innovatiepotentieel van het Flevolandse bedrijfsleven draagt bij aan de groei van inkomen en werkgelegenheid en versterking van het concurrentievermogen in Flevoland. Innovatie is naast een vergroting van het arbeidspotentieel (meer werken) de belangrijkste bron voor de toekomstige economische groei van Flevoland. De provinciale inspanning richt zich op het verbreden van de kennisbasis in Flevoland, het bevorderen van samenwerking en kennisuitwisseling tussen bedrijven en kennisinstelling door onder andere clustervorming, het door bedrijven nog beter gebruik laten maken van bestaande subsidies van het rijk en de Europese Unie, stimulering van het gebruik van ICT-toepassingen en de ontwikkeling van duurzame innovatieve energiedragers.

De Nederlandse economie legt zich mede onder invloed van de mondialisering van de wereldeconomie steeds meer toe op kennisintensieve activiteiten. Dit leidt tot een toenemend belang van samenwerkingsrelaties tussen bedrijven onderling en tussen bedrijven en kennisinstellingen op regionaal, nationaal en internationaal niveau. Deze relaties dragen bij aan innovaties die via productiviteitsverbetering leiden tot economische groei. Regio's die al in het bezit zijn van een hecht economisch netwerk, zoals dat vaak geconcentreerd is rond bepaalde specialisaties (clusters), hebben een sterke uitgangspositie, zowel voor het behouden van bestaande bedrijven als het ontwikkelen en aantrekken van nieuwe bedrijven. Voor een relatief jonge provincie

als Flevoland is netwerkvorming daarom extra belangrijk. Het Regionaal Innovatie- en Technologieplan (RITP) Flevoland geeft een aanzet voor netwerkvorming. Overheden, kennisinstellingen en bedrijfsleven werken intensief samen en recent is de Innovatiekring, die zich vooral richt op innovatiestimulering in het MKB, ingesteld.

De medisch-technologische branche en de life sciences sector zijn door technologische en demografische ontwikkelingen kansrijke groeisectoren en verdienen daarom aandacht. Dit geldt eveneens voor de sectoren ICT, multimedia, creatieve industrie, composieten, watertechnologie en geomatica. Deze sectoren zijn ook vanuit milieuoogpunt interessant. De provincie zal onder andere samen met de partners in de Noordvleugel nagaan wat nodig is voor de verdere ontwikkeling van deze sectoren in Flevoland.

De provincie wil economisch interessante initiatieven vanuit het bedrijfsleven op het gebied van duurzame energie faciliteren. Daartoe worden marktinitiatieven ondersteund en netwerken benut. Door succesvolle toepassingen van duurzame energie te etaleren via een toepassingencentrum wordt Flevoland op de kaart gezet als een provincie waar innovaties en toepassingen van duurzame energie mogelijk zijn en worden ondersteund. Naast fysieke opstellingen van duurzame energietoepassingen wil de provincie Flevoland de hier opgedane 'toepassingskennis' uitwisselen.

De provincie wil een rol vervullen bij het bewustwordingsproces van maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) bij in het bijzonder het midden- en kleinbedrijf in Flevoland. Daartoe worden bijeenkomsten georganiseerd met het bedrijfsleven en andere partners in het veld waarbij voorbeelden worden aangedragen en netwerken worden gesmeed. Bedrijven worden gestimuleerd door jaarlijks een prijs toe te kennen aan het meest duurzame bedrijf van Flevoland (Flevopenningen). De provincie is zelf partner van "MVO-Nederland". De partners van dit platform wisselen kennis uit door projecten, ideeën en initiatieven op het gebied van MVO uit de eigen organisatie.

4.3.3 Internationalisering

Internationalisering van de Flevolandse economie en versterking van de internationale oriëntatie van het Flevolandse bedrijfsleven is meer dan ooit een vereiste in het licht van de voortgaande globalisering en openstelling van internationale markten. Internationalisering is zowel gericht op vergroting van de export als op het aantrekken van buitenlandse bedrijven. Op dit terrein zijn meerdere spelers actief: in Flevoland de gemeenten, de Ontwikkelingsmaatschappij Flevoland, de Kamer van Koophandel en het WTC Almere en op nationaal niveau het Commissariaat voor Buitenlandse Investerings in Nederland, de Nederlandse Export Combinatie, de Economische Voorlichtingsdienst en het Nederlands Centrum voor Handelsbevordering. Bovendien dienen zich mogelijke samenwerkingsverbanden aan met andere provincies in Randstadverband en met de provincie Utrecht in het bijzonder. Samenwerking is onontbeerlijk, om te beginnen binnen de Randstad (bv. Europoloket). Naast bevordering van de bewustwording ten aanzien van internationalisering zijn vier concrete actielijnen te onderscheiden:

1. Het bevorderen van de internationale oriëntatie van het Midden en Klein Bedrijf (MKB), in het bijzonder stimulering van de export door het Flevolandse MKB. De exportpositie van het Flevolandse MKB is de afgelopen jaren verslechterd. De structuur van het MKB (voornamelijk jonge, kleine bedrijven in de dienstensector), lijkt hieraan debet te zijn. De provincie wil de internationale concurrentiepositie versterken. De inzet is zowel gericht op een toename van het aantal exporterende MKB bedrijven als op een verdere toename van de export van bedrijven die al exporteren;
2. Het sterker op de kaart zetten van Flevoland als interessant vestigingsgebied bij potentiële buitenlandse investeerders, bedrijven en instellingen. De laatste jaren is net als in de rest van het land het aantal nieuwe buitenlandse vestigingen in Flevoland sterk terug gelopen. De provincie Flevoland zal zich sterker als regisseur opstellen;
3. Het stimuleren van internationale technologische samenwerking tussen bedrijven onderling en tussen bedrijven en kennisinstituten. De provincie wil buitenlandse bedrijven en instellingen in contact brengen met Flevolandse instituten en bedrijven die over hoogwaardige kennis beschikken of daarvoor een impuls vanuit het buitenland nodig hebben.
4. Versterken internationale oriëntatie van overheden en semi-overheden. Door te leren van ervaringen elders (inspiratie opdoen; benchmarking), kennis uit te wisselen en gezamenlijke methoden te ontwikkelen kan de effectiviteit van het regionaal-economisch beleid worden vergroot.

4.3.4 Arbeidsmarktbeleid

De provincie wil een toekomstbestendige werkgelegenheidsgraad (aantal banen ten opzichte van de beroepsbevolking uitgedrukt in aandeel van de beroepsbevolking) bereiken van 90% in 2030 (75% in 2015) en verlaging van de werkloosheid naar 6% in 2010. Jaarlijks zal de werkgelegenheid met 6400 banen moeten groeien. Dit is een ambitieuze taakstelling gelet op het hoogste groeiscenario's van het CPB, die in de periode tot 2030 100.000 banen lager ligt. De invloed van het provinciale handelen op de arbeidsmarkt is beperkt. De arbeidsmarkt speelt zich af op regionaal niveau en vraagt derhalve om een regionale bundeling van krachten en een verbetering van het regionaal organiserend vermogen. Op korte termijn is de provinciale inspanning gericht op een vergroting van de vraag naar arbeid. Op langere termijn ligt het accent op de versterking van het arbeidsaanbod. De rol van de provincie ligt vooral op het vlak van de coördinatie en initiëring van bovenlokale projecten. Het te voeren provinciale arbeidsmarktbeleid kent drie beleidssporen:

ACTIEPUNTEN AAN DE VRAAGZIJD: GROEI VAN DE WERKGELEGENHEID

Het bedrijfsleven wordt gevraagd alle vacatures te melden bij het Centrum voor Werk en Inkomen. De groei van werkgelegenheid wordt bevorderd door het stimuleren van ondernemerschap en starters. In het provinciale startersbeleid is een drietal beleidsthema's geformuleerd, namelijk:

1. Het algemeen stimuleren van het aantal starters;
 2. Bewustwording, kennis en vaardigheden;
 3. Infrastructuur en voorzieningen voor starters en doorstarters.
- Per thema zijn vele projecten bedacht en gestart. Daarnaast subsidieert de provincie projecten die binnen dit beleidsplan passen.

De Ontwikkelingsmaatschappij Flevoland is actief op het terrein van acquisitie van bedrijvigheid en voorzieningen. Binnen de kaders van het RITP wordt onder meer gewerkt aan het verhogen van de arbeidsproductiviteit en innovatie, waardoor de concurrentiepositie wordt versterkt en de vraag naar werkgelegenheid toeneemt. Tenslotte worden bedrijven en medewerkers gestimuleerd zich blijvend te scholen ter verbetering van de arbeidsproductiviteit en daarmee de concurrentiepositie.

ACTIEPUNTEN AAN DE AANBODZIJDE: DE BEROEPSBEVOLKING

De provincie steunt de gemeenten bij het reintegreren van uitkeringsgerechtigden zonder daarbij in de wettelijke taken van de gemeenten te treden. Jongeren worden gestimuleerd een startkwalificatie te behalen die goede kansen biedt op de arbeidsmarkt. Innovatie in aanbodgerichte instrumenten om de kloof tussen het aanbod van werkzoekenden en vraag naar werkenden te verkleinen, krijgt provinciale ondersteuning. De provincie stimuleert ontwikkelingen die een verdere flexibilisering van de arbeid / telewerken mogelijk maken, omdat daarmee vraag naar en aanbod van arbeid makkelijker op elkaar zijn af te stemmen.

ACTIEPUNTEN VOOR HET BEMIDDELINGSSYSTEEM TUSSEN VRAAG EN AANBOD

Het Provinciaal Platform Arbeidsmarkt is gericht op het versterken van het organiserend vermogen in de regio in bestuurlijke zin en ondersteunt daarmee de uitvoering van arbeidsmarktprojecten. De aansluiting tussen beroepsonderwijs en arbeidsmarkt moet worden verbeterd. In dat kader biedt de aanpak per cluster en sector mogelijkheden tot het maken van concrete afspraken tussen beroepsonderwijs, werkgevers en werknemers. Er ligt een nauwe relatie met het onderwijsbeleid. Nieuwe beroepsopleidingen en doorlopende leerlijnen zijn nodig. De provincie verzamelt en publiceert data over werkgelegenheid, beroepsbevolking en pendel, om vroegtijdig ontwikkelingen op de arbeidsmarkt te signaleren.

